

RAZISKOVALNA NALOGA

**PERCEPCIJA PROBLEMATIKE SPOLNE NEENAKOSTI IN
FEMINIZMA**

PODROČJE : SOCIOLOGIJA

Avtorica : Lucija Daolio

Mentorica : Martina Podbersič Smrdel, prof.

Vipava, maj 2020

KAZALO

Vsebina

KAZALO	2
1 POVZETEK	5
2 UVOD	7
3 CILJI	8
4 HIPOTEZE	9
5 METODOLOGIJA	11
6 OPREDELITEV TEORETIČNIH POJMOV	15
6.1 SPOLNA NEENAKOST	15
6.2 ENAKOST ALI ENAKOPRAVNOST?	16
6.3 FEMINIZEM	16
6.4 ŽENSKA IN RELIGIJA	17
7 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA REZULTATOV	19
7.1 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA REZULTATOV SPLETEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZAPRTEGA TIPA TER ANKETNIH VPRAŠALNIKOV ODPRTEGA TIPA	19
7.1.1 Starost (Q 39)	21
7.1.2 Stopnja dosežene izobrazbe (Q 40)	22
7.1.3 Verska/religijska opredelitev (Q 41)	23
7.1.4 Ali je, po vaših izkušnjah, v današnji slovenski družbi prisotna neenaka obravnava zaradi spola? (Q 3)	24
7.1.5 Na katerem področju menite, da je v največji meri prisotna neenaka obravnava zaradi spola? (Q 4)	25
7.1.6 Izberite odgovor, ki najbolj odraža vaše izkušnje in stališča. (Q 6)	27
7.1.7 Menite, da bi dosežena spolna enakost (enakopravnost) na družbeni ravni kakorkoli vplivala na vas osebno? (Q 30)	28
7.1.8 Kateri so, po vašem mnenju, razlogi za nizko število žensk na vodstvenih položajih in na delovnem mestu in razlogi za manjše vključevanje žensk v politiko? (Q 33)	29
7.1.9 Ali ste že slišali za t. i. MENTAL LOAD/EMOTIONAL LABOUR? – to je mentalno organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem. (Q 34)	31
7.1.10 V naši družini nameni/je namenil več časa gospodinjskim opravilom in ukvarjanju z otroci oz. starostniki: (Q 1)	32
7.1.11 Več prostega časa je (bil) deležen / Ali menite, da ima eden izmed vaših staršev več prostega časa? (Q 2)	34
7.1.12 Ali je (bilo) v vaši družini kdaj prisotno kakršnokoli nasilje s strani katerega od moških članov družine na katerokoli žensko v družini? (Psihično nasilje npr. : žaljivke, poniževanje, nadzorovanje; fizično npr.: odrivanje, lasanje, tepenje; spolno; ekonomsko : onemogočanje dostopa do financ)? (Q 11)	35

7.1.13	Ali je (bilo) na vašem delovnem mestu nad vami ali nad katerokoli sodelavko s strani moškega sodelavca/nadrejenega kdaj prisotno katerokoli od prej naštetih vrst nasilja? (Q 12) .	36
7.1.14	Ali pričakujete, da boste pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska? – 3. generacija / Ali ste bili pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska? – 1. in 2. generacija (Q 13).....	37
7.1.15	V naši družini pomembne finančne odločitve sprejema/je sprejemal bolj: (Q 15).....	39
7.1.16	V naši družini večino opravil organizira/je organiziral in skrbi/je skrbel za izvršitev teh (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje, skrb za šolske obveznosti otrok,...)? (Q 35)	40
7.1.17	Ali je bila vaša izbira študija oziroma poklica posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom? (Q 36)	42
7.1.18	Kdo bi po vašem mnenju moral biti odgovoren za katerokoli obliko kontracepcije? (Q 37)	43
7.1.19	Ali ste bili v času izobraževanja v primerjavi s fanti kdaj deležni neenake obravnave s strani učiteljev? (Da ste na primer v primerjavi s fanti dobili manj priložnosti, spodbud ali kakorkoli drugače)? (Q 38)	44
7.1.20	Ob besedi FEMINIZEM pomislim na nekaj: (Q 14)	45
7.1.21	Po načinu razmišljanja sem feministka. Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- se ne strinjam, 5- se povsem strinjam) (Q 16).....	47
7.1.22	Samo ženske so lahko feministke: (Q 17).....	48
7.1.23	Feminizem škoduje moškim: (Q 20)	49
7.1.24	Feminizem koristi samo ženskam: (Q 21).....	51
7.1.25	Ali menite, da je feminizem v današnji družbi napačno razumljen? (Q 26).....	52
7.1.26	Ali se strinjate s katero izmed naštetih izjav/mnenj o feminizmu? (Q 29)	54
7.1.27	V kolikšni meri je vzgoja vplivala na to, kako danes vidite/dojemate svoj položaj in vlogo ženske v družbi? Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- ni vplivala, 5- povsem vplivala) (Q 5).....	55
7.1.28	Ali menite, da je verska vzgoja vplivala na to, kako danes dojemate sebe kot žensko (svoj položaj, pričakovanja do sebe, svojo vlogo, moč oziroma nemoč,...)? (Q 7).....	57
7.1.29	Kako je verska vzgoja vplivala na dojetje svoje vloge in na vaše vrednote? (Q 9) ..	59
7.1.30	Izberite vrednoto, ki je za vas pomembnejša: (Q 10).....	60
7.1.31	Povezava religijske opredelitve in stališča do feminizma.....	61
7.1.32	Povezava dosežene stopnje izobrazbe in stališča do feminizma	62
7.1.33	Povezava dosežene stopnje izobrazbe in zaznavanje področij spolne neenakosti.....	63
7.2	REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAZOVANJA Z UDELEŽBO	65
8	ZAKLJUČEK.....	66
9	LITERATURA IN VIRI	68
10	PRILOGA 1.....	69

11	PRILOGA 2.....	79
12	PRILOGA 3.....	88
12.1	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 1.....	88
12.2	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT.2.....	93
12.3	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 3.....	98
12.4	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 4.....	102
12.5	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 5.....	107
12.6	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 6.....	112
12.7	ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 7.....	115
13	PRILOGA 4.....	116
14	PRILOGA 5.....	117

1 POVZETEK

Večina informacij, ki nam jih mediji posredujejo o kontroverzni temi spolne neenakosti, diskriminacije in feminizma, pa tudi veliko raziskav na obravnavano temo, prihaja iz Amerike. Zato sem v svoji raziskovalni nalogi želela ugotoviti, kako slovenska ženska dojema svoj položaj v družbi in pričakovanja družbe do nje, ter kakšno stališče ima do feminističnih gibanj. Pri raziskovanju sem se osredotočila predvsem na vpliv religije, starosti in stopnje izobrazbe na zastavljena vprašanja.

Za zbiranje podatkov sem izbrala spletni anketni vprašalnik, ki sem ga razdelila med tri generacije žensk: dekleta v obdobju izobraževanja, njihove mame in njihove babice. Raziskovalno nalogo sem dodatno obogatila z anketami odprtega tipa, ki sem jih v reševanje poslala nekaterim strokovnjakinjam za obravnavana področja, oziroma drugim ženskam, katerim njihov (poklicni) položaj omogoča bolj poglobljen vpogled v obravnavano problematiko. V okviru raziskovalne naloge sem izvedla tudi opazovanje z udeležbo: v večjem časovnem intervalu sem v razredni skupnosti opazovala odzive sošolcev, sošolk in profesorjev na izobešene »plakate« na temo spolne neenakosti.

Rezultati spletne ankete so me pripeljali do ugotovitev, ki so potrdile nekatere moje hipoteze zastavljene na začetku raziskovanja.

Vse tri generacije menijo, da je največ spolne neenakosti prisotne na področju družinskega in gospodinskega dela (odgovornost za družino). Najmlajša generacija na drugo mesto postavlja neenakost na področju vpliva in moči (neenakost spolov na " položajih odločanja"), medtem ko starejši dve generaciji na drugo mesto postavljata področje zaposlovanja in dela. Zanimiva je ugotovitev, da najmlajša generacija pričakuje, da bo v prihodnosti pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi deležna neenake obravnave, medtem ko skoraj 60 % generacije mam in babic meni, da na tem področju ni bila deležna neenake obravnave. Opaziti je povezavo med religijsko opredelitvijo in odnosom do spolne neenakosti ter predvsem feminizma. Večina žensk, ki se je opredelila za verne (3. generacija), ima na feminizem bolj negativen pogled, večji je tudi delež teh, ki meni, da v slovenski družbi ni prisotne spolne neenakosti, kot pri ženskah, ki niso verne. Najmlajša generacija v večini gleda na feminizem kot na nekaj pozitivnega, medtem ko pri starejših dveh generacijah prevladuje pogled na feminizem kot na nekaj nevtralnega, na drugem mestu negativnega in šele na tretjem mestu pozitivnega.

SUMMARY

Most of the information provided by the mainstream media on the controversial subject of gender inequality, gender discrimination, and feminism as well as various types of research on these topics is coming from the United States. Therefore, I have decided to focus my research paper on the perspective of a Slovenian woman on her role in the society, how is she affected by the society's expectations, and what is her point of view on the feminist movement. Within the research, I have focused on religious influence, age, and the level of education of each woman.

For optimisation of data collection, I have chosen the method of an online questionnaire, divided between three generations of women: women currently in the second or tertiary education, their mothers, and their grandmothers.

With various open-end questionnaires answered by different women who are considered as experts in areas covered in this research paper, I have managed to upgrade the level of my work. Furthermore, a great contribution were also women with a better understanding of the researched problematics due to their career background.

One of the methods that helped my research was also the method of »observant participation«. During longer time intervals I was observing reactions of classmates and school workers on a placard with strong messages of gender inequality that I have spread throughout the school property.

Results of the online questionnaire supported some of the hypotheses that I have formed at the beginning of the research.

All three generations believe gender discrimination is greatly present in family life and housework in general (i.e. responsibility for family). The youngest generation puts inequality in influence and power (gender inequality in »decision-making«) in the second place, while the older two generations see a bigger threat of discrimination in the field of employment and work. Interesting results can be noted in the field of (un)equal treatment in employment. While the youngest generation expects to receive unequal treatment in the future while searching for a job and later on in the workplace compared to their male coworkers, almost 60 % of the generation of mothers and grandmothers believe that they did not receive unequal treatment in this area. There is an interesting link between religious affiliation and the perspective on the gender inequality and, above all, feminism. Most of the women who consider themselves to be religious (the first generation), have a negative perspective on feminism itself. Furthermore, a greater percentage of women from this group believe that in Slovenian society the gender inequality is not present than in the group of non-religious women. The younger generation mostly sees feminism as something positive while the older two generations tend to view feminism as something neutral in the first place, as something negative in the second place, and only in the third place as something positive.

2 UVOD

Sem Lucija Daolio, dijakinja 4.b letnika Škofijske gimnazije v Vipavi. Pri maturitetnem predmetu sociologija sem se odločila, da bom namesto seminarske naloge naredila raziskovalno nalogo v okviru tekmovanja mladih raziskovalcev (ZOTKS).

S svojo raziskovalno nalogo (Percepcija problematike spolne neenakosti in feminizma) sem se želela dotakniti dveh povezanih tem, in sicer spolne neenakosti ter feminizma. Zanimanje za iskanje vzrokov družbenih neenakosti, prepoznavanje le teh in zanimanje za različne poglede na to tematiko me je spremljalo skozi celotno gimnazijsko pot in odločila sem se, da bom vključila še pomemben dejavnik – spol, katerega vpliv je mogoče zaznati na vseh področjih življenja.

Izbrana tema je tudi družbeno aktualna in kontroverzna, zato menim, da se jo z lahkoto umesti v današnje družbeno dogajanje in aktualizira. Že opravljene statistike nam namreč dokazujejo o še vedno prisotni spolni neenakosti in s tem povezani spolni diskriminaciji, seksizmu in predvsem medijsko obravnavani temi feminizma.

Ker tudi sama prihajam iz verskega okolja in tudi šola temelji na (verskih) katoliških vrednotah, me je predvsem zanimala morebitna povezava med religijsko opredelitvijo in odnosom/stališčem do raziskovane tematike.

3 CILJI

V raziskovalni nalogi sem želela izvedeti :

1. Ali in v kolikšni meri različne generacije žensk zaznavajo neenako obravnavo zaradi spola (ali je v slovenski družbi prisotna);
2. Na katerih področjih zaznavajo največ neenake obravnave zaradi spola;
3. Kakšen odnos imajo do sprememb na družbeni ravni – ali bi dosežena spolna enakost/enakopravnost na družbeni ravni vplivala na njih osebno;
4. Kakšni so po njihovem mnenju razlogi za pojav spolne neenakosti na področju zastopanja v politiki in drugih položajih odločanja;
5. Ali so anketiranke same doživele neenako obravnavo zaradi spola – kakšne so torej njihove lastne izkušnje;
6. Lastne izkušnje na področju družinskega okolja (razporeditev dela, prosti čas, nasilje, organizacijsko delo, kontracepcija,...);
7. Lastne izkušnje na področju zaposlovanja in dela (nasilje, neenake možnosti za napredovanje,...) in ali mlajša generacija pričakuje neenako obravnavo v prihodnosti;
8. Lastne izkušnje na področju izobraževanja (neenaka obravnava) ;
9. Stališče do feminizma in feminističnih gibanj;
10. Vzroki za morebitno napačno ter različno razumevanje feminizma;
11. Ali obstaja povezava in če da, kakšen vzorec se pojavlja pri povezavi med starostjo in dojemanjem feminizma (pozitivno/negativno stališče) ter zaznavanju neenake obravnave glede na spol,
12. Ali obstaja povezava in če da, kakšen vzorec se pojavlja pri povezavi med religijsko opredelitvijo in dojemanjem feminizma (pozitivno/negativno stališče) ter zaznavanju neenake obravnave glede na spol;
13. Ali obstaja povezava in če obstaja, kakšen vzorec se pojavlja pri povezavi med stopnjo dosežene izobrazbe in dojemanjem feminizma (pozitivno/negativno stališče) ter zaznavanju neenake obravnave glede na spol;
14. Kakšen je odziv šolske skupnosti, ko pride do ozaveščanja o spolni neenakosti in o feminizmu;
15. Kakšna so stališča in izkušnje različnih strokovnjakinj in drugih žensk z različnih področij, ki se navezujejo na raziskovano tematiko.

4 HIPOTEZE

Na podlagi ciljev sem postavila naslednje hipoteze :

1. Največ neenake obravnave na podlagi spola zaznava 2. generacija, ki ima na raznih področjih tudi največ izkušenj. Tudi med najmlajšo generacijo (3. generacijo) bo delež, ki meni, da je prisotna spolna neenakost visok. Razlog za to so lahko mediji, ki nas dobro ozaveščajo o obravnavani problematiki, mogoče pa tudi odpor mladine do tradicionalizma in kritika družbe. Najstarejša generacija sicer ve za krivice storjene na podlagi spola, vendar zaradi tradicionalne vzgoje in vrednot tega ne izrazi. Večina anketirank je doživela neenako obravnavo, vsaj na enem področju (največ na področju družinskega in gospodinjanskega dela). Obstaja možnost, da kljub temu tega v odgovorih ne bodo izrazile.
Morebitne, v prihodnosti dosežene spremembe na družbeni ravni, se večini zdijo zelo oddaljene, menijo, da ne vplivajo na njih osebno. Prav tako velja za morebitno doseženo spolno enakost/enakopravnost.
2. Na področju percepcije feminizma in odnosa do njega prihaja do velikih razlik znotraj slovenske družbe in posledično tudi med anketirankami. Starejši generaciji imata zaradi odpora in strahu pred novostmi večji odpor do feminizma kakor mlajša generacija.
Anketiranke po večini menijo, da je feminizem napačno razumljen zaradi posameznih radikalnih posameznic in vej feminizma.
3. Obstaja močna povezava med starostjo in religijo in pogledom na feminizem ter zaznavanjem spolne neenakosti. Starejše generacije zaradi tradicionalnih vrednot in odklonilnosti do vsega novega, ki prinaša spremembe v ustaljen družbeni red, tudi feminizem vidijo kot grožnjo. Medtem imajo pri mlajši generaciji močan vpliv mediji, ki sooblikujejo pogled mladih na dandanes aktualne tematike. V mladih vzbujajo kritičnost do pojavov v družbi, med drugim tudi do spolne neenakosti. Še močnejša povezava obstaja med versko opredelitvijo (v slovenski družbi je to po večini katoliška vera) in pogledom na feminizem in neenakosti na podlagi spola. Cerkev je bila vedno patriarhalno oblikovana, temelji na dolgoletni tradiciji, zavrača številne novosti, ki bi lahko ogrozile red, vzpostavljen znotraj nje, in oporekale dogmam ter tako sprožile reforme. Večina oseb, ki se smatra za verne, ima do feminizma in feminističnih gibanj bolj negativen pogled kot ostali. Manjša povezava med stopnjo dosežene izobrazbe in odnosom do feminizma je prisotna, vendar ne v smislu, kdor ima višjo stopnjo izobrazbe, ima tudi pozitivnejši pogled na feminizem, temveč bodo osebe z nižjo stopnjo izobrazbe neenakosti zaznavale na enih področjih (družina), osebe z višjo stopnjo pa na drugih področjih (vpliv in moč).
4. Tako sošolci in sošolke imajo do kakršnihkoli po njihovem mnenju 'feminističnih provokacij' - ozaveščanjih o spolni neenakosti negativen odnos. V skladu se bodo

tudi odzvali. Prevladuje mnenje, da so mediji preveč nakopičeni s podatki o spolni diskriminaciji in s feminističnimi aktivnostmi. Na odziv bo vplivalo tudi dejstvo, da gre za okolje s tradicionalnimi vrednotami in pogledi – Škofijska gimnazija Vipava, v podeželskem okolju. Rezultati opazovanja z udeležbo bi bili na kakšni srednji šoli v Ljubljani lahko drugačni.

5. Odgovori nekaterih strokovnjakinj bodo potrdili nekatere hipoteze in rezultate.

5 METODOLOGIJA

V svoji raziskovalni nalogi sem uporabila štiri različne raziskovalne metode.

Največji delež raziskovalne naloge predstavlja spletni anketni vprašalnik, ki tudi zajema večji vzorec. Sestavila sem dve različni spletni anketi, eno namenjeno mlajši generaciji, neporočenim dekletom v času izobraževanja, druga anketa, le z nekaj manjšimi razlikami, v vprašanjih, namenjena starejšima generacijama : generacija mam in generacija babic. Sestavila sem tudi anketni vprašalnik odprtega tipa, ki je sestavljen iz vprašanj brez ponujenih možnih odgovorov. Ta je bil namenjen le skupini strokovnjakinj in posameznic na obravnavanih področjih. Za pridobivanje dodatnega znanja na področju sociološkega raziskovanja sem se odločila za izvedbo intervjuja z eno izmed izbranih posameznic. Z dvema osebama sem izvedla intervju v obliki telefonskega pogovora. Vse intervjuvanke so prejela ista vprašanja, torej vprašanja iz ankete odprtega tipa.

Svojo raziskovalno nalogo sem želela dodatno obogatiti z aktivnejšim načinom raziskovanja. Menim, da je opazovanje z udeležbo prineslo dodatno vrednost sami raziskovalni nalogi predvsem, kar se tiče izvirnosti.

Spletni anketni vprašalnik (Priloga 1)

Kot sem že omenila, sem sestavila dve različni spletni anketi; eno namenjeno mlajši generaciji in eno, le z nekaj manjšimi prilagoditvami, v vprašanjih, namenjeno starejšima generacijama.

Obe spletni anketi sta zajemali 41 vprašanj. Od tega je 35 vprašanj zaprtega tipa, odgovori nanje so že podani. Šest vprašanj je polodprtega tipa, ponujena je bila možnost pojasnitve odgovora, ki mi je pri interpretaciji dodatno pomagala. Anketiranke so pri dveh vprašanjih lahko izbrale več odgovorov, za ostala vprašanja pa je bila možnost izbire le enega odgovora. Pri vseh, razen štirih vprašanjih, je bila ponujena možnost »drugo«, ki je anketirankam omogočila dodatno svobodo pri odgovarjanju.

Z zadnjimi tremi vprašanji sem raziskala, s kakšnim vzorcem anketirank imam opravka; respondentke so se religijsko opredelile, izbrale stopnjo dosežene izobrazbe in starost.

Potek raziskave in vzorec

Anketi sta bili aktivirani in pripravljene za delitev 6. februarja 2020. Da bi lahko čim bolj enostavno opazovala razlike med generacijami, sem se odločila, da bom prvo anketo razdelila pretežno med dekleti v srednjih šolah, starimi od 16 do 19 let. Anketa je bila razdeljena tudi med drugimi ženskami, starimi do 25 let. Ker sem anketiranke prosila, naj anketo delijo tudi med svoje znanke, se je zgodilo, kar sem pričakovala; anketo so rešile tudi starejše anketiranke. Anketo sem razdelila prek aplikacije Messenger, in sicer sem anketo poslala prijateljicam iz Šolskega centra Srečka Kosovega v Sežani, Gimnazije Želimlje, Gimnazije Jurija Vege Idrija, Srednje medijske in grafične šole Ljubljana, Gimnazije Poljane v Ljubljani ter iz Gimnazije Jesenice, ki so anketo delile v svojih razrednih skupnostih. Anketo namenjeno mlajši generaciji sem seveda razdelila tudi na svoji gimnaziji (vsi trije oddelki 2.,3., in 4. letnikov).

Anketo, namenjeno 1. in 2. generaciji, sem sprva nameravala razdeliti le mamam in babicam deklet, ki so tudi same rešile anketo. Vsa dekleta sem prosila, naj anketo izpolnijo mame in babice. Kot pričakovano, je tukaj prišlo do prvih zapletov, saj velik vzorec deklet ni ankete posredoval mamam in babicam. Da bi kljub temu lahko imela vsaj približno enake vzorce generacij, sem ankete natisnila in jih v fizični obliki delila tudi drugim – vsem, ki so starostno ustrezali generaciji naših mam in babic. Kljub prilagoditvam je vzorec najstarejše generacije zelo majhen, zato sem se odločila, da bom pri obdelavi podatkov 1. in 2. generacijo upoštevala kot eno celoto.

Anketi sta bili deaktivirani 17. marca 2020.

Prvo anketo, namenjeno 3. generaciji, je v celoti dokončalo 187 oseb, 27 anket je delno izpolnjenih. To pomeni, da je oseba izpolnila anketo le delno; odgovorila je vsaj na eno vprašanje ali nekaj vprašanj, nato pa zapustila in prekinila anketo. Vseh ustreznih anket (izpolnjenih v celoti in delno) je 214. Neustreznih anket je tudi 214, od tega je 33 ljudi samo kliknilo na anketo (oseba je po nagovoru kliknila še na začetek ankete, torej na prvo vprašanje, vendar na nanj ni odgovorila), 181 oseb pa je le kliknilo na nagovor. V bazi je skupaj zbranih 428 anket.

Drugo anketo – namenjeno 1. in 2. generaciji (mame in babice) je v celoti dokončalo 98 oseb, 20 anket je delno izpolnjenih, Vseh ustreznih anket, ki sem jih tudi upoštevala, je 118. Neustreznih anket je 256, od tega je 56 oseb samo kliknilo na anketo, 200 oseb pa le na nagovor. V bazi je tako vseh zbranih anket 374.

Če pogledam obe anketi skupaj, je vseh ustreznih anket 332, neustreznih 470, vseh enot v bazi pa 802.

Podatke sem obdelala in analizirala v programu EnKlikAnketa.

Anketni vprašalnik odprtega tipa (2. priloga)

Anketni vprašalnik odprtega tipa je sestavljen iz vprašanj, ki pokrivajo vsa področja, ki so bila raziskovana tudi v spletni anketi. Vprašanja so bila za vse respondente enaka, z izjemo nekaj prilagoditev za zamejstvo in dodatnih vprašanj za sestro Ireno Jurgec v povezavi z religijo. Nataša Prelesnik Korošic je odgovarjala samo na vprašanja, povezana z nasiljem.

Za sodelovanje v anketi sem prosila Gajo Lukacs-Čufer, Alenko Rebula, Alenko Puhar, dr. Nadjo Furlan, dr. Darjo Zaviršek, Red. prof. dr. Milico Antić Gaber, sestro Ireno Jurgec, doc. dr. Ireno Selšnik, dr. Sonjo Robnik ter Natašo Prelesnik Korošic. Vse omenjene sem izbrala na podlagi njihovega delovanja, ki pokriva razna področja, ki jih sama raziskujem v raziskovalni nalogi.

Na prošnjo so odgovorile in v sodelovanje privolile Gaja Lukacs-Čufer, Alenka Rebula, Alenka Puhar, dr. Darja Zaviršek, s. Irena Jurgec, dr. Sonja Robnik ter Nataša Prelesnik Korošic. Ostale zaradi zadržanosti niso sodelovale.

Z dvema (dr. Sonja Robnik – 17. marec 2020 ter z Natašo Prelesnik Korošic – 18. marec 2020) sem opravila intervju v obliki telefonskega pogovora, s sestro Ireno Jurgec pa 11. marca 2020 intervju v živo. Vsem ostalim sem anketni vprašalnik poslala po elektronski pošti, in sicer Gaji Lukacs-Čufer ter Alenki Puhar 2. marca 2020, Alenki Rebula in dr. Darji Zaviršek 3. marca 2020.

Predstavitev respondentk (anketni vprašalnik odprtega tipa)

Dr. Sonja Robnik je zaposlena na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, natančneje na sektorju za enake možnosti. Je soustanoviteljica Inštituta za raziskovanje in razvoj interakcij – IRRI. Že skoraj dve desetletji se ukvarja z različnimi oblikami in vrstami nasilja, od nasilja nad ženskami v zasebni sferi do spolnega nasilja in nadlegovanja zaradi spola ter trpinčenja na delovnem mestu. Pojave raziskuje, o njih piše, vodi delavnice, seminarje in predava ter svetuje zaposlenim, delodajalcem in sindikatom.

Alenka Rebula je slovenska zamejska pesnica, pisateljica in strokovnjakinja na področju psihologije. Ukvarja se pretežno z globinsko psihologijo ter z vprašanji vzgoje in izobraževanja, samovzgoje in družbene kritike.

Alenka Puhar je slovenska prevajalka, publicistka, aktivistka na področju človekovih pravic in strokovnjakinja na področju psihozgodovine. V 1980ih in 1990ih je - kot vidna članica mnogih organizacij za demokratizacijo družbe in človekove pravice, ki so bile sestavni del slovenske pomladi - delovala na političnem civilno-družbenem področju. Leta 2004 je uredila in v knjižni obliki objavila spomine Angele Vode, ene najvidnejših aktivistk feminističnega gibanja na slovenskem pred drugo svetovno vojno, ki jo je povojna komunistična oblast obsodila na Nagodetovem procesu in je pozneje storila samomor.

Gaja Lukacs-Čufer končuje magisterij iz filozofije in je organizirala ter sodelovala pri številnih feminističnih dogodkih (Kdaj bo Shakespeare postal ženska?, "Ženska kot Drugi", Aktualna Beauvoir, drugič,...)

s. Irena Jurgec je šolska sestra de Notre Dame v Ilirski Bistrici, zaposlena je kot mikrobiologinja v laboratoriju, vodi številne duhovne vaje, namenjene ženskam.

Dr. Darja Zaviršek je slovenska sociologinja, raziskovalno in pedagoško se ukvarja s socialno antropologijo, socialnim delom ter zgodovino ženske emancipacije. Napisala je več knjig, med drugim tudi: Ženske in duševno zdravje.

Nataša Prelesnik Korošič je strokovna vodja programa v Regijski varni hiši Kras.

Opazovanje z udeležbo (3. priloga)

Opazovanje z udeležbo je bilo izvedeno v dveh obdobjih v okviru razredne skupnosti 4.b razreda na Škofijski gimnaziji Vipava. Na oglasno desko oziroma steno v svojega razreda sem obesila različno vsebino povezano z raziskovano tematiko in si zapisovala odzive sošolcev in sošolk ter profesorjev in profesorice. Prvo opazovanje sem izvedla 24. decembra 2020, trajalo je do začetka februarja.

Drugo opazovanje z udeležbo pa sem izvedla 3. marca 2020, trajalo je do 13. marca 2020.

Namerava sem izvesti tudi dobrodelno akcijo zbiranja higienskih vložkov in tamponov za ženske v Sloveniji, ob tem bi potekalo ozaveščanje o menstrualni revščini ter 'razbijanje' tabujev o menstruaciji. Projekt zaradi ukrepov, povezanih s koronavirusom, ni bil še izpeljan.

Analiza podatkov

Analiza je sestavljena iz analiziranja vsakega vprašanja iz spletne ankete posebej. Vprašanja iz spletne ankete sem združila v skupine glede na skupno temo, ki jo raziskujejo. V sami spletni anketi so bila vprašanja pomešana, da ne bi s koncentracijo podobnih vprašanj odvrnila anketiranke od reševanja.

Drugi del analize je sestavljen iz interpretacije opazovanja z udeležbo.

6 OPREDELITEV TEORETIČNIH POJMOV

6.1 SPOLNA NEENAKOST

Spol je pomembna določnica (determinanta) pripisanega družbenega statusa, tako v predmodernih kot tudi v modernih družbah. Številni spolni stereotipi razdiralno vplivajo na dojetje in pojmovanje samega sebe, drugega spola in s tem posledično vseh odnosov. »Spolni stereotipi in predsodki pospešujejo, ohranjajo in prenašajo patriarhalno hierarhično zaznamovanost medčloveških odnosov in širijo razredno hierarhijo moči na vsa področja življenja.« (Furlan, 2006, str. 9). Področja, kjer prihaja do spolnih neenakosti, našteva Evropski inštitut za enakost spolov, ki prepoznava vrzeli med ženskami in moškimi ter zbira in analizira podatke o neenakosti med spoloma. Področja spolne neenakosti naštetih na spletni strani Evropskega inštituta za enakost spolov sem tudi sama uporabila v svoji anketi.

Ta področja so :

- Zaposlovanje in delo
- Izobraževanje
- Plodnost in reproduktivne pravice
- Zdravje
- Nasilje
- Finance
- Čas
- Vpliv/moč (European Institute for Gender Equality, 2020)

Zagotovo se področja, kjer je prisotna spolna neenakost, razlikujejo od družbe do družbe, nanje vpliva tudi časovno obdobje. Tako so se v času renesanse številni modreci spraševali, ali je ženska sploh človek in takšnemu razmišljanju primeren je bil tudi položaj ženske. Dostojanstvo človeka in dostojanstvo ženske sta bila dva ločena pojma. (Bock, 2004) Zakaj pa so se družbeni vzorci (v našem primeru podrejenost ženskega spola) ohranili kljub spremembam in času? Odgovor je tradicija. »Podrejenost žensk v zakonski zvezi je bila namreč globoko ukoreninjena v tradiciji...« (Bock, 2004, str. 106) Tudi Nadja Furlan (2006) govori v svoji knjigi Pozabljeno rebro o *mitu* moškega prvenstva in ženske podrejenosti, ki obvladuje popularno kulturo. » Primarna funkcija mita je, da podpira obstoječi družbeni red. Mit podaja in ohranja družbene vrednote, časti tradicijo.« (Furlan, 2006, str. 13). Dandanes pa se v slovenskem okolju (zahodnoevropske države) zgoraj naštetim področjem pridružujejo razna manj pričakovana področja, kot je tudi šport.

Spolne neenakosti izvirajo iz razlik med ženskami in moškimi. Nadja Furlan se v svoji knjigi Pozabljeno rebro sprašuje : »Ali sploh obstaja pristna ženska ali moška narava? Kaj je vir razlik med spoloma; ali te sploh obstajajo; kako se ustvarjajo in prenašajo in kako se vse to kaže v vsakdanjem življenju?« (Furlan, 2006, str. 38) Ali so torej že razlike med moškim in žensko pogoj za neenako obravnavo v vsakdanjem življenju? Ali pripisane/prirojene razlike opravičujejo spolne neenakosti? Različne raziskave, ki iščejo morebitne razlike med moškimi in ženskimi možgani, pravijo, da so skrajno moški možgani umsko slepi, občutek za empatijo je okvarjen. Nadarjeni pa so za razumevanje sistemov, kot so kvantna fizika, računalniški programi itd. Nasprotno pa skrajno ženski možgani obvladajo empatijo ter razumevanje misli

in čustev drugih. (Goleman, 2010) Raziskave iščejo razlike med spoloma na raznih področjih; raziskovalce zanima, ali se moški in ženske razlikujejo v mišljenju, čutenju in vedenju. Razlike tako prepoznavajo v mentalnih sposobnostih, v osebnostnih potezah... Kljub iskanju in poudarjanju razlik med spoloma pa smo si moški in ženske v svojih sposobnostih in zmožnostih veliko bolj podobni kot pa različni, saj večino »velikih« razlik ustvarja okolje oziroma družba. (Furlan, 2006)

6.2 ENAKOST ALI ENAKOPRAVNOST?

Vprašanje, ki se mi je pojavilo ob pisanju raziskovalne naloge, je, ali raziskujem spolno enakopravnost (enakost pred zakonom) ali enakost. Spolna enakopravnost je v slovenski družbi prek zakonodaje zagotovljena. Raziskujem torej neenakost, ki se kaže v vsakdanjem življenju. Razliko med enakostjo in enakopravnostjo zelo dobro pojasnjuje internetni članek, ki pravi : »Zakonsko zagotovljena enakost namreč še ni jamstvo za enakost v vsakdanjem življenju oziroma pravno-formalno enake pravice še ne privedejo same po sebi do izboljšanja položaja žensk in moških v družbi. Če govorimo zgolj o enakopravnosti, izgubimo družbeni vidik enakosti; če govorimo o enakih možnostih in enaki udeležbe pri delitvi rezultatov družbenega razvoja, ne zanikamo enakopravnosti, saj ta ostaja kot pravna podlaga, v ozadju.« Pomembno pa je, da se zavedamo, da z zagovarjanjem enakosti spolov ne istovetimo ženske in moškega, temveč sprejemamo razlike in se kljub razlikam "zavzemamo za enako možnost udejstvovanja v javni in zasebni sferi življenja". (Enakost ali enakopravnost spolov?, 2016)

6.3 FEMINIZEM

Feminizem je raznolika zbirka socialnih teorij, političnih gibanj in moralnih filozofij, pretežno motiviranih z izkušnjami žensk, posebej v socialnem, političnem in ekonomskem kontekstu. Feminizem se kot socialno gibanje v prvi vrsti osredotoča na zmanjšanje in izničenje neenakosti med spoloma in promoviranje pravic in interesov žensk v družbi. (Jalušič, 1992). Zagovorniki/ce pravic žensk se usmerjajo na vprašanje o tem, kje so viri ženske podrejenosti in kako jo »preseči« oziroma odpraviti.

»Pod oznako feminizem in feministke je danes mogoče najti različna stališča, gibanja, tako imenovanih družbenih praks, teorije, verovanja, pobude, skupine in nenazadnje tudi pomenov, tako da že sam poskus njihovega poenotenja v enem samem imenu, cilju, in razlagi ni samo problematičen temveč tudi nemogoč.« (Jalušič, 1992, str. 123) Omenjena fragmentiranost feminizma, predvsem pa nerazumevanje in nepoznavanje različnih oblik feminizma je zagotovo eden izmed vzrokov za različno (napačno) interpretacijo feminizma.

Za boljše razumevanje izrazov, ki sem jih omenjala pri analizi rezultatov, (npr. *radikalne feministke*) bom predstavila osnovne značilnosti feminističnih vej.

Feministična gibanja delimo na tri večje kategorije, in sicer na radikalni, marksistični in socialistični feminizem ter liberalni feminizem. (Haralambos, 1999)

Radikalni feminizem

Radikalni feminizem v središče postavlja spolno zatiranje kot posledico patriarhata (sistem družbene ureditve, kjer vladajo moški). Za tovrstno obliko feminizma je bilo nujno, da se področje boja razširi tudi na zasebno sfero, saj so, kljub doseženi spolni enakopravnosti (izenačitvi pravic na ravni formalnih pravic), ženske zaradi pripisanih tradicionalnih spolnih vlog še vedno doživljale zatiranje in podrejenost v zasebni sferi. Radikalne feministke obravnavajo moške kot sovražnike, zato mnoge izmed njih zavračajo kakršnokoli pomoč nasprotnega spola. Znotraj radikalnega feminizma obstajajo tudi posameznice, ki poudarjajo večvrednost ženskega spola in posledično zahtevajo zamenjavo patriarhata z matriarhatom (sistem družbene ureditve, v katerem imajo vodilno vlogo ženske). (Haralambos, 1999) Pomemben vidik, ki ga zagovarjajo radikalne feministke, je tudi pravica do zavrnitve prisile k podreditvi lepotnih idealov, materinstvu in spolnosti, ki jo definira moška želja.

Marksistični in socialistični feminizem

Spolno zatiranje povezujeta z vprašanjem rase in razreda. Problem izkoriščanja vidita ne samo v moških, ampak tudi v kapitalizmu. Podrejen položaj žensk pripisujejo zasebni lastnini, ki je ženske nimajo, kar vodi v družbene neenakosti. Za razliko od radikalnega feminizma ima marksistični in socialistični feminizem interese v delavskem razredu in poudarja organiziranost gibanj za ženske pravice znotraj te družbene skupine. (Haralambos, 1999)

Liberalni feminizem

Liberalni feminizem je deležen večje javne podpore od zgoraj omenjenih vej feminizma, saj je bolj strpen in zmeren do obstoječih vrednot. Liberalni feminizem želi postopoma doseči spremembe v politiki, gospodarskem in socialnem sistemu v zahodnih družbah. Liberalne feministke trdijo, da neenakosti med spoloma škodujejo tako moškim kot ženskam. Glavni cilj je torej ustvarjanje enakih možnosti za oba spola, pri doseganju ciljev so pripravljene sodelovati z vsemi člani družbe, ki podpirajo njihova pričakovanja in cilje. Trudijo se izkoreniniti spolne stereotipe in seksizem, ne prizadevajo si za revolucionarne spremembe, delujejo v okviru demokratičnega sistema. (Haralambos, 1999)

V raziskovalnem delu naloge sem se osredotočila tudi na prepoznavanje negativnega predznaka izraza *feminizem*. Ob besedi feminizem namreč večina pomisli na najbolj radikalno obliko feminizma, ki odklanja vse, kar je moškega. »Beseda feminizem je očitno nabita z nasprotnimi pomeni, obtežena z občutji, ki spodbujajo pripombe, opredelitve in razlage; ima številne podtone, je močno stereotipizirana.« (Furlan 2006, str. 167) Razlog, zakaj se veliko žensk ne rado opredeli za feministke, bi lahko bil strah pred obsojanjem, pred negativno stigmo. Ženske čutijo potrebo, da povedo, da niso nesposobne, nerealizirane, uspele so zaradi lastnih kvalitete, zaradi znanja in dela, brez sklicevanja na svoj spol, brez zahtevanja posebnih pravic. (Furlan, 2006)

6.4 ŽENSKA IN RELIGIJA

Položaj ženske in pričakovane spolne vloge se razlikujejo znotraj vsake religije. Osredotočila se bom na krščanstvo, natančneje katolištvo. Biblija je nedvomno igrala

veliko vlogo pri definiranju moškega in ženske, zlasti Geneza. (Bock, 2004) Ali je Bog ustvaril moškega in žensko po svoji podobi (1 Mz 1, 27) ali je Bog ustvaril žensko kasneje, » iz rebra moža«(1 Mz 2, 22)? V svetopisemskih tekstih je mogoče zaznati dva pogleda : patriarhalni in enakopravni. » V preteklosti si ji Cerkev velikokrat izbrala prej patriarhalne svetopisemske tekste ter z njimi vzpostavljala in ohranjala patriarhalnost, pri tem pa zanemarjala tekste, ki so pričali o enakopravnosti spolov«. (Furlan, 2006, str. 70) Cerkev je postopoma vsrkala patriarhalnost in posledično »moč in nadvlado« nad ženskami. T. Beattie meni, da je katoliška hierarhija v dvajsetem stoletju prevzela in uporabila moško zaznamovano miselnost, ki trdi, da je pasivnost žensk in tudi druge podobne lastnosti, ki so pripisane ženskam, rezultat biološke determiniranosti spolov. (Furlan, 2006) Zopet se torej vračamo na biološke razlike med spoloma. Spolne različnosti pa ne moremo razumeti le kot biološko danost, temveč tudi kot družbeni pojav, ki se je nalagal skozi zgodovino in »tvori del kolektivne zavesti«. (Furlan, 2006, str. 81). Kolektivni spomin so skozi zgodovino obvladovale in z njim manipulirale skupine in posamezniki, saj so tako pridobivali moč. Gre za to, da se izbriše skupni in javni spomin na tisto, kar je predmet »manipulatorja«. V našem primeru govorimo o izbrisu pomembnosti žensk in njihovega enakopravnega položaja znotraj religije. (Furlan, 2006)

V povezavi z raziskovalnim delom naloge me je predvsem zanimalo, zakaj so katoliška skupnost in predvsem njene članice same odklonilne do feminističnih gibanj vseh, ne samo radikalnih). Nadja Furlan v svoji knjigi Pozabljeno rebro pojasnjuje, da : »Vsaka novost večini ljudi predstavlja oviro, tujek in morda celo strah vzbujujočo nevšečnost, ki bi s svojo pojavnostjo »ogrozila« dotlej ustaljeno prakso.« (Furlan, 2006, str. 11) Vendar zakaj vztrajati v tradiciji, udobju in poznanem, kljub temu, da to razdiralno vpliva na medčloveške odnose?

7 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

7.1 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA REZULTATOV SPLETEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZAPRTEGA TIPA TER ANKETNIH VPRAŠALNIKOV ODPRTEGA TIPA

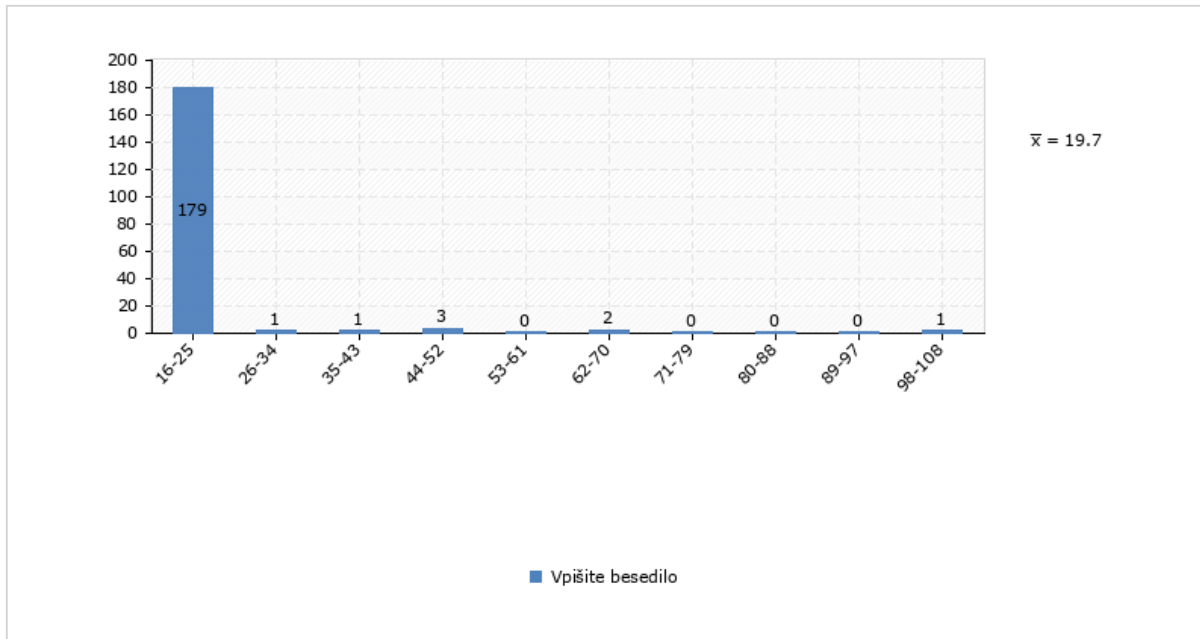
Za lažji pregled in razumevanje bom najprej predstavila splošno sliko vseh sodelujočih v spletni anketi. Zanimala me je starost, religijska opredelitev in stopnja izobrazbe anketirank, saj sem že v hipotezah omenila, da pričakujem nekatere korelacije, npr. med religijsko opredelitvijo in stališči do feminizma.

Vprašanja iz spletne ankete sem združila v skupine glede na skupno temo, ki jo raziskujejo. Na začetku bom analizira vsa vprašanja povezana z spolno neenakostjo, sledila bo analiza sklopa vprašanj, ki raziskuje dejansko prisotnost spolne neenakosti glede na izkušnje anketirank, nato bom analizirala vprašanja, ki se navezujejo na feminizem, in nazadnje tudi analizirala korelacijo med religijo, starostjo in stopnjo dosežene izobrazbe ter odgovori. Ob vsaki analizi in interpretaciji odgovora, bom smiselno dodala odgovore iz odprtih anket in tako svoje interpretacije dodatno podprla z mnenji strokovnjakinj.

Pomemben je poudarek, da je pod 1. generacijo mišljena najstarejša generacija (babice), pod 2. generacijo srednja generacija (mame) in pod 3. generacijo najmlajša generacija.

7.1.1 Starost (Q 39)

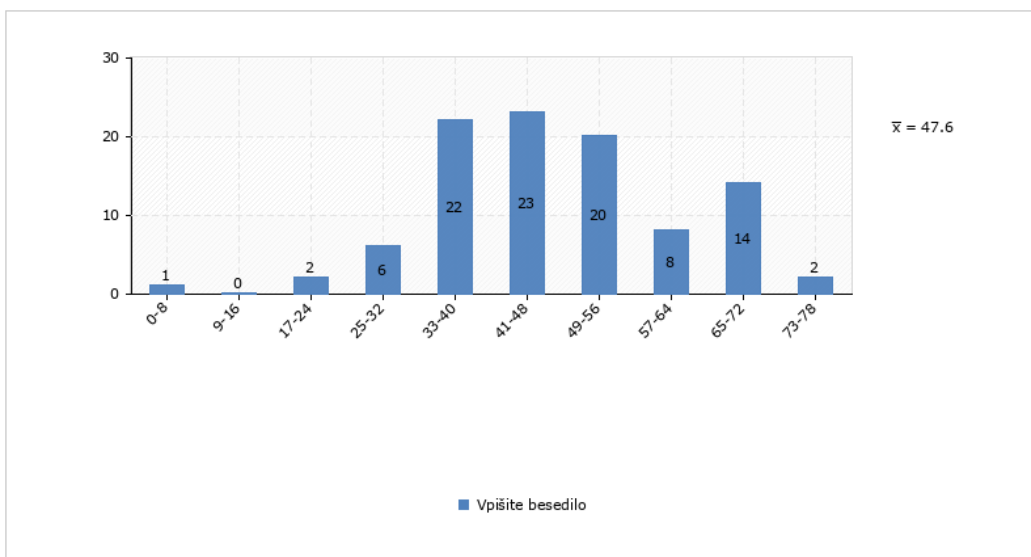
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 187 anketirank.

Iz grafa lahko razberemo, da je povprečna starost 19.7. Na anketo namenjeno 3. generaciji so odgovarjala pretežno dekleta stara od 16-25 let. Kljub širjenju ankete izven krogov poznanstva in lastne šole nam graf dokazuje, da večina anketirank spada v vzorec deklet, ki se še izobražuje in ni poročen, torej deklet, odvisnih od svojih staršev.

1. in 2. generacija :

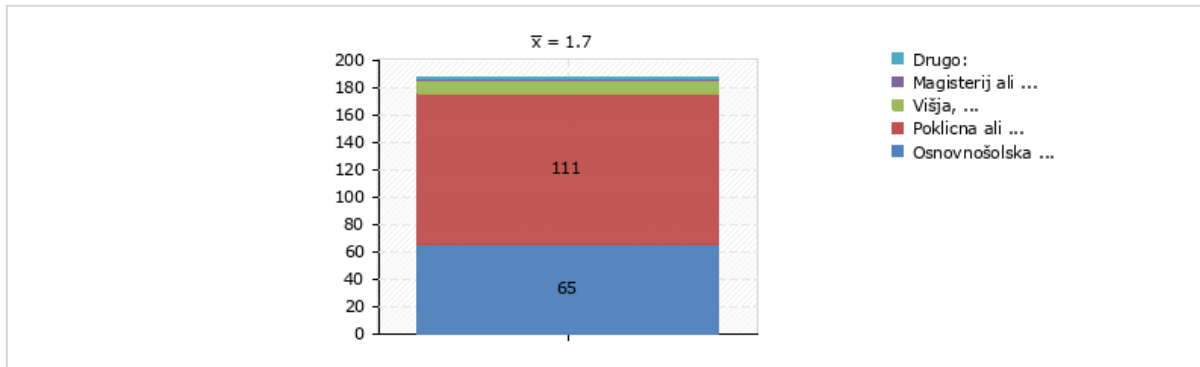

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 anketirank.

Ker sta v eni anketi združeni dve generaciji, moramo posebej gledati na vzorec 1. generacije (babice) in 2. generacije (mame). Iz grafa je razvidno, da večina 1. generacije (14%) spada v starostno skupino od 65-72 let, večina 2. generacije (23%) pa v starostno skupino 41 – 48 let.

7.1.2 Stopnja dosežene izobrazbe (Q 40)

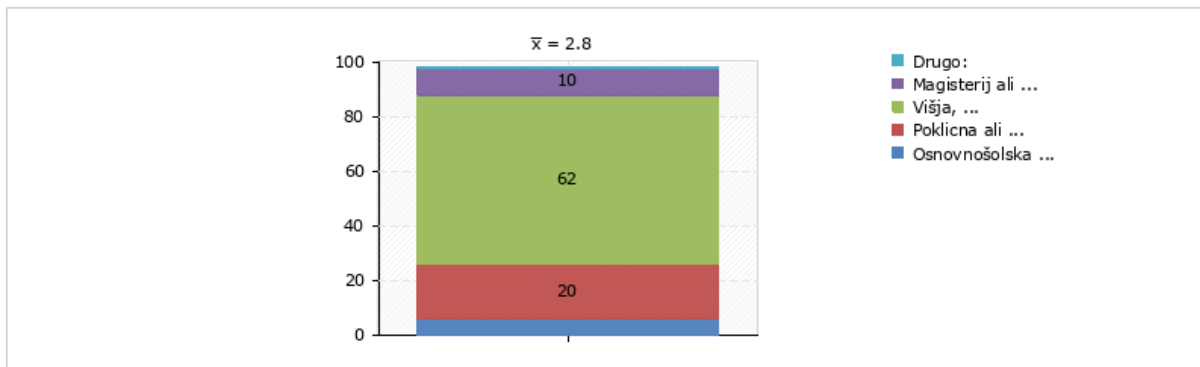
3. generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 187 anketirank.

Največ anketirank 3. generacije (59%) je zaključilo poklicno ali srednješolsko izobraževanje.

1. in 2. generacija :

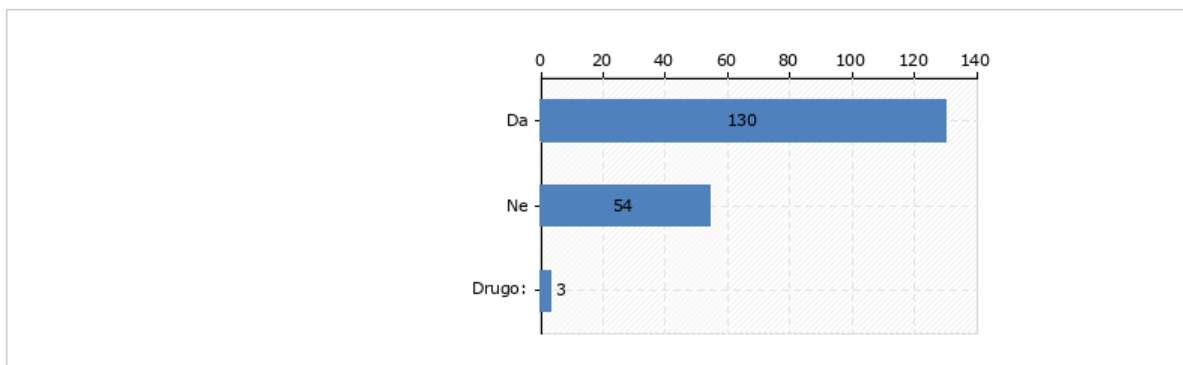
Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 89 anketirank.

Kot vidimo iz grafikona, je največji delež 1. in 2. generacije (63%) zaključil višjo, visoko, univerzitetno stopnjo (vključno z "bolonjskim" magisterijem).

7.1.3 Verska/religijska opredelitev (Q 41)

Ali se opredeljujete za verno ?

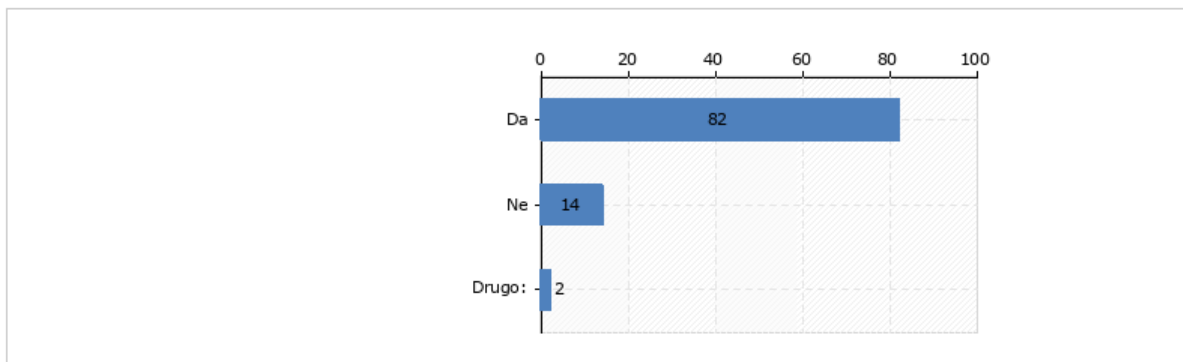
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 187 anketirank.

Največ anketirank se opredeljuje za verne (70%). Podatek bi sprva lahko bil presenetljiv, vendar glede na dejstvo, da lahko sklepam, da je večji delež anketirank dijakinj Škofijske gimnazije Vipava, ki temelji na krščanskih vrednotah, to ni presenetljivo.

1. in 2. generacija :

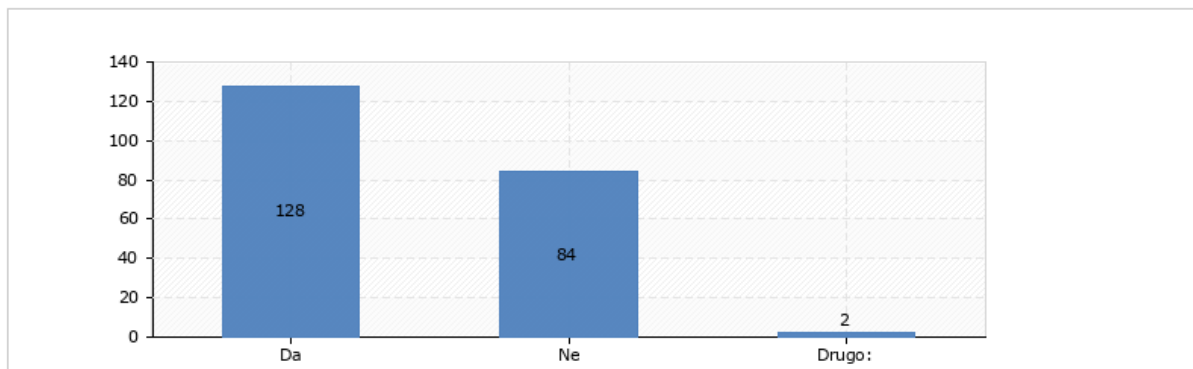
Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 anketirank.

Tudi večina pripadnic 1. in 2. generacije (84%) se je opredelila za verne. Zopet lahko sklepam, da gre za povezavo s Škofijsko gimnazijo Vipava. Ker so dijakinje ankete posredovale svojim mamam in babicam, so tudi same najverjetneje verne.

7.1.4 Ali je, po vaših izkušnjah, v današnji slovenski družbi prisotna neenaka obravnava zaradi spola? (Q 3)

S tem vprašanjem sem želela ugotoviti, ali anketiranke v slovenski družbi prek izkušenj zaznavajo neenako obravnavo na podlagi spola. Z vprašanjem sem želela pridobiti splošen pogled na mnenje vzorca, s katerim bom imela opravka skozi celotno raziskovalno nalogo.

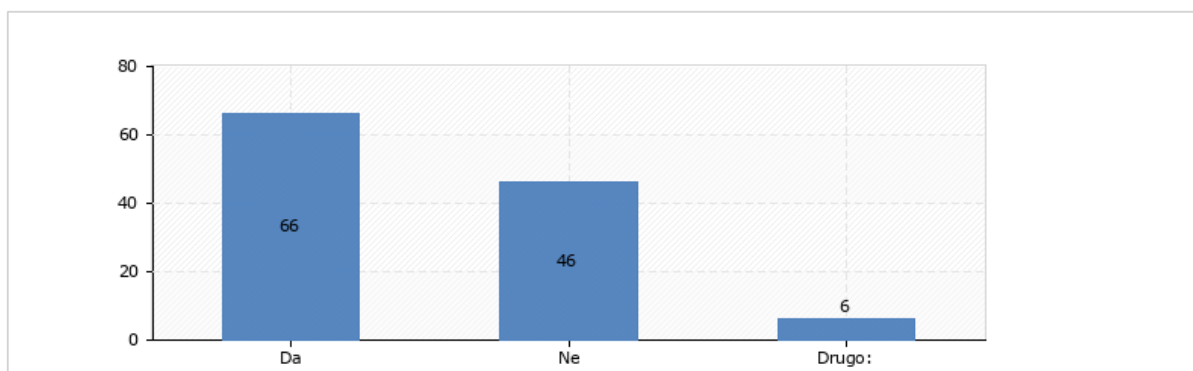
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 187 anketirank.

Grafikon nam prikazuje, da kar 128 anketirank 3. generacije meni (60%), da je v družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol. 84 pa jih meni, da ta v družbi ni prisotna (39%).

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 anketirank.

Razvidno je, da 66 anketirank (56%) meni, da je neenaka obravnava zaradi spola prisotna, 46(39%) jih meni, da ni prisotna, manjši delež (6 anketirank) pa je odgovorilo pod »drugo«. Pod odgovor »drugo« je večina respondentk zapisalo, da je to odvisno od področja (ali v javnosti ali v družini) in posameznika.

Rezultati nam dokazujejo, da starost ne vpliva na zaznavanje spolnih neenakosti, saj so rezultati v vseh generacijah skoraj enaki.

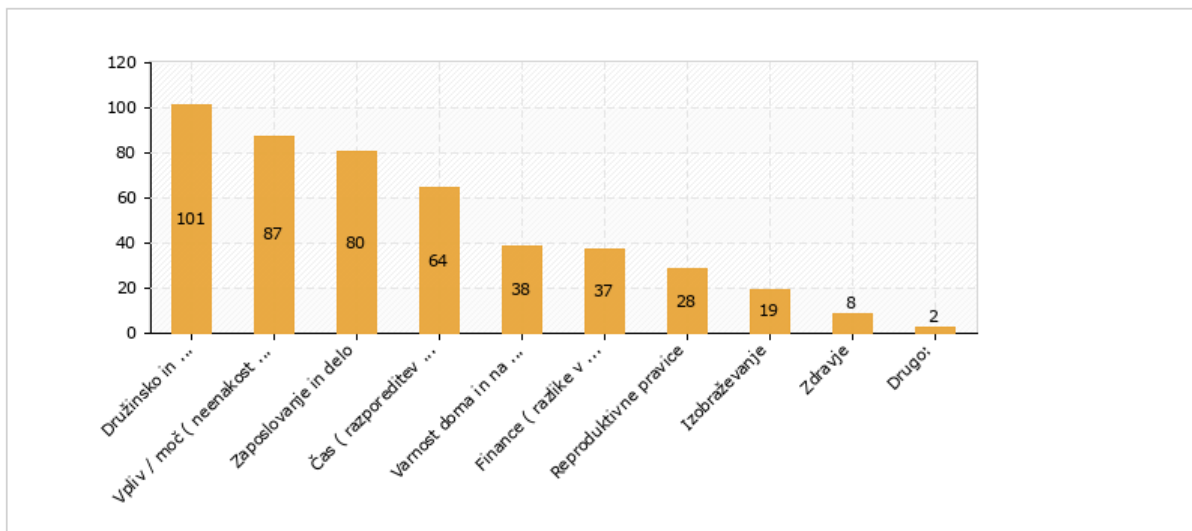
Tudi vse respondentke so v anketnem vprašalniku odprtega tipa na vprašanje o prisotnosti spolne neenakosti v slovenski družbi odgovorile pritrdilno. Dejstvo, da slovenska družba še ni dosegla spolne enakosti, je neizbežno.

Alenka Puhar pa dodaja, da se je položaj žensk v zadnjem stoletju zelo izboljšal, a da še precej manjka do zgledega.

7.1.5 Na katerem področju menite, da je v največji meri prisotna neenaka obravnava zaradi spola? (Q 4)

To vprašanje je bilo namenjeno raziskovanju najpogostejših področij spolne neenakosti po mnenju anketirank. Pričakovala sem tudi morebitne korelacije med generacijami in področji, ki so jih izbrale za prevladujoče.

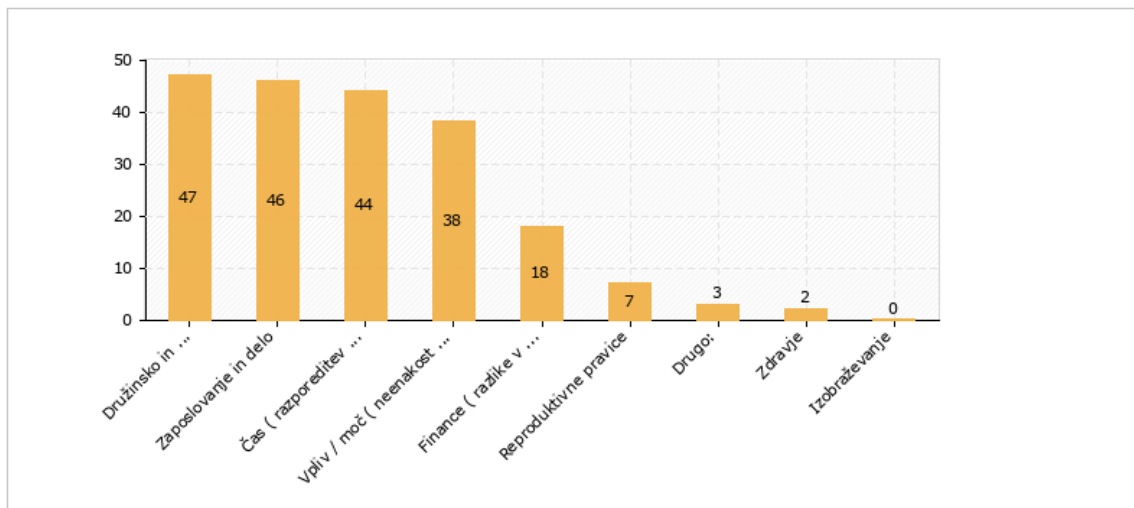
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 130 oseb, saj so nanj odgovarjali le tisti, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z DA.

Na prvem mestu (z 101 glasovi – 78%) anketiranka 3. generacije postavlja področje družinskega in gospodinjkega dela (odgovornosti za družino), na drugo mesto (67%) vpliv in moč (na 'položajih odločanja') kar je presenetljivo, saj sem v hipotezah napovedala ravno obratno. Na tretje mesto (62%) pa postavlja področje zaposlovanja in dela. Presenetil me je tudi odgovor pod »drugo«, in sicer je anketiranka navedla področje športa.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 72 oseb zaradi enakih razlogov kot pri mlajši generaciji. Iz tabele je razvidno, da se je tudi tukaj največ anketirank (65%) odločilo za področje družinskega in gospodinjstva dela, na drugem mestu je zaposlovanje in delo (64%), in na tretjem mestu (61%) čas (razporeditev časa, dela doma in prostega časa). To področje je povezano z družinskim in gospodinjstvom. Razberemo lahko, da starejši generaciji neenako obravnavo na podlagi spola zaznavata predvsem znotraj družine. Pod odgovor »drugo« je anketiranka omenila, da neenako obravnavo na podlagi spola zaznava tudi na področju starostne pokojnine.

Tudi mlajša generacija sicer v največji meri neenako obravnavo zaznava na področju družine, vendar je presenetljiva druga najbolj zastopana izbira – področje vpliva in moči. Tudi tukaj bi lahko pomembno vlogo predstavljali mediji, preko katerih potekajo dandanes številne akcije, ki opozarjajo na neenako zastopanost moških in žensk na položajih odločanja.

Tudi dr. Sonja Robnik meni, da je neenaka obravnavo zaradi spola prisotna predvsem na področju političnega odločanja, trgu dela in na mestih gospodarskega odločanja. Kot menijo tudi anketiranke spletne ankete, dr. Sonja Robnik s svojim strokovnim pogledom potrjuje, da je izobrazba edino področje, kjer smo že presegli to mejo uravnotežene zastopanosti.

Dr. Darja Zaviršek poudarja predvsem plačno in pokojninsko vrzel ter nasilje, storjeno nad ženskami.

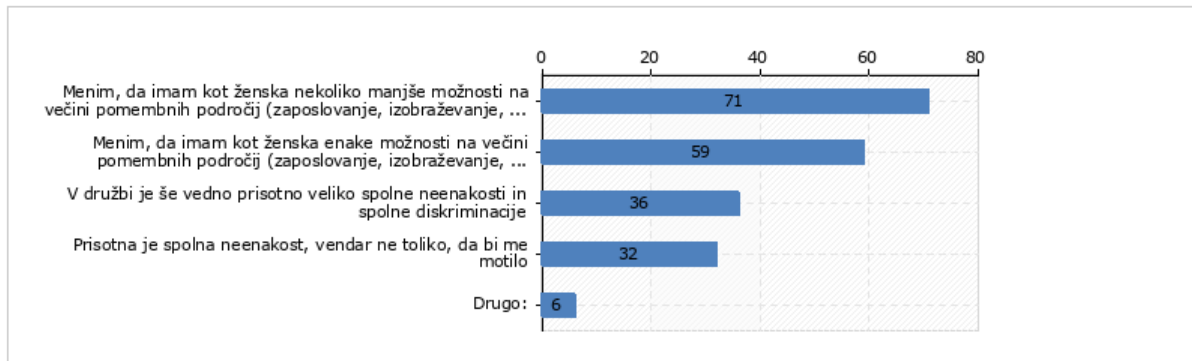
Sestra Irena Jurgec neenako obravnavo zaradi spola prepoznava predvsem v šolah in nasilju, storjenem ne nad dekleti, temveč nad dečki, zaradi neprimerne vzgoje. Neenake obravnave na podlagi spola na drugih področjih ne zaznava, vsaj na pravni ravni ne.

Alenka Rebula meni, da največja neenakost poteka na psihološki ravni, v odnosih, v tem, kako ženska in moški gledata nase in drug na drugega.

7.1.6 Izberite odgovor, ki najbolj odraža vaše izkušnje in stališča. (Q 6)

To vprašanje je bilo zastavljeno z namenom, da 1. vprašanje dodatno raziščem. Torej kakšen odnos imajo anketiranke do spolne neenakosti in kako ta vpliva na njihovo vsakdanje življenje.

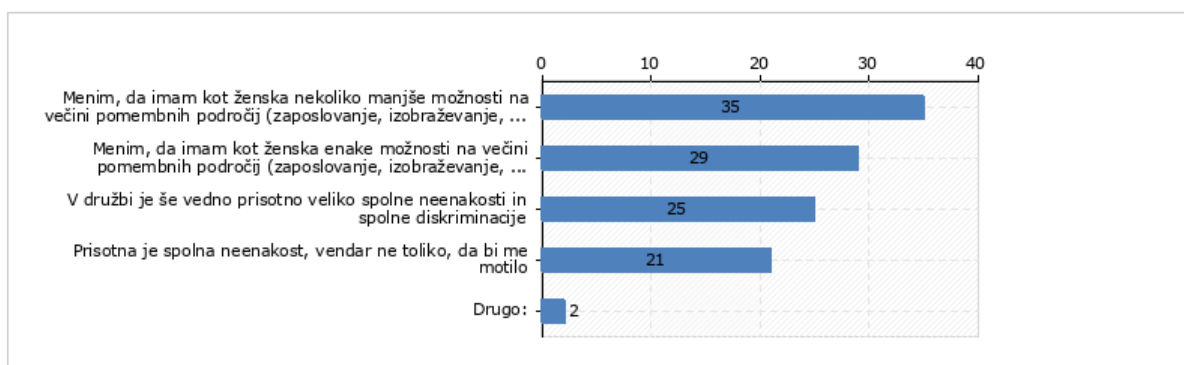
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje so odgovorile 204 anketiranke.

Graf nam prikazuje, da večina (71 anketirank – 35%) meni, da imajo kot ženske nekoliko manjše možnosti na večini pomembnih področij, na drugem mestu (59 anketirank – 29%) je najbolj zastopano mnenje, da imajo kot ženske enake možnosti na večini pomembnih področij, na tretjem mestu pa z 36 glasovi (18%) mnenje, da je v družbi prisotno veliko spolne neenakosti in spolne diskriminacije. Pod »drugo« so anketiranke napisale še nekaj zanimivih mnenj, in sicer : "Obstajajo spolne neenakosti, vendar ravno zaradi svoje vzgoje in okolja nimam občutka, da bi to zmanjševalo moje možnosti, je pa zato lahko pot zahtevnejša", in pa : " Kot ženska menim, da imam enake možnosti na vseh področjih (zaposlovanje, izobraževanje, politika, ...), vendar je pot do teh možnosti otežena (stekleni stropi).« Prisotno je tudi mnenje, da so kot ženske deležne večjih možnosti kot moški.

1. in 2. generacija :

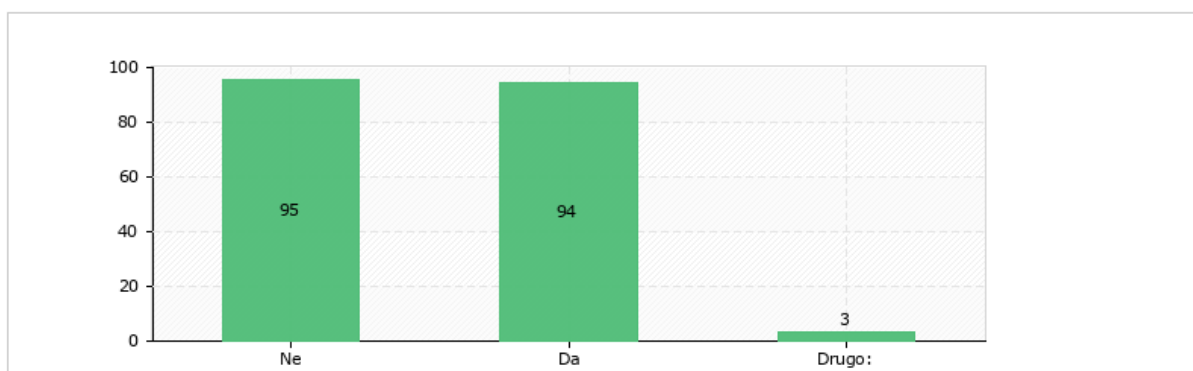
Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 112 anketirank 1. in 2. generacije.

Rezultati so enaki kot pri mlajši generaciji – na 1. mestu torej v vseh treh generacijah prevladuje mnenje, da so kot ženske deležne nekoliko manjših možnosti na večini pomembnih področij (zaposlovanje, izobraževanje, politika,...). Tudi tukaj se pojavi pod »drugo« mnenje, da ima anketiranka večje možnosti za zaposlitev kot moški.

7.1.7 Menite, da bi dosežena spolna enakost (enakopravnost) na družbeni ravni kakorkoli vplivala na vas osebno? (Q 30)

Vprašanje je bilo zastavljeno s predvidevanjem, da večina ljudi spremembe na družbeni, pa tudi državni ravni ne dojema kot vplivne, temveč oddaljene.

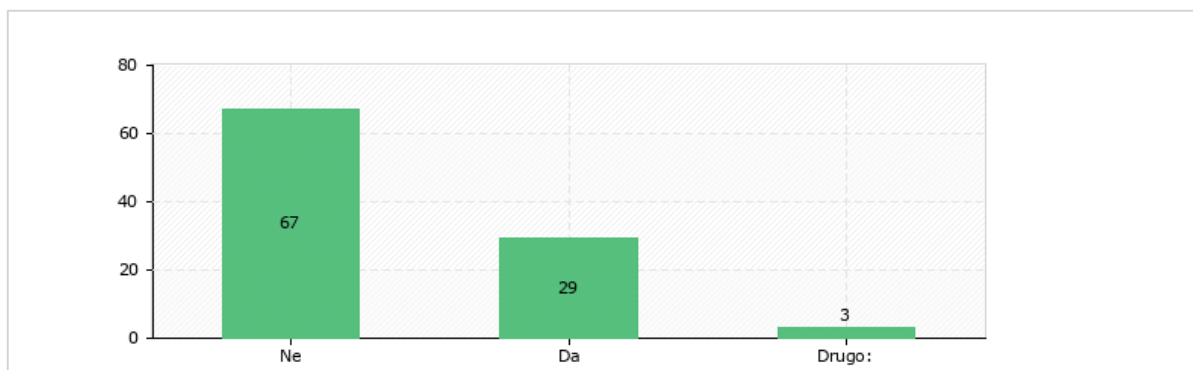
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 192 anketirank 3. generacije.

Presenetljiv je rezultat, saj je tako pritrdilnih odgovorov kot tudi mnenj, da to nanje osebno ne bi vplivalo, skoraj enako (94 glasov DA in 95 glasov NE, 49%-49%). V hipotezi sem pričakovala večji delež anketirank, ki se ne strinjajo, torej občutek, da takšne spremembe na družbeni ravni ne vplivajo na posameznika.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 99 anketirank.

Z 67 (68%) glasovi prevladuje mnenje, da dosežena spolna enakost na družbeni ravni ne bi vplivala na njih osebno. 29 anketirank (29%) meni, da bi dosežena spolna enakost na družbeni ravni vplivala na njihovo osebno življenje.

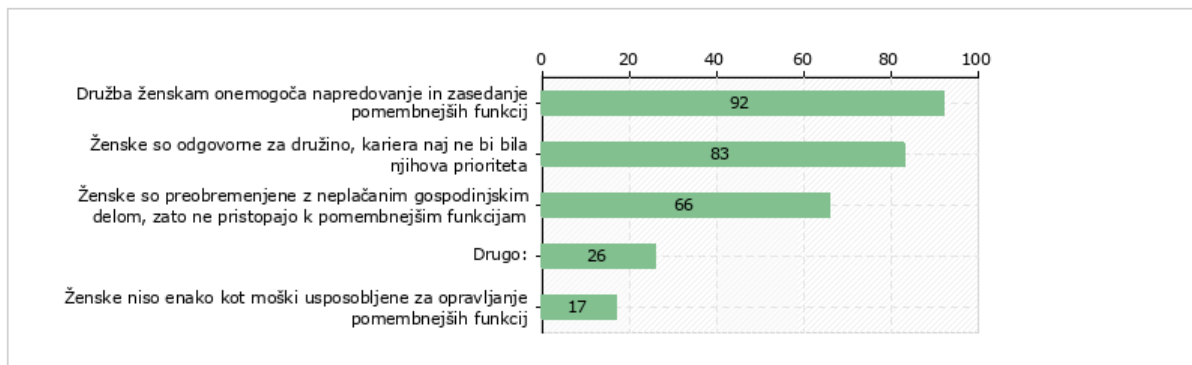
Pri vseh generacijah se pod »drugo« pojavlja mnenje, da ne vedo, se ne morejo opredeliti. Rezultat je pričakovan, zanimiva pa še vedno ostaja primerjava z mlajšo generacijo, katere velik del je drugačnega mnenja.

Razloge za takšno dojetje sprememb na družbeni ravni lahko iščemo v povezavi z vprašanjem, na katerih področjih zaznavajo neenako obravnavo. Pri vseh generacijah prevladuje področje družinskega in gospodinskega dela. Smiselno je, da so ženske, ki največ neenakosti zaznavajo znotraj družine, tudi mnenja, da dosežena spolna enakost (enakopravnost) na družbeni ravni ne bi vplivala na njih osebno, saj bi do sprememb moralo priti znotraj družine in odnosov.

7.1.8 Kateri so, po vašem mnenju, razlogi za nizko število žensk na vodstvenih položajih in na delovnem mestu in razlogi za manjše vključevanje žensk v politiko? (Q 33)

Z zastavljenim vprašanjem sem se osredotočila na eno področje spolne neenakosti - področje političnega odločanja. Že v hipotezah sem namreč predvidevala, da je večjemu vzorcu že sama politika oddaljena, zato je možnost za slabše ozaveščanje o neenaki zastopanosti spolov v politiki večje. Z rezultati bi tako lahko pridobila vpogled v mnenje vseh generacij do razlogov za manjše zastopanje žensk na položajih odločanja.

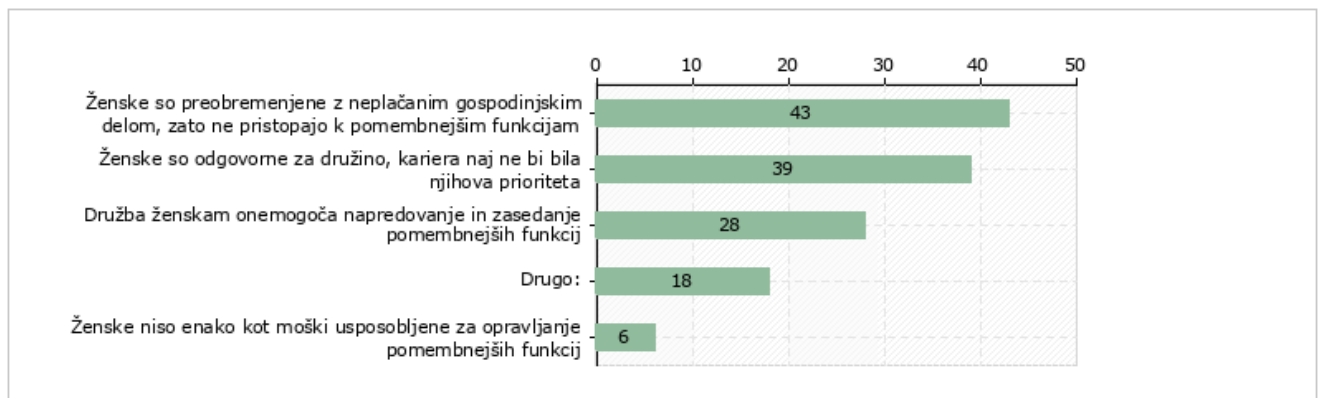
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 193 pripadnic najmlajše generacije.

Iz tabele je razvidno, da je večina (92 anketirank – 48%) mnenja, da družba onemogoča napredovanje in zasedanje pomembnih funkcij, na drugem mestu (83 anketirank – 43%) prevladuje razlog, da so ženske odgovorne za družino, kariera naj ne bi bila njihova prioriteta, na tretjem mestu (66 anketirank – 34%) pa mnenje, da so ženske preobremenjene z neplačanim gospodinjskim delom. Na zadnjem mestu je razlog, ki trdi, da ženske niso enako kot moški usposobljene za opravljanje pomembnejših funkcij.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 99 anketirank 1. in 2. generacije.

Večina (43%) kot razlog nizkega števila žensk na vodstvenih položajih navaja, da so ženske preobremenjene z neplačanim gospodinjskim delom, zato ne pristopajo k pomembnejšim funkcijam. Na drugem mestu (39%) prevladuje mnenje, da so ženske odgovorne za družino, kariera naj ne bi bila njihova prioriteta, na tretjem mestu (28%) pa kot razlog navajajo družbo, ki ženskam onemogoča napredovanje in zasedanje pomembnih funkcij.

Pod »drugo« so anketiranke naštele številne različne razloge, med njimi so najpogostejša mnenja, da ženske zaradi svoje narave, ki je bolj čustvena in neodločna ter zaradi interesov in kompetenc, ki se ne skladajo s takšnim delom, ne posegajo po vodstvenih položajih; anketiranke za razloge navajajo tudi nezanimanje žensk za politiko.

Prav tako kot mlajša generacija, sta tudi starejši generaciji mnenja, da je najmanj primeren razlog neenaka usposobljenost žensk kot moških za opravljanje pomembnih funkcij. To morda lahko povežemo z mnenjem dr. Sonje Robnik, da izobrazba ni področje, kjer bi bila prisotna neenakost.

Zanimiva je ugotovitev, da mlajša generacija razloge išče predvsem v družbi, prisotna je torej kritičnost družbe, medtem ko 1. in 2. generacija razloge vidita predvsem v preobremenjenosti z neplačanim gospodinjskim delom, na področju, kjer imata tudi več izkušenj.

Dr. Sonja Robnik na vprašanje, na katerih področjih se najbolj kaže neenaka obravnava glede na spol, odgovarja in s statističnimi podatki dokazuje, da nas na področju političnega odločanja čaka še veliko dela do enake zastopanosti obeh spolov. (» V državnem zboru imamo 24% izvoljenih poslank, mislim, da je v zadnji vladi enak delež žensk v vladi : štiri od sedemnajstih, do sedaj smo imeli 14 vlad, pa je samo eno vlado vodila ženska«).

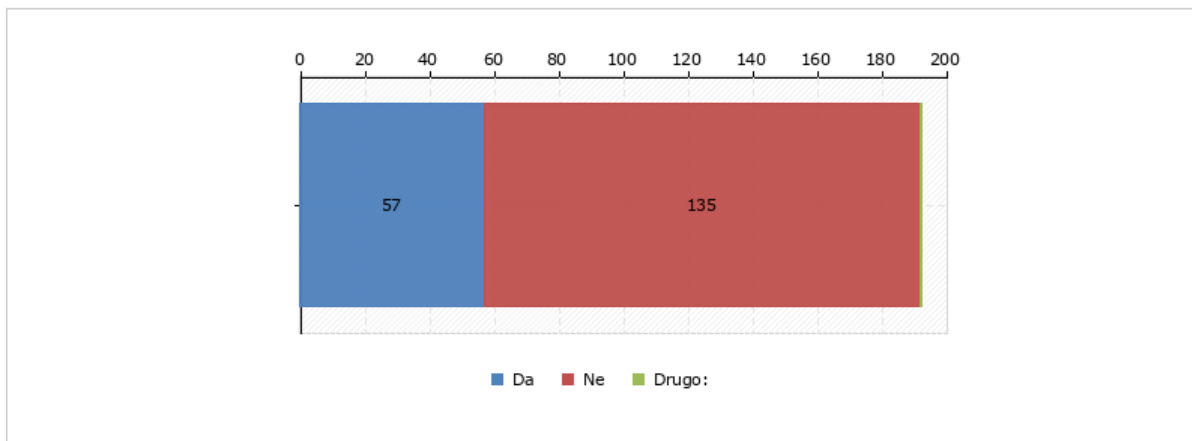
Sestra Irena Jurgec meni, da je ženski problem ta, da želimo vse, a hkrati ne gre. Potrebna je odločitev za eno ali drugo, oboje je enakovredno. Lahko si hkrati mama in imaš službo, a nekaj ne bo popolno. Tukaj smo ujetnice, ker hočemo vse. To je problem tudi današnje družbe. Ne moremo imeti vsega, potrebno se je odločiti za eno, za to, kar ti je pomembno. Če je torej ženskam pomembnejša družina, se lahko le družini popolnoma posvetijo, za doseganje višjih in pomembnejših položajev pa je potrebno žrtvovanje in posvetitev časa karieri.

Alenka Rebula navaja, da si povprečno moški dovolijo več, si bolj upajo uporabljati denar zase, slediti svojim zanimanjem, razpolagati s svojim časom, manj se zanimajo za vzgojo otrok. To bi tudi lahko bil posredno razlog, zakaj so na prvem mestu ženske preobremenjene z neplačanim gospodinjskim delom in posledično tudi ne pristopajo k pomembnejšim funkcijam.

7.1.9 Ali ste že slišali za t. i. MENTAL LOAD/EMOTIONAL LABOUR? – to je mentalno organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem. (Q 34)

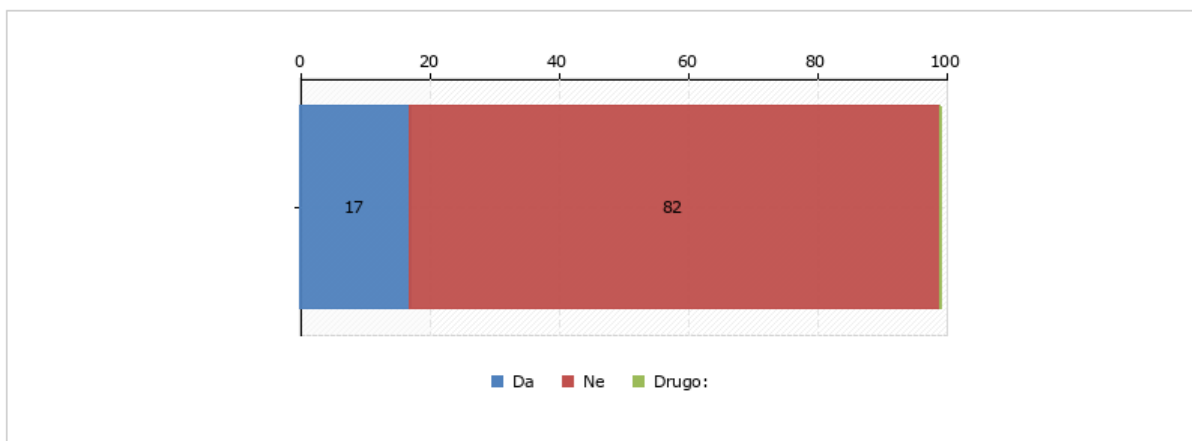
Dandanes se vedno več govori o tudi manj poznanih področjih neenake obravnave zaradi spola. Poleg poznane področja družinskega in gospodinjskega dela, obstaja tudi drugi vidik, ki ženske prav tako obremenjuje. To je mentalno in organizacijsko delo. Izraz »mental load« je sicer bolj v uporabi v tujini, vendar njegovo uporabo zaznamo tudi v Sloveniji. Z zastavljenim vprašanjem sem želela ugotoviti, v kolikšni meri so generacije žensk ozaveščene o omenjenem področju.

3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 192 anketirank. Večina (135 oseb -70%) ne pozna izraza "mental load", 57 oseb (30%) pa je za besedo že slišalo.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 99 anketirank.

Tudi tukaj večina (82 anketirank – 83%) še ni slišala za izraz "mental load".

Rezultati nam govorijo o nepoznavanju vseh vidikov spolne neenakosti, ne smemo pa izključiti dejstva, da je izraz angleški.

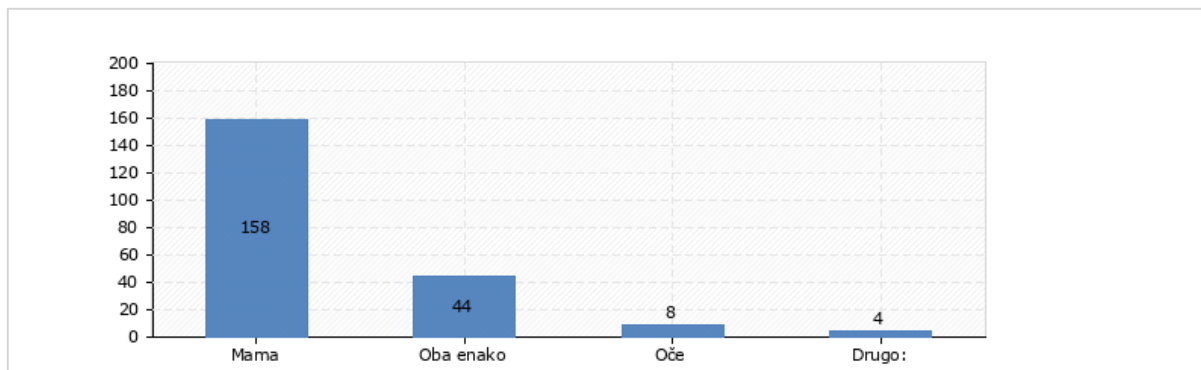
Tudi številne respondentke, katerih delo se navezuje na raziskovano tematiko, poznajo izraz »mental load/emotional labour«.

7.1.10 V naši družini nameni/je namenil več časa gospodinjskim opravilom in ukvarjanju z otroci oz. starostniki: (Q 1)

Z zastavljenim vprašanjem se začneja sklop vprašanj, ki se navezujejo na odkrivanje spolne neenakosti preko dejanskih izkušenj anketirank. Zanimivo bo opazovanje morebitnih neskladnosti med izkušnjami ter mnenji oz. pogledi na spolne neenakosti in feminizem.

Pri 1. vprašanju tega sklopa me je zanimalo, kdo opravi v družini več gospodinjskih opravil.

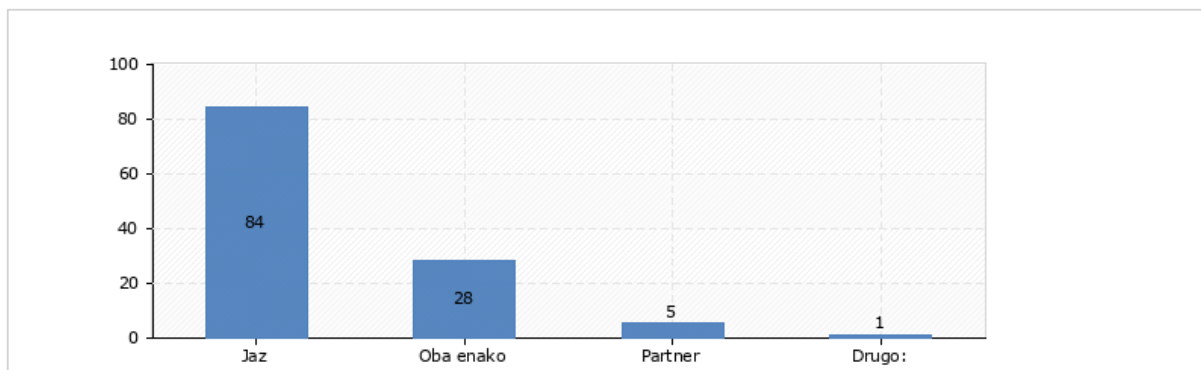
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 214 anketirank.

Prevladuje odgovor *mama* (74%), na drugem mestu *oba enako* (21%) ter na zadnjem *oče*(4%).

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 118 anketirank.

84 žensk (71%) meni, da same namenijo največ časa gospodinjskim opravilom ter ukvarjanju z otroci, 28 anketirank (24%) meni, da oba s partnerjem namenita enako časa, manjši delež (4%) pa je za odgovor izbral *partner*.

Vse generacije, mlajša, ki starše opazuje pri porazdelitvi časa in generacija mam in babic, menijo, da ženske/matere namenijo več časa gospodinjskim opravilom.

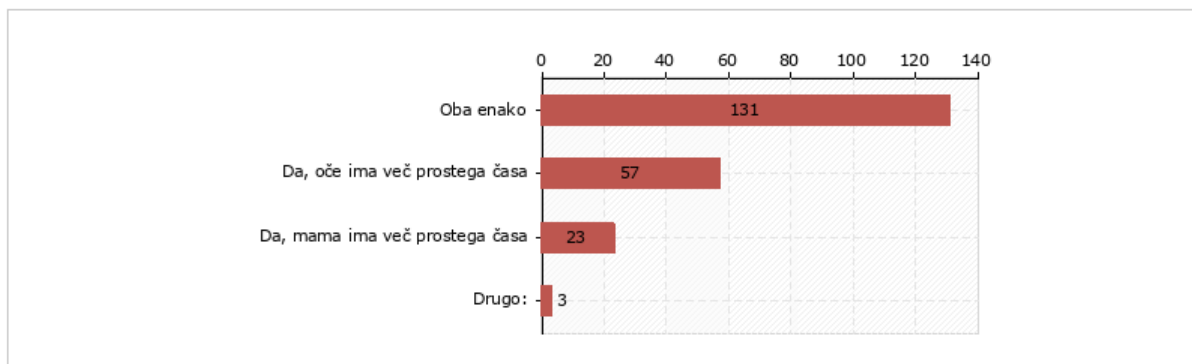
Če analizo ankete dodatno obogatim z odgovori respondentk iz anketnih vprašalnikov odprtega tipa; sestra Irena Jurgec meni, da je porazdelitev del vezana na tradicijo. Posameznemu spolu nekaj bolj leži, nekaj manj. Skozi zgodovino se je izoblikovalo, da so ženske bolj stabilne in da jim je lažje opraviti gospodinjska opravila. To ne pomeni, da niso zmožne težjih (fizičnih) opravil, znanstveno dokazano je, da se v moških možganih nalaga več železa v obliki magnetida. Pravi, da je porazdelitev dela ni neenaka, gre za stvar dogovora.

Dr. Sonja Robnik pravi, da ženske opravijo levji delež neplačanega dela, to je družinsko delo, skrbstveno delo, za otroke, za bolne, za ostarele družinske člane in članice. Tukaj bo pa potrebnih še kar nekaj ukrepov in ozaveščanja, da se bodo te stvari spremenile.

7.1.11 Več prostega časa je (bil) deležen / Ali menite, da ima eden izmed vaših staršev več prostega časa? (Q 2)

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, kdo je (bil) znotraj družine deležen več prostega časa. Za to vprašanje nisem postavila hipoteze, saj sem pričakovala, da bo prišlo do razlik v razumevanju izraza *prosti čas* (ali je to ves čas izven delovnega časa ali čas namenjen le sebi, brez vključevanja gospodinjskih opravil).

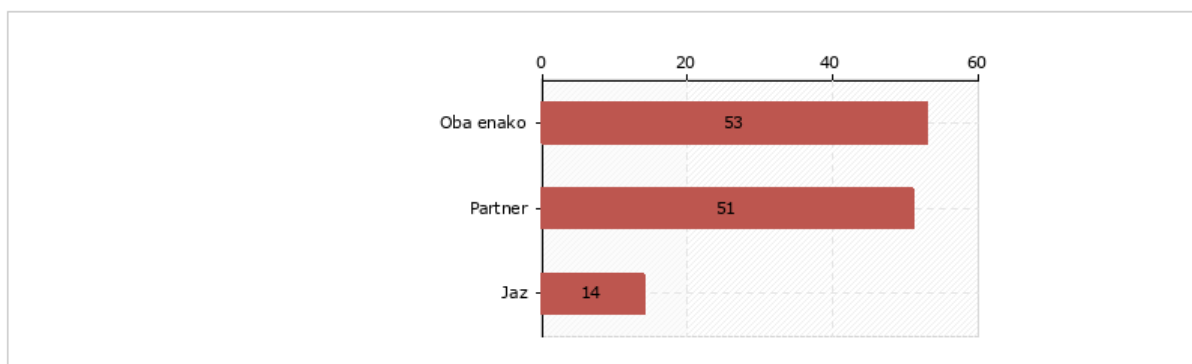
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 214 anketirank.

Na prvem mestu je mnenje, da sta oba starša deležna enake mere prostega časa (131 anketirank – 61%). Na drugem mestu je mnenje, da ima oče več prostega časa (57 anketirank – 27%), na tretjem pa, da je ima več prostega časa mama (23 anketirank – 11%).

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 118 anketirank.

Rezultati so podobni rezultatom mlajše generacije, z izjemo, da sta si odgovor *oba enako* in *partner* zelo blizu (razlika v 2 glasovih). Večina (45%) je mnenja, da sta oba s partnerjem

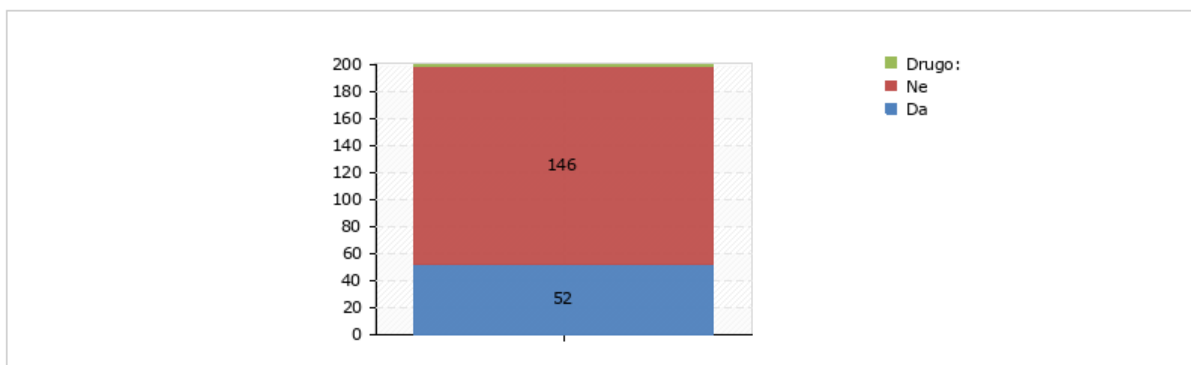
deležna enako prostega časa, 51 glasov (43%) meni, da je partner deležen več prostega časa, na zadnjem mestu pa je s 14 glasovi (12%) odgovor *jaz*.

Večina anketirank torej meni, da je prosti čas enako porazdeljen.

7.1.12 Ali je (bilo) v vaši družini kdaj prisotno kakršnokoli nasilje s strani katerega od moških članov družine na katerokoli žensko v družini? (Psihično nasilje npr. : žaljivke, poniževanje, nadzorovanje; fizično npr.: odpiranje, lasanje, tepenje; spolno; ekonomsko : onemogočanje dostopa do financ)? (Q 11)

Pomembno področje, kjer prihaja do neenake obravnave na podlagi spola, je zagotovo tudi področje nasilja. Z zastavljenim vprašanjem sem želela pridobiti vpogled v prisotnost nasilja znotraj družin.

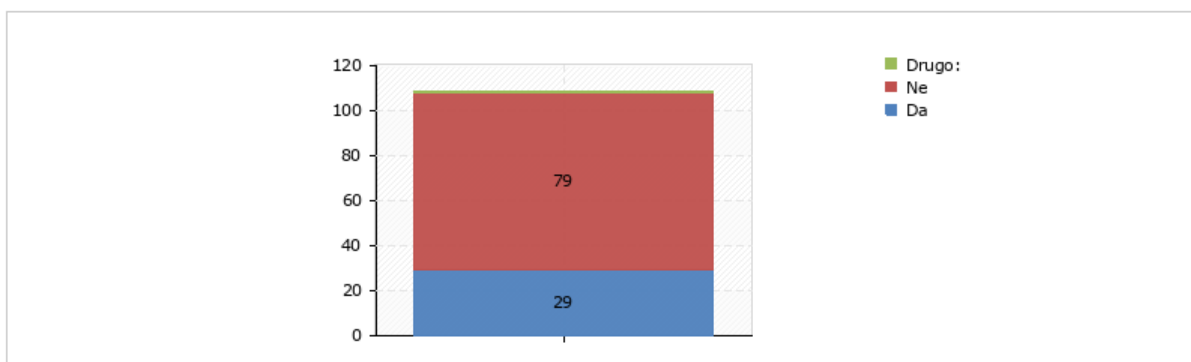
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 199 anketirank.

Večina (146 anketirank - 73%) je odgovorila z *ne* – v družini ni (bilo) prisotnega nasilja, 52 oseb (26%) je odgovorilo z *da* – v družini je (bilo) prisotno nasilje.

1. in 2. generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 108 anketirank.

Rezultati so podobni rezultatom 3. generacije; 79 oseb (73%) pravi, da v družini ni (bilo) nasilja, 29 (27%) pa da je.

Iz rezultatov vzorca lahko zaključim, da nasilja ni prisotnega v takšni meri, kot sem pričakovala ali pa nasilje ni zaznano kot nasilje. Odgovori so namreč precej v nasprotju z mnenji strokovnjakinj.

Statistični podatki, ki jih je navedla dr. Sonja Robnik, nam govorijo o drugačnih razmerah, kot so se pokazale iz rezultatov zaprte ankete. Navaja, da je približno polovica žensk ne samo v zadnjih 12 mesecih, ampak tudi kadarkoli od dopolnjenega 15 leta doživela psihično nasilje, potem je sledilo fizično nasilje, tega je doživela približno četrtina žensk od dopolnjenega 15 leta, premoženjsko oziroma ekonomsko nasilje, omejevanje gibanja, pa tudi spolno nasilje.

Tudi Gaja Lukacs-Čufer navaja statistične podatke : Po ocenah Svetovne banke je za ženske med 15-im in 44-im letom bolj verjetno, da so žrtve posilstva ali nasilja doma, kot pa da dobijo raka, imajo prometno nesrečo, so žrtve vojne in malarije.

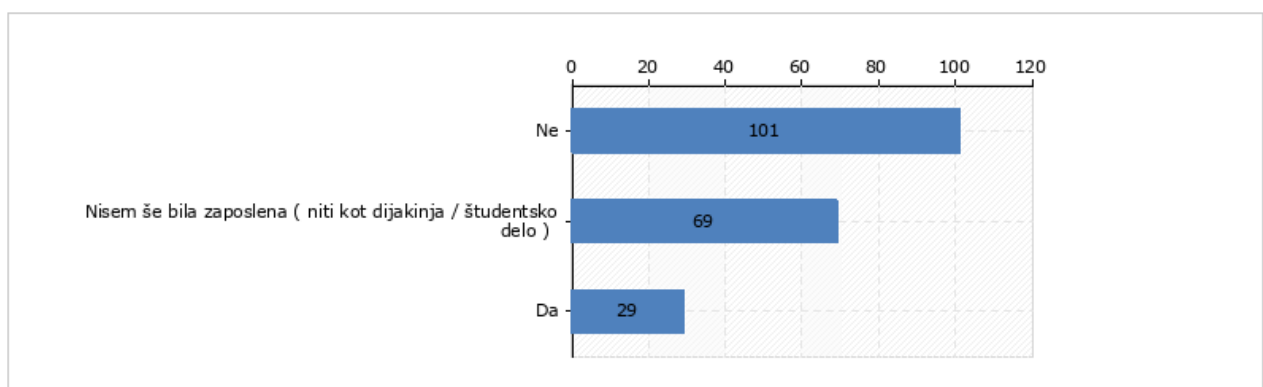
Sestra Irena v anketnem vprašalniku na vprašanje o nasilju znotraj družin odgovarja, da je prisotno veliko spolnega, fizičnega in psihičnega nasilja. Žrtve spolnega in fizičnega nasilja so ženske, meni pa, da so žrtve psihičnega nasilja pretežno moški.

Nataša Prelesnik Korošic, ki je strokovna vodja programa v Regijski varni hiši Kras, prisotnost nasilja v slovenski družbi potrjuje s podatkom, da je bilo v letu 2018 v varnih hišah 825 žensk in otrok.

7.1.13 Ali je (bilo) na vašem delovnem mestu nad vami ali nad katerokoli sodelavko s strani moškega sodelavca/nadrejenega kdaj prisotno katerokoli od prej naštetih vrst nasilja? (Q 12)

Z zastavljenim vprašanjem sem želela pridobit vpogled v prisotnost nasilja v okviru delovnega okolja.

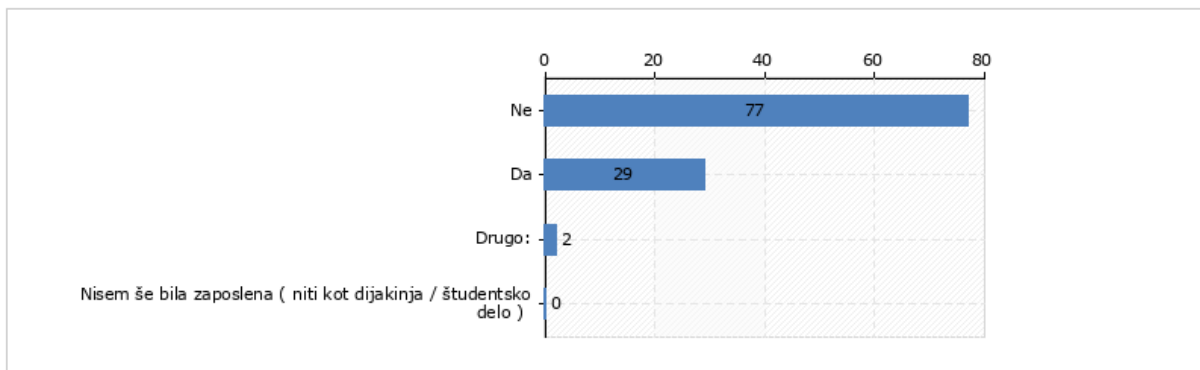
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 199 oseb.

Največji del anketirank (101 – 51%) pravi, da niso (bile) žrtev oziroma priča nasilja na delovnem mestu, nekaj manj jih še ni (bilo) zaposlenih in zato na tem področju nimajo izkušenj, 29 anketirank (15%) trdi, da so (bile) žrtev/priča nasilja na delovnem mestu.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 108 anketirank.

Kar 77 od 108 anketirank (71%) v delovnem okolju ni bilo deležnih nasilja, 29 (27%) pa jih odgovarja nasprotno. Pod »drugo« sta respondentki zapisali, da nista imeli moških sodelavcev.

Dr. Sonja Robnik nasilje na delovnem mestu označi kot predvsem spolno nadlegovanje. Od dopolnjenega 15 leta starosti je v Sloveniji 44% žensk doživelo spolno nadlegovanje. Slovenija je precej nad povprečjem EU. (raziskava FRA, 2012). Opozarja, da je nasilje treba upoštevati v nekem družbenem kontekstu. V družbah, ki so bolj ozaveščene, kjer je več podpore žrtvam, bodo žrtve tudi lažje spregovorile in prepoznale nasilje.

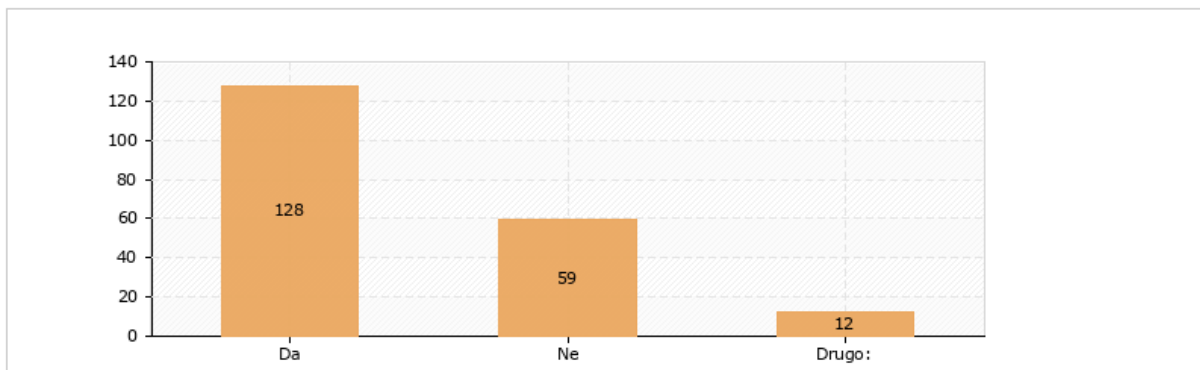
Sestra Irena Jurgec na delovnem mestu ne vidi samega nasilja moških nad ženskami, temveč nadrejeni-podrejeni.

7.1.14 Ali pričakujete, da boste pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska? – 3. generacija / Ali ste bili pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska? – 1. in 2. generacija (Q 13)

Pri starejših generacijah sem s tem vprašanjem želela raziskati, ali so bile deležne neenake obravnave pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu samo zato, ker so ženske. Dandanes se namreč veliko poudarja prisotnost neenake obravnave zaradi materinskega dopusta ali že samo dejstva, da bo zaposlena ženska lahko nekoč rodila in posledično bila odsotna v službi.

Pri mlajši generaciji sem vprašanje priredila, saj večina nima obilice izkušenj na področju zaposlovanja. Od anketirank sem želela izvedeti, ali pričakujejo, da bodo pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu, v primerjavi z moškimi kolegi, deležne neenake obravnave.

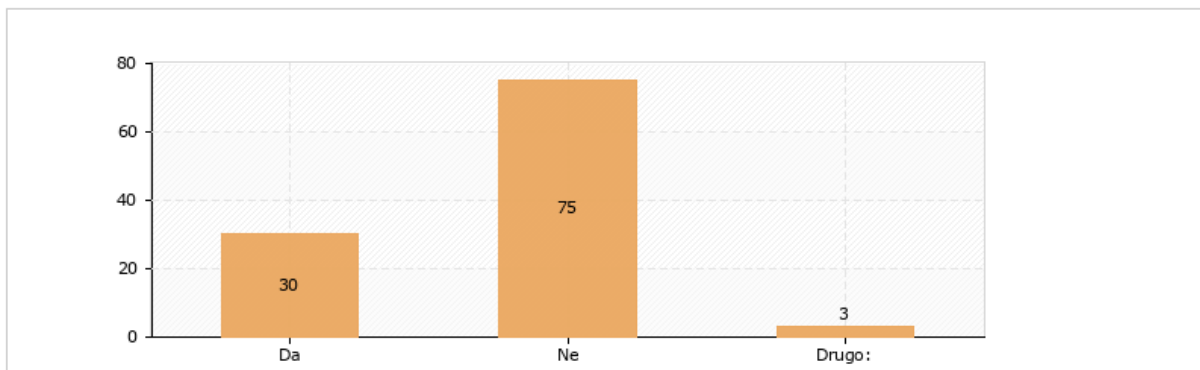
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 199 anketirank.

Kot lahko iz grafa razberemo, večina (128 oseb – 64%) pričakuje neenako obravnavo na delovnem mestu, 59 oseb (30%) pa ne. Pod odgovor »drugo« se pojavlja odgovor morda, zanimiv je odgovor anketiranke, ki pričakuje pozitivno neenako obravnavo (ženske imajo več privilegijev, deležne so nežnejšega pristopa.)

1. in 2. generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 108 anketirank.

75 žensk (69%) tako na delovnem mestu kot pri iskanju zaposlitve ni bilo deležnih neenake obravnave na podlagi spola, 30 (28%) pa jih je bilo deležnih neenake obravnave. Tudi tukaj je prisotno mnenje anketiranke, ki je bila pri iskanju zaposlitve deležna pozitivno neenake obravnave (lepša reakcija šefa, kot pa če bi napako storil moški).

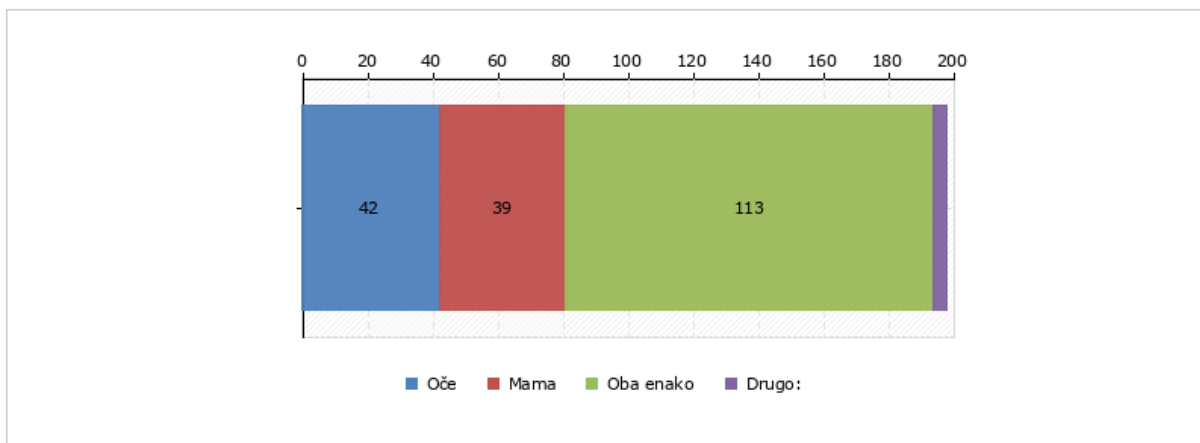
Analiza odgovorov nam prikazuje zanimivo ugotovitev, da starejši generaciji v večini nista bili deležni neenake obravnave, medtem ko velika večina mlajše generacije le-to v prihodnosti pričakuje.

7.1.15 V naši družini pomembne finančne odločitve sprejema/je sprejemal bolj: (Q 15)

Z zastavljenim vprašanjem sem želela dodatno raziskati prisotnost tradicionalne porazdelitve vlog med moškim in žensko znotraj družine.

Zanimalo me je, kdo v slovenskih družinah sprejema več pomembnih finančnih odločitev. Predvidevala sem, da se bodo rezultati nagibali k očetu/partnerju.

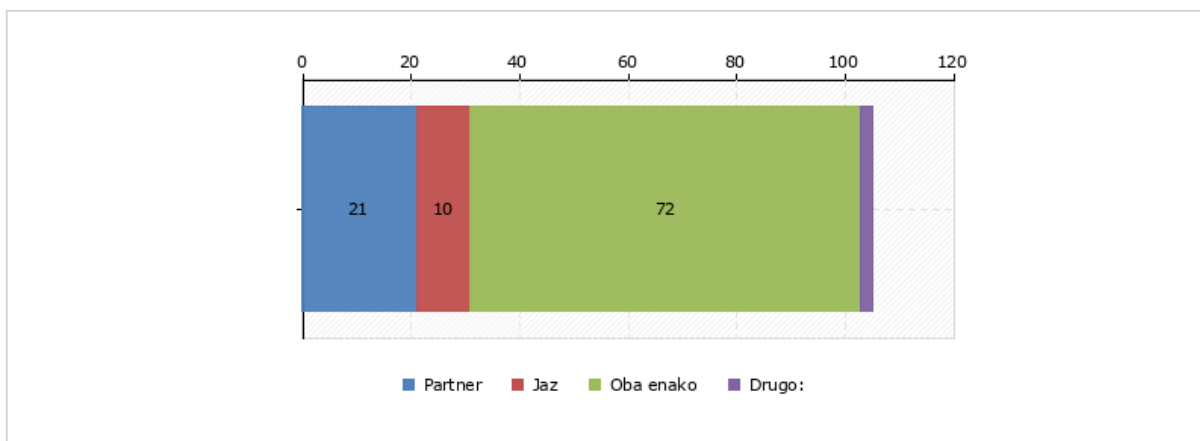
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 anketirank.

Večina (113 oseb – 57%) trdi, da oba starša enakomerno sprejemata pomembne finančne odločitve, 42 (20%) jih meni, da oče, 39 (10%) pa da mama.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

Tudi tukaj jih je večina (69%) mnenja, da oba enako sprejemata pomembne finančne odločitve, 21 (20%) jih meni, da je to naloga partnerja, 10 (10%) pa, da same. Le ena

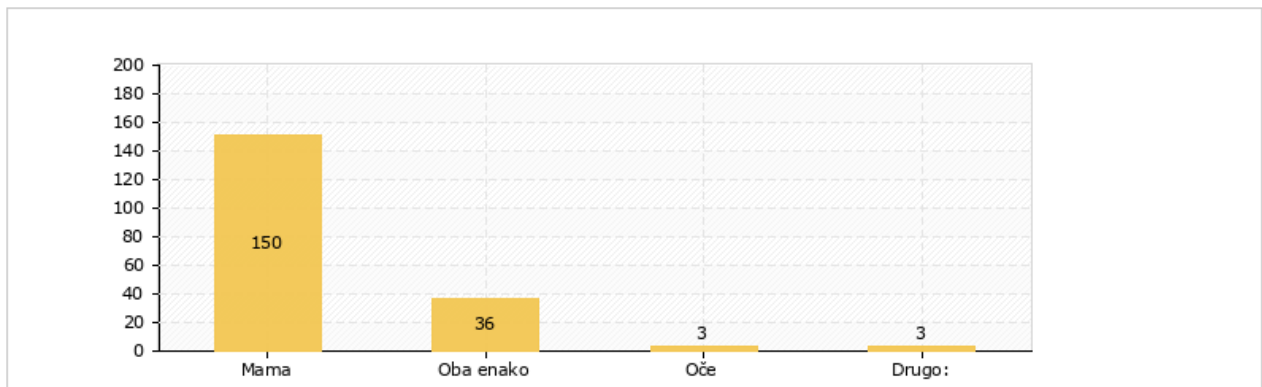
anketiranka je pod »drugo« zapisala, da s partnerjem nikoli nista imela skupnih financ, zato je pomembne odločitve sprejemal vsak za svoje finance.

Finančne odločitve v večini slovenskih družin sprejemata oba partnerja enako (glede na anketo). Moja hipoteza je bila torej napačna, tradicionalna porazdelitev del (moški ima nadzor nad financami) v slovenskih družbah s tega vidika ni prisotna. Razlog za to bi lahko bilo finančno osamosvajanje žensk kot posledica zaposlovanja.

7.1.16 V naši družini večino opravil organizira/je organiziral in skrbi/je skrbel za izvršitev teh (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje, skrb za šolske obveznosti otrok,...)? (Q 35)

Zastavljeno vprašanje se navezuje na vprašanje o poznavanju izraza MENTAL LOAD. S tem vprašanjem sem želela ugotoviti, ali je v slovenski družbi prisoten omenjeni pojav.

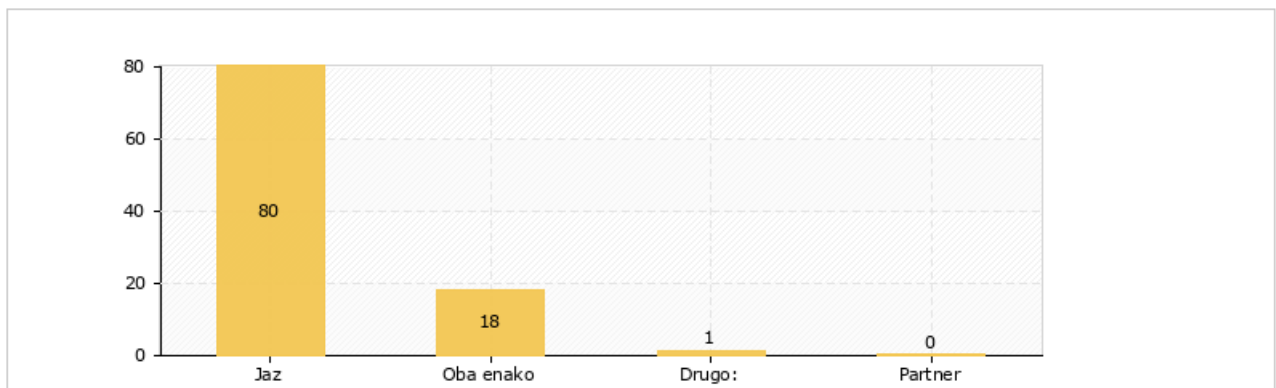
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 192 anketirank.

150 (78%) jih trdi, da mama opravi večino organizacijskega dela, 36 (19%) jih meni, da oba starša enako, le 3 (2%) izmed vseh pa trdijo, da oče skrbi za organizacijsko delo.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 99 anketirank. Če rezultate primerjamo z mlajšo generacijo, so ti zelo podobni. 80 (81%) jih trdi, da same opravijo večino organizacijskega dela. 18 (18%) anketirank meni, da oba s partnerjem opravita enako organizacijskega dela.

V slovenski družbi je na podlagi rezultatov še vedno prisotna tradicionalna delitev del, med deli, ki so "namenjena" mami/ ženski, je tudi organizacijsko delo, tako imenovano "mental load".

Ali je ta vidik neenakosti problematičen, sem v anketnem vprašalniku odprtega tipa povprašala respondentke. Dr. Sonja Robnik meni, da je ta vidik problematičen in vreden raziskovanja, saj so leta 2012 naredili nacionalno reprezentativno raziskavo enakosti spolov v družinskem življenju in partnerskih odnosih, kjer so raziskovali tudi ta vidik. Pokazalo se je, kar je bilo nekako pričakovano glede na delovanje naše družbe, da so ženske veliko bolj obremenjene z razmišljanjem o nakupu šolskih potrebščin za otroke, o nakupu igrač, razmišljanjem o nakupu oblačil, o vpisu otrok v tečaje, v športne dejavnosti, za organizacijo družinskega časa do tega, da so bile bolj obremenjene z varstvom otrok v nujnih primerih itd.

Gaja Lukacs-Čufer pojasnjuje, da je to eden izmed naših glavnih problemov, ker je stanje v Sloveniji vseeno veliko boljše kot drugod po svetu (ne soočamo se npr. z feminicidi, poročanje deklet z njihovimi posiljevalci...). Poleg težav na delavnem mestu je glavni problem ravno domneva, da je ženska gospodinja. Fantov se ne uči pospravljati, čistiti, kuhati, likati itd., do deklet pa se družba obnaša, kot da smo se rodile s kuhalnico v levi roki, likalnikom v desni in krpo za prah med zobmi.

Tudi dr. Darja Zaviršek se pridružuje mnenju Gaje Lukacs-Čufer, da je vse to skrbstveno delo, ki ga ženske opravljajo kot nekaj samoumevnega; včasih so bili ljudje prepričani, da delajo ženske to zaradi svoje »narave«. Tako so opravičevali dejstvo, da so bile ženske samoumevno obremenjene z delom, za katerega niso dobile plačila niti priznanja. LABOUR OF LOVE, delo iz ljubezni. A brez plačila, nagrade, priznanja.

Sestra Irena Jurgec na to problematiko gleda z drugačnega vidika; meni, da v zahodni družbi (razviti družbi) ženske mislimo, da moramo to delo narediti, ker nam je bolj naravno. Čim je ženska mati, bo takoj poskrbela za otroka, ker ima v sebi materinski čut. Tudi moški/oče bo zavaroval otroka, vendar na drugačen način. Dialog znotraj družine je pomemben. Podobno je tudi med sestrami: porazdelitev dela med vsemi. Za pričakovanja, da je to bolj žensko delo, se mora vsaka ženska sama vprašati.

Alenka Puhar meni, da je raziskovanje tega vidika neenakosti pomembno, vendar z omejitvijo... Skrb za druge je pri ženskah bolj izrazita poteza identitete kot pri moških. To je včasih huda obremenitev, vendar pa tudi zelo pozitivna izkušnja.

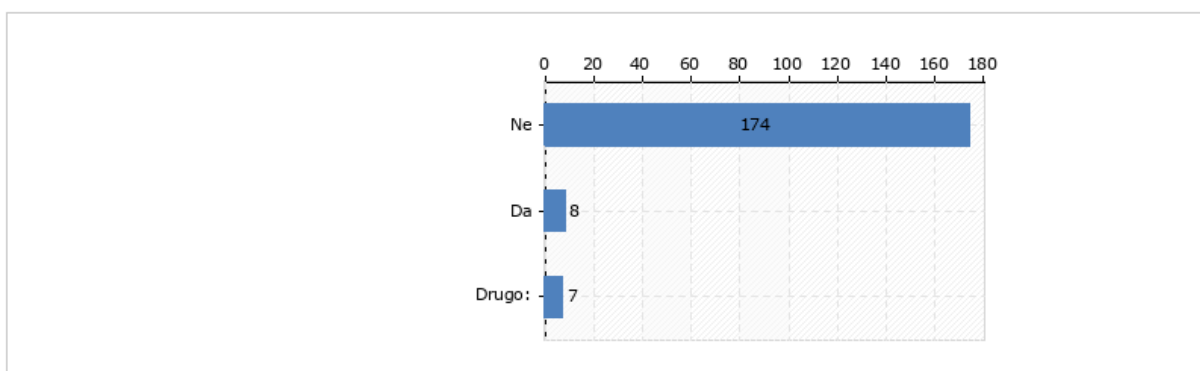
Alenka Rebula pojasnjuje, da je raziskovanje porazdeljenosti 'organizacijskega dela' eden od koristnih pristopov, da raziščemo dejansko stanje. Drugačna urejenost domačega življenja je zelo pomembna, a ni dovolj. Veliko je družin, kjer je skrb za družino zgledno porazdeljena, a so odnosi hladni in vsi trpijo za pomanjkanjem čustvene bližine. Urejeni so, a ne ljubljeni.

Porazdelitev čustvenih in organizacijskih bremen je zelo pomembna, potreben pa je tudi razvit občutek za posluš med družinskimi člani, drugače je vse to podobno upravljanju podjetja brez duše.

7.1.17 Ali je bila vaša izbira študija oziroma poklica posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom? (Q 36)

Znano je, da v se v procesu socializacije oblikuje tudi spolna identiteta, oseba prevzame pričakovane družbene vloge. Zanimalo me je, ali je posledica tega tudi izbira poklicne/študijske poti (poznamo poklice, ki so tradicionalno žensko naravnani, npr. pedagoške smeri in poklice, ki so moško naravnani).

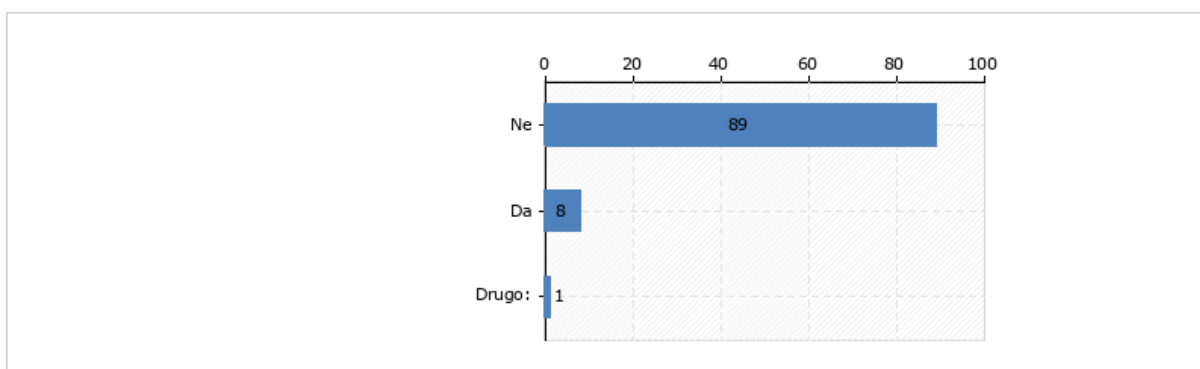
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 189 anketirank.

Razvidno je, da skoraj vse anketiranke (174 anketirank – 92%) menijo, da izbira poklica oz. študija ni bila posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom, le 8 (4%) jih meni, da je, 7 anketirank pa je svoj odgovor napisalo pod »drugo«, in sicer jih je nekaj omenilo, da njihova študijska smer še ni izbrana.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 anketirank.

Tudi tukaj je situacija podobna kot pri 3. generaciji, in sicer 89 oseb (91%) meni, da izbira poklica/študija ni bila posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom.

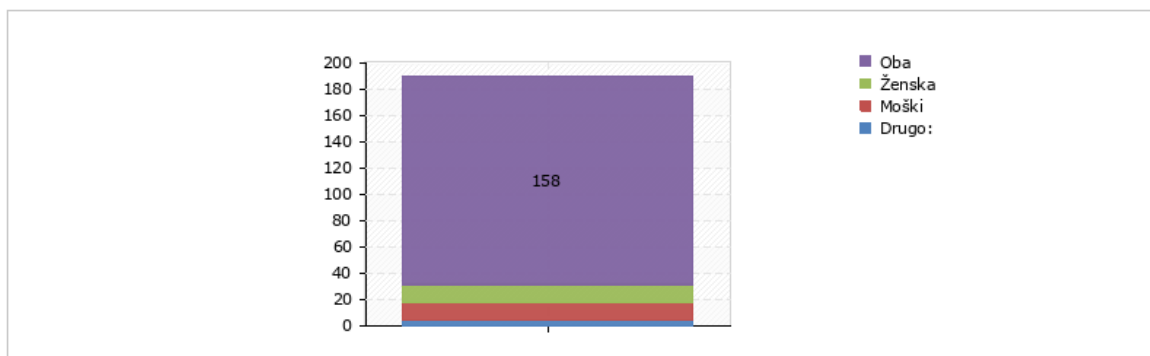
Družbena pričakovanja do posameznega spola po mnenju in izkušnjah večine anketirank niso vplivala na njihovo izbiro študija oziroma poklica.

V nasprotju z rezultati ankete Gaja Lukacs-Čufer pravi, da se v obdobju odraščanja tudi pojavi razlikovanje med »moškimi in ženskimi poklici«. Kljub trudu, da bi te mite izpodbili, lahko za primer navede, da je v prvem letniku elektrotehniške fakultete pod 5% žensk. V naravoslovnih znanostih in vseh višjih stopnjah izobrazbe (MA, DR) prevladujejo moški.

7.1.18 Kdo bi po vašem mnenju moral biti odgovoren za katerokoli obliko kontracepcije? (Q 37)

Področje spolne neenakosti je tudi področje zdravja in reproduktivnih pravic. S tem vprašanjem sem se želela le dotakniti tega področja in ugotoviti, kakšen pogled imajo anketiranke na porazdelitev odgovornosti za katerokoli obliko kontracepcije.

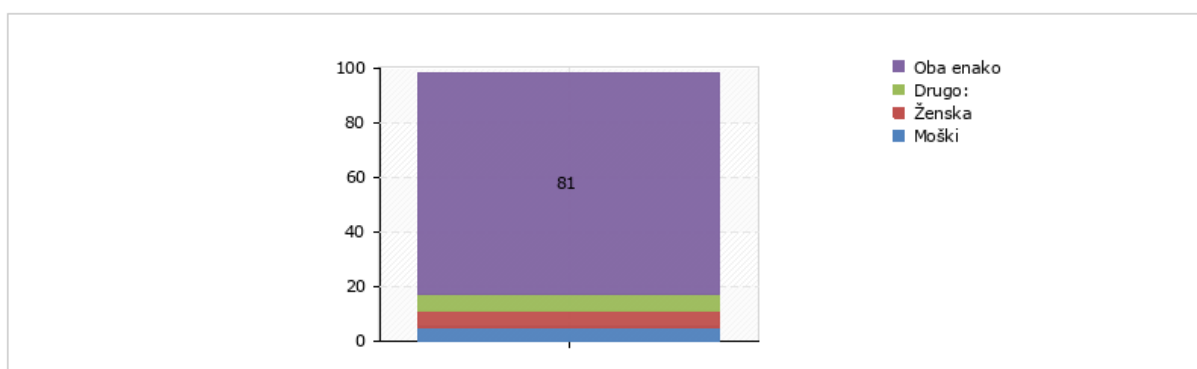
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 189 anketirank.

Največji delež (158 anketirank – 84%) meni, da bi odgovornost za kontracepcijo morala sprejeti oba – ženska in moški.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 žensk.

Tudi tukaj po večini (83%) prevladuje mnenje, da morata biti za kontracepcijo odgovorna oba partnerja. Pod možnostjo »drugo« je pri vseh generacijah prisotnih nekaj odgovorov, ki pravijo, da gre za skupni dogovor partnerjev.

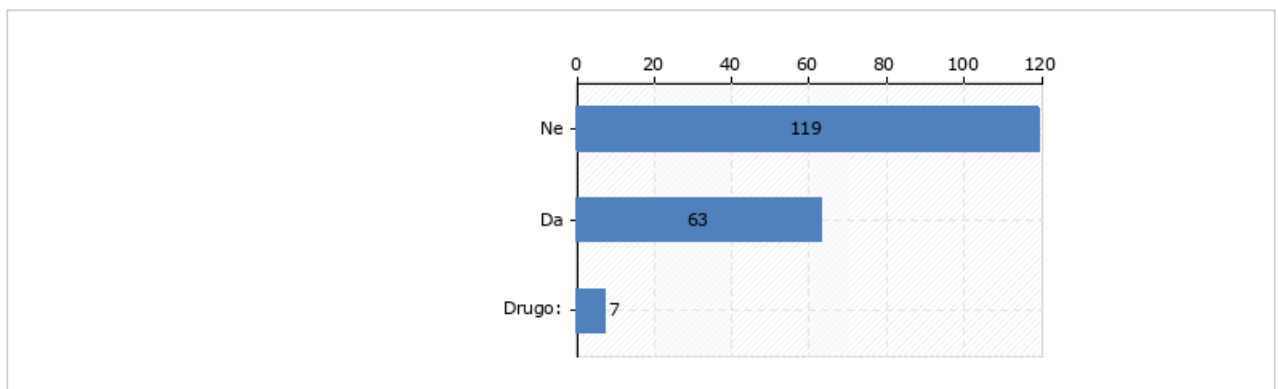
Rezultati nam prikazujejo prevladujoče mnenje anketirank, ki pravi, da bi odgovornost za kontracepcijo morala sprejeti tako moški kot ženska.

Žal v vprašalnik nisem vključila vprašanja o tem, kdo v paru dejansko skrbi (oziroma je skrbel) za kontracepcijo. Najbrž bi bili rezultati v tem primeru nekoliko drugačni.

7.1.19 Ali ste bili v času izobraževanja v primerjavi s fanti kdaj deležni neenake obravnave s strani učiteljev? (Da ste na primer v primerjavi s fanti dobili manj priložnosti, spodbud ali kakorkoli drugače)? (Q 38)

Naslednje področje, ki sem se ga dotaknila, je bilo izobraževanje. Že v hipotezah sem zapisala predvidevanje, da na področju izobraževanja ni veliko neenake obravnave na podlagi spola – to sem preverila z vprašanjem št. 38.

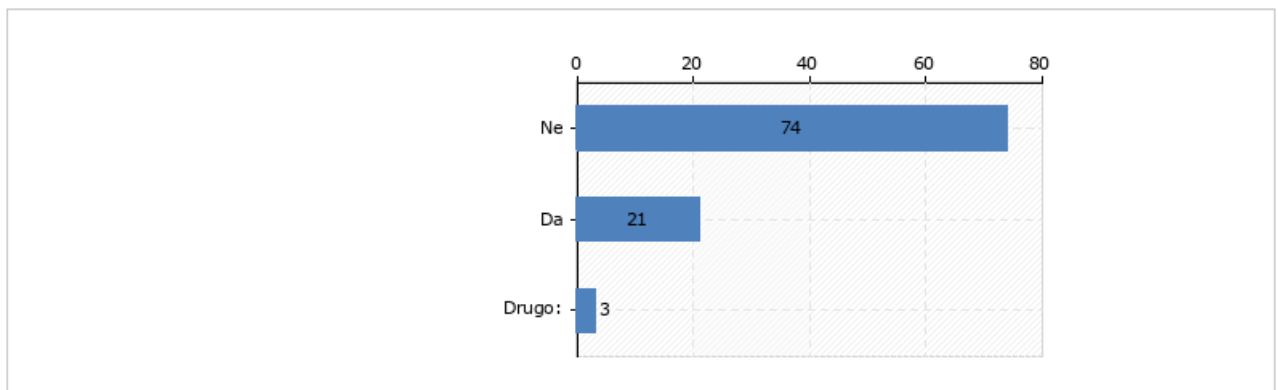
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 189 anketirank.

Od tega jih 119 (63%) meni, da neenake obravnave s strani učiteljev ni bila deležna, 63 (33%) pa ja.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 98 anketirank.

Večina (74 anketirank -76%) neenake obravnave s strani učiteljev ni bila deležna, le 21 (21%) respondentk pa jih je bilo.

Pri vseh generacijah je nekaj oseb pod možnost »drugo« navedlo, da so bile kot ženske deležne boljše obravnave (nežnejši pristop).

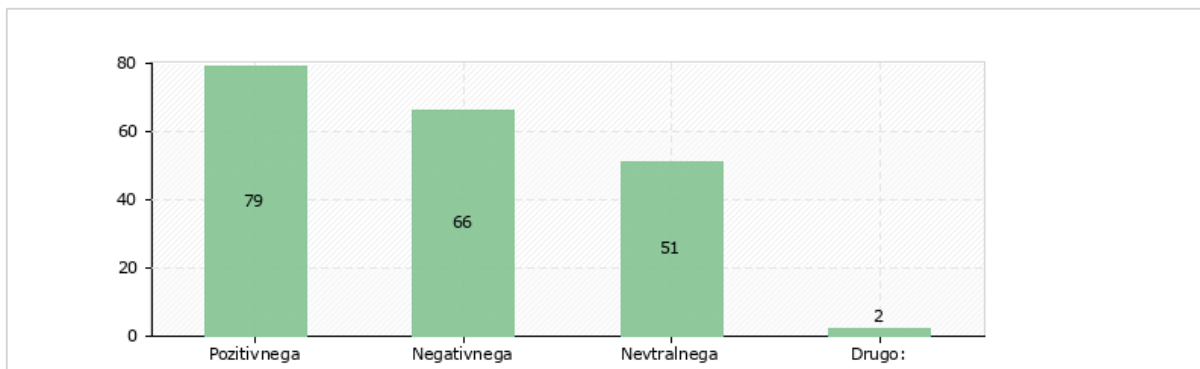
Rezultati so me presenetili, saj sem predvidevala, da bo več pripadnic 1. in 2. generacije deležnih neenake obravnave, kot pa mlajše generacije, zaradi izboljšanja izobraževalnega sistema.

7.1.20 Ob besedi FEMINIZEM pomislim na nekaj: (Q 14)

Z vprašanjem številka 14 sem odprla sklop vprašanj, ki so se navezovala na feminizem in feministična gibanja.

Z zastavljenim vprašanjem sem želela ugotoviti prvi odziv anketirank na besedo feminizem. Ta se v današnjih časih namreč velikokrat pojavlja v mediji, obarvan tako pozitivno kot negativno.

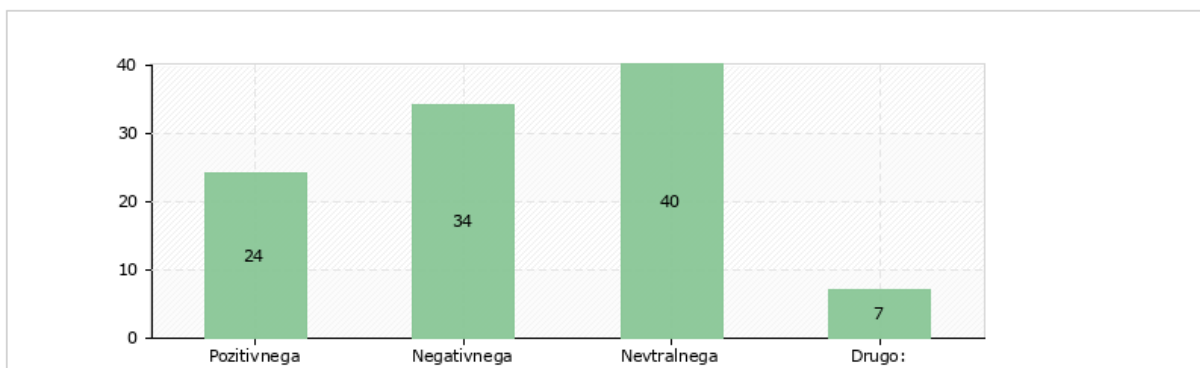
3. generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 pripadnic 3. generacije.

79 anketirank (40%) ima do feminizma pozitiven odnos, 66 (33%) ima negativen odnos ter 51 (26%) nevtralen.

1. in 2 generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

40 anketirank (38%) ima do feminizma nevtralen odnos, 34 (32%) negativen ter 24 (23%) pozitiven.

Pri vseh treh generacijah je manjši delež anketirank pod »drugo« zapisalo, da ob besedi feminizem pomislijo na nekaj pozitivnega in negativnega – odvisno, ali gre za ekstremizme.

Vidimo lahko, da se rezultati med generacijami razlikujejo. To sem tudi sama predvidevala in zapisala v hipotezah. Mlajša generacija ima, kot sem pričakovala, v večini pozitiven pogled na feminizem, na drugem mestu sem pričakovala nevtralen, vendar je negativen. Prisotna je torej razdeljenost v pogledu na feminizem.

Zakaj je temu tako, so v anketnih vprašalnikih razglabljuje tudi izbrane respondentke.

Dr. Sonja Robnik na vprašanje, kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje, odgovarja, da pred vsem verjetno mediji, ti imajo zelo pomembno vlogo pri ustvarjanju oziroma poglobljanju nekih spolnih stereotipov, potem socializacija, prav gotovo tudi vseh proces vzgoje in izobraževanja, koliko so te vsebine prisotne, na kakšen način so prisotne in pa tudi prepričanje, velikokrat, če nekdo nima lastne izkušnje, meni, da nek problem ne obstaja.

Tudi Gaja Lukacs-Čufer poudarja vlogo medijev, še posebej, če gre za obliko aktivizma, ki je v medijih pogosto napihnen. Obstaja več ločenih skupin, ki po svoje dojemajo glavne cilje feminizma in se glede na to tudi različno lotevajo aktivizma. Logična posledica je, da se ne morejo vsi strinjati z vsemi pristopi. Zaradi česar so lahko posameznice, ki niso del gibanja, bolj zadržane, ga ne razumejo in se posledično z njim ne poistovetijo. Čeprav je primarna ideja feminizma, da bi izboljšal celotno pozicijo ženske v družbi in dosegel enakopravnost moškemu, se marsikatera ženska ne dojema za feministko, predvsem zaradi pomanjkanja informacij in negativne stigme. Eno najpogostejših škodljivih prepričanj je, da feministke zahtevajo podreitev moških, kar je popolnoma absurdno. Gre pa za prepričanje, ki je prav tako nastalo iz strahu in pomanjkanja razumevanja. Na žalost pa večinoma ljudje nimajo nagona, da bi prisluhnili in se o nerazumljenih stvareh izobrazili, ampak jih raje odrinejo na stran in jih zasmehujejo.

Sestra Irena Jurgec kot razloge za različno dojemanje feminizma navaja izkušnje v otroštvu/življenju, kakšna je bila vzgoja. Če so bile ženske zatirane, bodo s tem drugače pristopale, kot če ne bi bile. Nato znanje, ki ga imajo do gibanja, predvsem pa lastno stališče.

Alenka Rebula pojasnjuje, da so dekleta, s katerimi je delala v svojem poklicu, imele zadržke do feminizma, bile pa so polne jeze na moške. Dekleta ne poznajo ženske zgodovine, premalo vedo o tem, kaj je prava svoboda in suverenost. Brez tega nimajo prave predstave o vsem, kar je oblikovale njihove prednice in kar še nosijo v sebi. Zato težko dojamejo, da niso svobodne in da se je potrebno dostojanstva učiti. Zato težko podpirajo druge ženske, a tudi do moških nimajo odnosa, ki bi jim pomagal k blagostanju. Zelo važna je tudi vloga matere. Pogosto opaža, da so mlade ženske zelo napadalne do mame, ki naj bi živela podrejeno in ubogo življenje, ki se jim upira in jih straši kot možna prihodnost. Matere ne znajo vedno biti

vzгляд suverene in uspešne ženskosti, izbor in veselja do življenja.

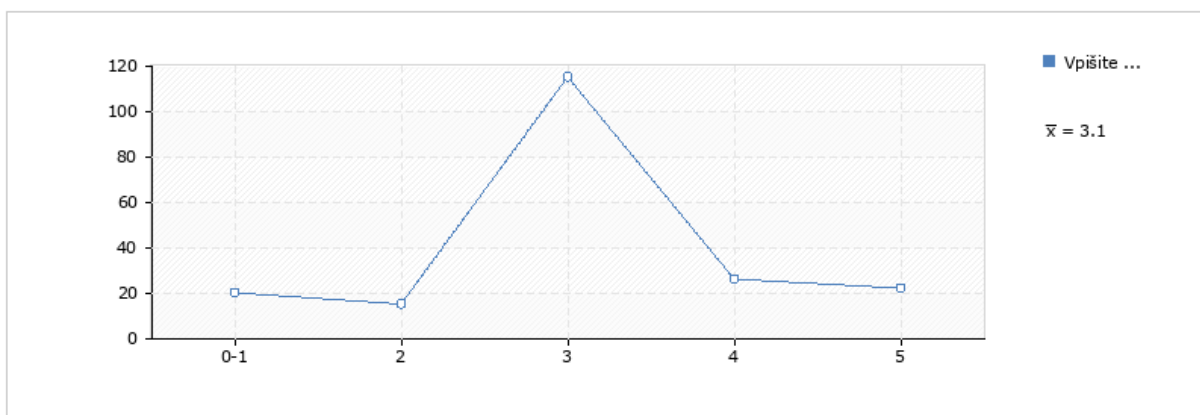
Dr. Darja Zaviršek pa odgovarja, da imamo toliko feminizmov, kolikor je žensk. Vsaka ženska lahko sama definira, kaj je zanjo feminizem. Morda je za eno feminizem, da se sama odloči, kaj bo šla študirat; ali na sploh, da se avtonomno odloči o pomembnih življenjskih odločitvah; ali da v ženskih skupinah najde več poguma, samozavesti; da razume, od kod zatiranje žensk...

Na to, kako ženska dojema feminizem in kakšen odnos ima do feminističnih gibanj, torej lahko vplivajo mediji, življenjske izkušnje, socializacija, izobraževanje, nepoznavanje zgodovine, razcepljenost feminizma, itd.

7.1.21 Po načinu razmišljanja sem feministka. Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- se ne strinjam, 5- se povsem strinjam) (Q 16)

Z zapisanim vprašanjem sem želela ugotoviti, ali anketiranke same sebe opredeljujejo za feministke. Beseda feminist je namreč močno čustveno obarvana, ženske se zaradi nerazumevanja feminizma za to ne rade opredelijo.

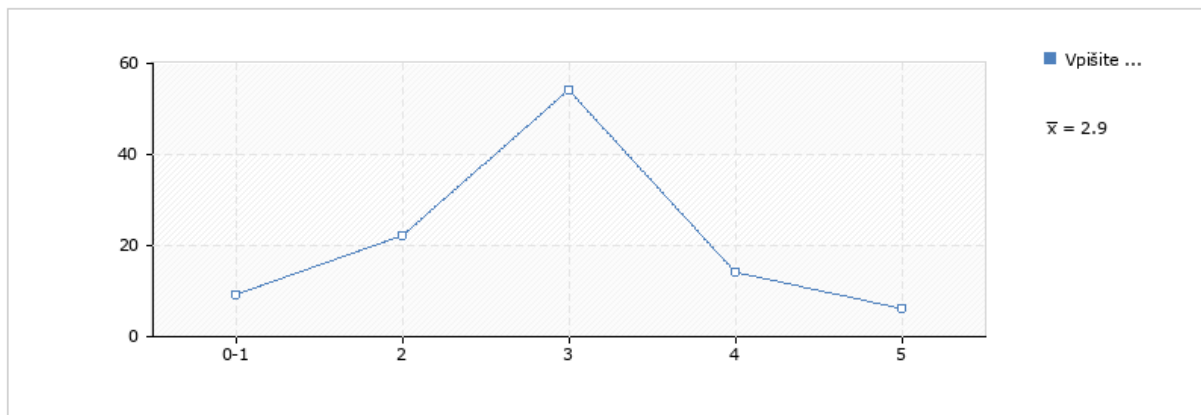
3. generacija:

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 anketirank.

Večina se z izjavo delno strinja (povprečje je 3.1). Torej se ne povsem strinjajo in ne povsem ne strinjajo. Ni izrazito izstopajoče skrajnosti.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

Rezultati nam prikazujejo, da se tudi pri starejših dveh generacijah večina delno strinja (povprečje 2.9).

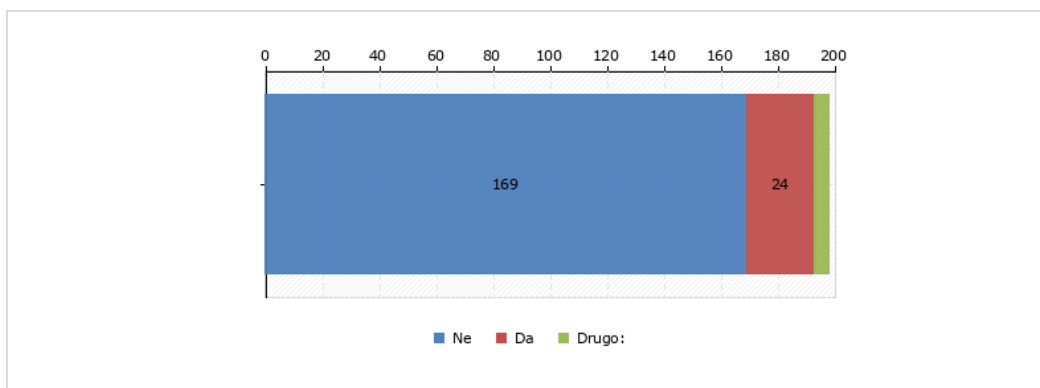
Anketiranke se ne povsem strinjajo z opredelitvijo feministke, vendar večina jih se jih tudi ne povsem ne strinja.

Gaja Lukacs-Čufer meni, da je ogromno ljudi, ki imajo feministična prepričanja vendar se temu izogibajo, saj se bojijo negativne stigme. To bi torej lahko bil eden izmed razlogov, zakaj ima velik odstotek žensk v 1. generaciji pozitiven pogled na feminizem, hkrati pa je odstotek žensk, ki se smatrajo za feministke majhen.

7.1.22 Samo ženske so lahko feministke: (Q 17)

Naslednja tri vprašanja so sestavljena na precej podoben način. Z njimi sem želela pridobiti natančnejši pogled na stališče anketirank do feminizma in njihovo razumevanje feminizma. S tem vprašanjem sem od anketirank izvedela, ali menijo, da so samo ženske lahko feministke, torej ali se lahko samo ženske borijo za svoje pravice. Seveda moramo upoštevati različne interpretacije feminizma.

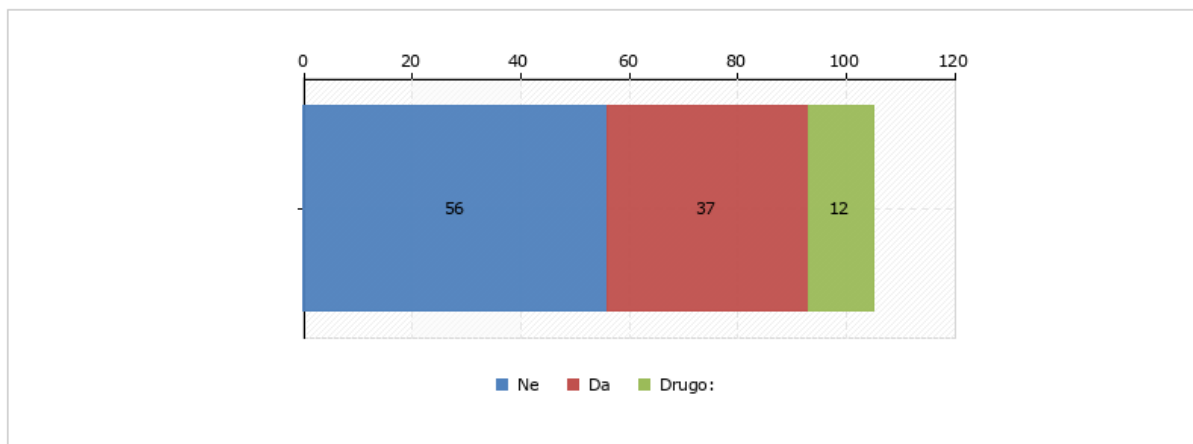
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 anketirank.

Večina (169 anketirank – 85%) jih meni, da niso samo ženske lahko feministi/tke, le 24 (12%) jih meni, da so samo ženske lahko feministke.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

Večina (56 anketirank – 53%) jih meni, da niso samo ženske lahko feministke, 37 (35%) pa jih meni, da so samo ženske lahko feministke. Nekaj jih je pod »drugo« zapisalo, da ne vedo, ali so samo ženske lahko feministke.

Pri starejši generaciji se v primerjavi z mlajšo generacijo pojavlja večji delež žensk, ki meni, da so samo ženske feministke, kar je tudi pričakovano. Večina anketirank, tako 3. kot tudi 1. in 2. generacije, kot pojasnilo navaja, da se lahko tudi moški zavzemajo za enakopravnost obeh spolov. Anketiranke, ki menijo, da so samo ženske lahko feministke, to pojasnjujejo z dejstvom, da samo ženske lahko pravilno presojujejo svoj položaj, samo ženska se lahko zavzema za ženske pravice.

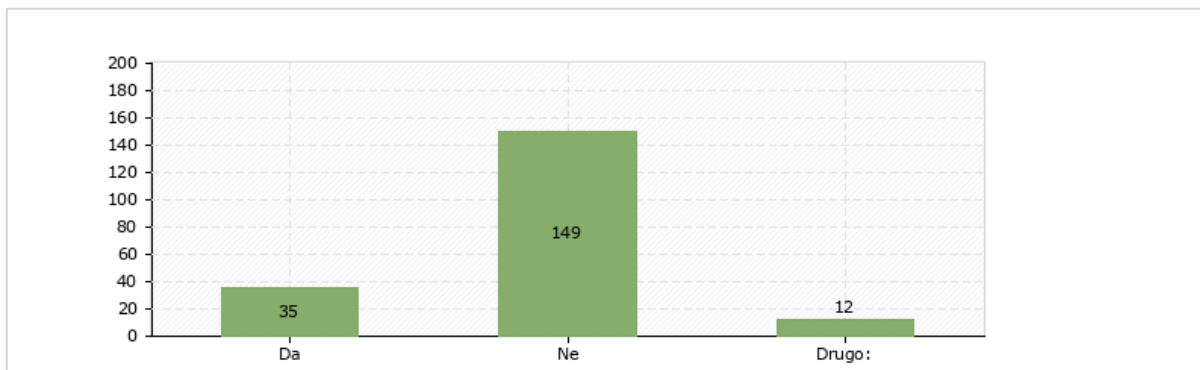
Pod analizo vprašanja, ali so samo ženske lahko feministke, bi bilo smiselno dodati mnenje Alenke Rebula, ki pravi, da naj bi ženski in moški svet imela skupen cilj in ta cilj je pravična družba brez tako hudih neenakosti, kot jih vidimo danes. Žensko vprašanje ni ločeno od splošne krivičnosti in teptanja človekovih pravic. Ne vidi nobene potrebe, da bi izključevale moške in določale izključno ženska področja, saj na primer nasilja ne moremo rešiti, če se za to ne bodo odločno in trajnostno zavzeli moški sami.

7.1.23 Feminizem škoduje moškim: (Q 20)

Veliko kritik feminizma temelj na prepričanju, da ta škodi moškim.

S tem vprašanjem sem želela pridobiti vpogled v mnenje slovenske ženske.

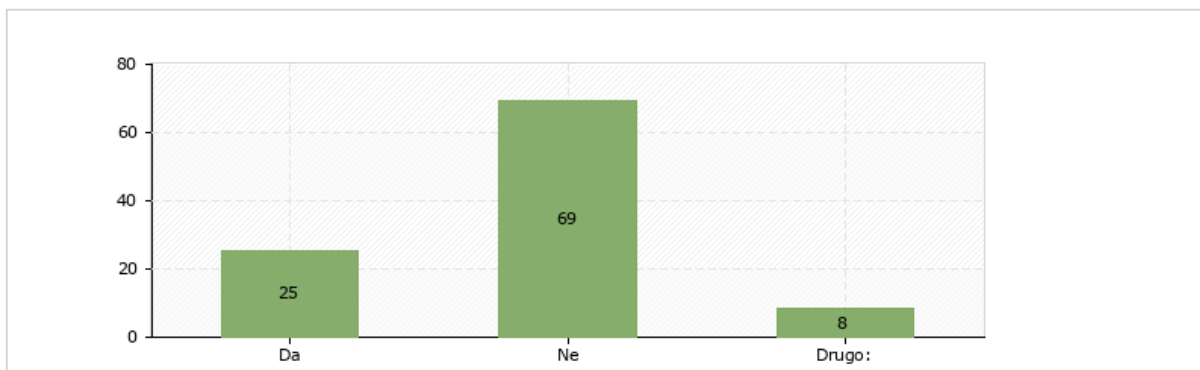
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 anketirank.

Iz tabele je razvidno, da 149 oseb (76%) meni, da feminizem ne škoduje moškim, 35 žensk (18%) pa meni, da ta škoduje moškim.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

Večina (69 anketirank -68%)) jih je mnenja, da feminizem ne škoduje moškim, 25 (25%) pa da ta škoduje moškim.

Tako pri mlajši kot pri starejših generacijah se pod »drugo« pojavljajo mnenja, da je odvisno od tega, za kakšno obliko feminizma gre, saj je tudi več valov feminizma, predvsem pa je odvisno od tega, ali je feminizem ekstremističen.

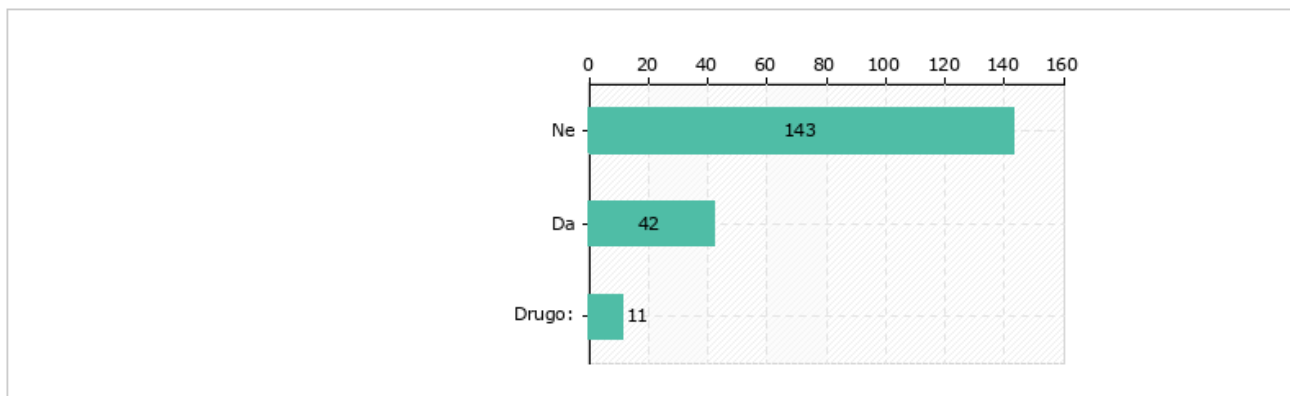
Čeprav je odstotek žensk, ki menijo, da feminizem škoduje moškim, večji pri starejših generacijah, sem pričakovala bistveno večji delež. Predvidevala sem, da so negativne posledice za moške eden izmed glavnih vzrokov za zavračanje feminizma pri starejši generaciji.

Večina, ki torej meni, da feminizem ne škoduje moškim, to pojasnjuje z dejstvom, da se feminizem trudi za uravnoteženost pravic med obema spoloma. Respondentke, ki pa menijo, da feminizem škoduje moškim, to pojasnjujejo z dejstvom, da feminizem vidi v moških konkurenco, jim odvzema pravo moško moč in določene prirojene naloge v družbi.

7.1.24 Feminizem koristi samo ženskam: (Q 21)

Vprašanje je povezano s prejšnjim. Dodatno sem želela izvedeti, ali anketiranke menijo, da zmanjšanje spolnih neenakosti in ustvarjanje družbe z enakimi možnostmi za oba spola koristi samo ženskam. Zopet je potrebno upoštevati, da si anketiranke feminizem lahko različno razlagajo.

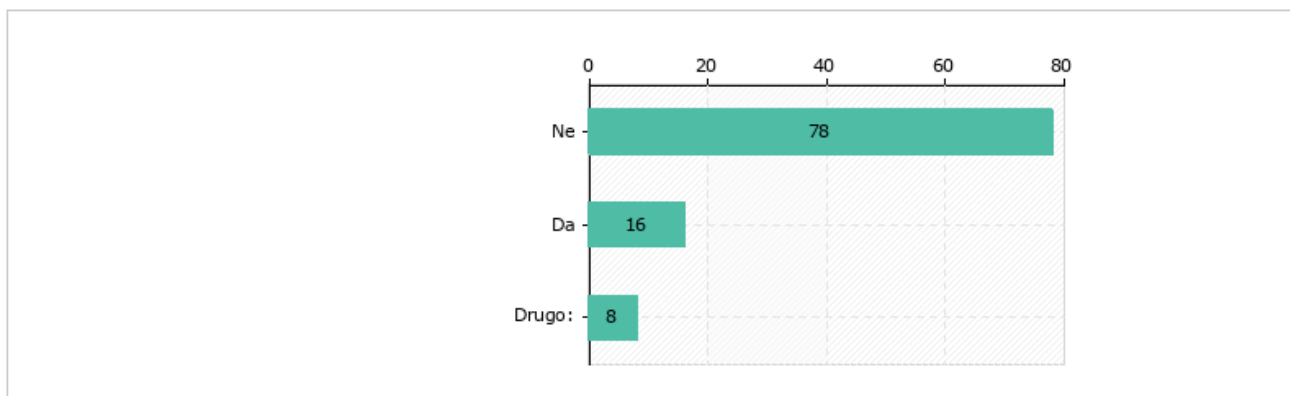
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 198 anketirank.

Kot vidimo, večina (143 anketirank – 73%) meni, da feminizem ne koristi samo ženskam, 42 (21%) pa jih trdi, da feminizem koristi samo ženskam.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 105 anketirank.

Rezultati so podobni rezultatom mlajše generacije, in sicer je 78 žensk (76%) mnenja, da feminizem ne koristi samo ženskam, 16 (16%) pa da ta koristi samo ženskam. Nekaj anketirank je pod možnost »drugo« zapisalo, da ne vedo, ali feminizem koristi samo ženskam, in da feminizem ne koristi nikomur.

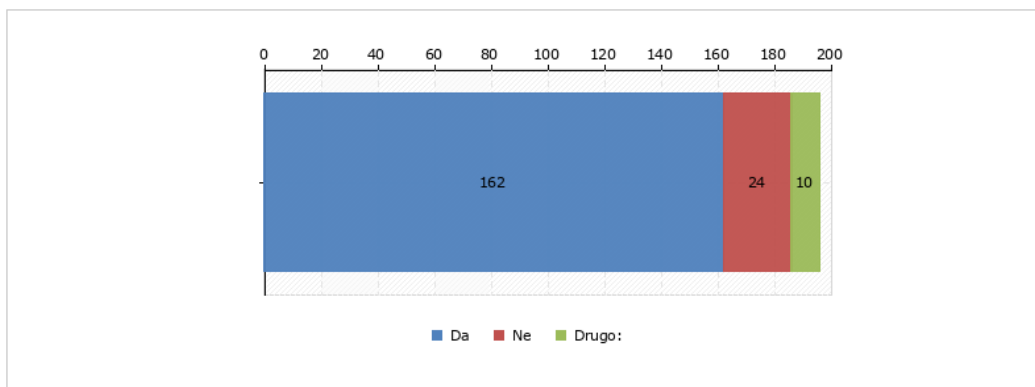
Slovenska ženska (glede na rezultate ankete) meni, da feminizem koristi tudi moškimi. To anketiranke pojasnjujejo predvsem z mnenjem, da feminizem koristi celotni družbi, tudi moškimi. Podira stereotipe o spolih, ki so lahko škodljivi vsem.

Manji delež anketirank, ki meni, da feminizem koristi samo ženskam, to pojasnjuje z dejstvom, da je to namen feminizma, že sama beseda *feminizem* je diskriminatorna, ena izmed anketirank meni, da bi se gibanje moralo imenovati gender-equalism.

7.1.25 Ali menite, da je feminizem v današnji družbi napačno razumljen? (Q 26)

Zastavljeno vprašanje nosi veliko težo, saj sem predpostavila, da se ženske delijo v pogledu na feminizem prav zaradi napačnega/različnega razumevanja feminizma. Napačno razumevanje feminizma lahko pripelje do negativnih posledic, sporov, zato menim, da je pomembno, da napačno razumevanje in interpretacijo feminizma prepoznamo.

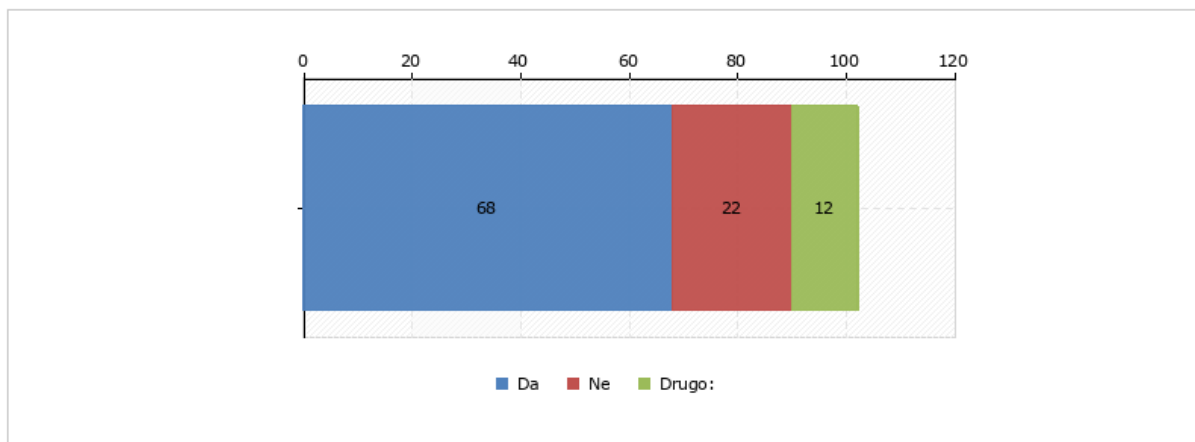
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 196 anketirank.

Iz grafa lahko razberemo, da velika večina (162 anketirank – 83%) meni, da je feminizem v današnji družbi napačno razumljen. Razlog za to v večini navajajo napačno interpretacijo, kjer feminizem predstavlja le skrajne, agresivne in radikalne feministke. Manjši delež (24 anketirank – 12%) meni, da feminizem ni napačno razumljen.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 102 anketirank.

Večina anketirank z 68 glasovi (67%) meni, da je feminizem v današnji družbi napačno razumljen, za razlog prav tako v največji meri navajajo napačno interpretacijo v smislu radikalnih pogledov.

Anketiranke vseh generacij v večini menijo, da je v današnji družbi feminizem napačno razumljen. Pri vseh generacijah se pod »drugo« pojavlja nekaj odgovorov, ki ne vedo, ali je feminizem v današnji družbi napak razumljen, nekaj jih je mnenja, da je to odvisno od človeka.

Tudi dr. Sonja Robnik trdi, da je feminizem nerazumljen termin, ker ljudje mislijo, da enakost spolov pomeni, da smo ženske in moški isti, da ženske prevzamemo moške družbene vloge, da moški prevzamejo ženske družbene vloge, prisoten je strah pred porušenjem ustaljenega družbenega redu. Če pa najprej razčistimo, kaj enakost spolov je in kaj ni, potem pa imamo veliko manj težav z argumentiranjem, zakaj je enakost spolov tako pomembna. Ljudje nekako ne razumejo, da enakost ne pomeni, da bomo moški in ženske postali isti, ampak, da to pomeni, da so naše pravice, odgovornosti, priložnosti, da ni vse odvisno od tega, ali se rodimo kot ženska ali kot moški.

Gaja Lukacs-Čufer razloge za različno razumevanje feminizma vidi v fragmentiranosti feminističnih gibanj. Posamične skupine ga vidijo na različne načine in postavljajo različne prioritete cilje. Zaradi odsotnosti skupnega cilja (kot je npr. bila volilna pravica) je gibanje nekoordinirano in vsi, ki naj bi bili »ciljna skupina« gibanja in čigar mišljenje naj bi spremenili, v resnici ne dojamajo celotne slike. Ker zahteve niso jasne, je tudi odziv množic medel. Ogromno je ljudi, ki imajo feministična prepričanja, vendar se temu izogibajo, saj se bojijo negativne stigme. Feministke so grde, glasne, nasilne lezbijke in vsi moški, ki se z njimi strinjajo, so podrejene copate. Feminizem je pogosto razumljen narobe oziroma sploh ni razumljen. To pa je posledica pomanjkanja informacij in negativne stigme.

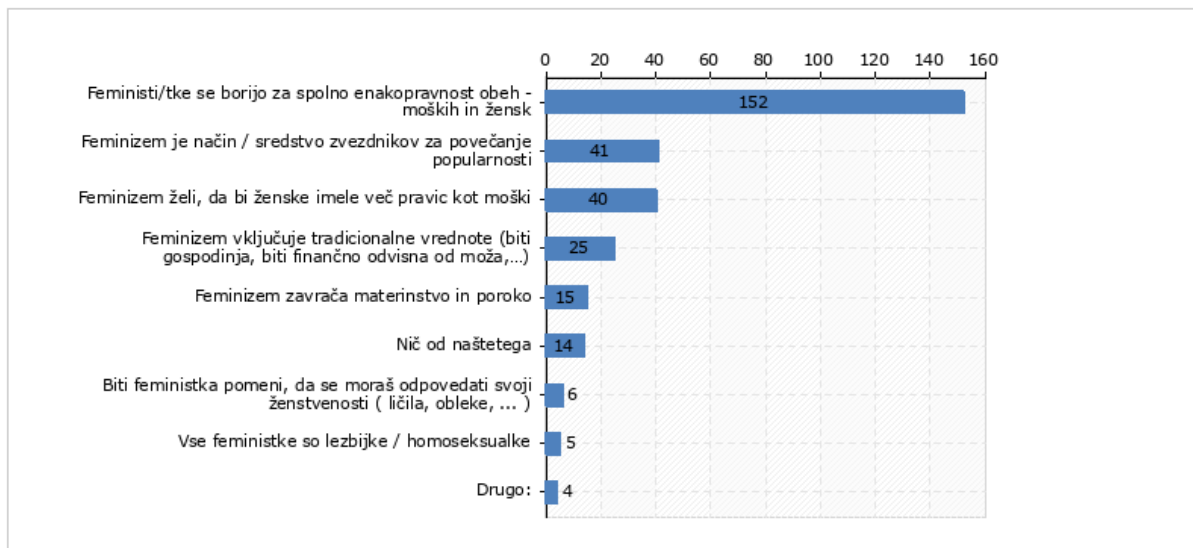
Alenka Rebula pojasnjuje, da je uporaba tega pojma (feminizma) danes nekoliko zavajajoča, ker ni vedno jasno, kaj kdo misli s tem izrazom. Emancipacija žensk ni le sad ženskih gibanj, je tudi sad demokratičnega razvoja in napredka. Morali smo se celostno razviti, da so najprej moški in potem še ženske prišli do osnovnih pravic, do izobrazbe, socialne varnosti, samoodločanja. Tega marsikje v svetu še ni. Težko poimenujemo kot feminizem, torej s skupnim izrazom, ki je nastal že davno, tako raznolika gibanja in angažiranost za pravice žensk, kot jih danes vidimo. Ne moremo dati pod skupno streho feminizma žensk, ki zagovarjajo nasilje kot obliko boja za ženske pravice, in tistih, ki to odločno odklanjajo. S tem izgubimo občutek za pomembne razlike. Poleg tega se postavlja vprašanje, kateri dosežki bi lahko bili dosežki feminizma.

Sestra Irena Jurgec glede napačnega razumevanja feminizma odgovarja, da ni narobe razumljen (glede enakih možnosti, enakopravnosti, ...), je upoštevan. Boji se, da feminizem v Sloveniji sploh ni razumljen, v smislu, kaj vse prinaša (brisanje razlik,...).

7.1.26 Ali se strinjate s katero izmed naštetih izjav/mnenj o feminizmu? (Q 29)

Kot sem v raziskovalni nalogi že večkrat omenila, imajo mediji pri vrednotenju in prikazovanju feminizma veliko vlogo. Zbrala sem nekaj izjav o feminizmu, ki se prek medijev največkrat pojavijo. Zanimalo me je, ali se anketiranke strinjajo s katero izmed izjav.

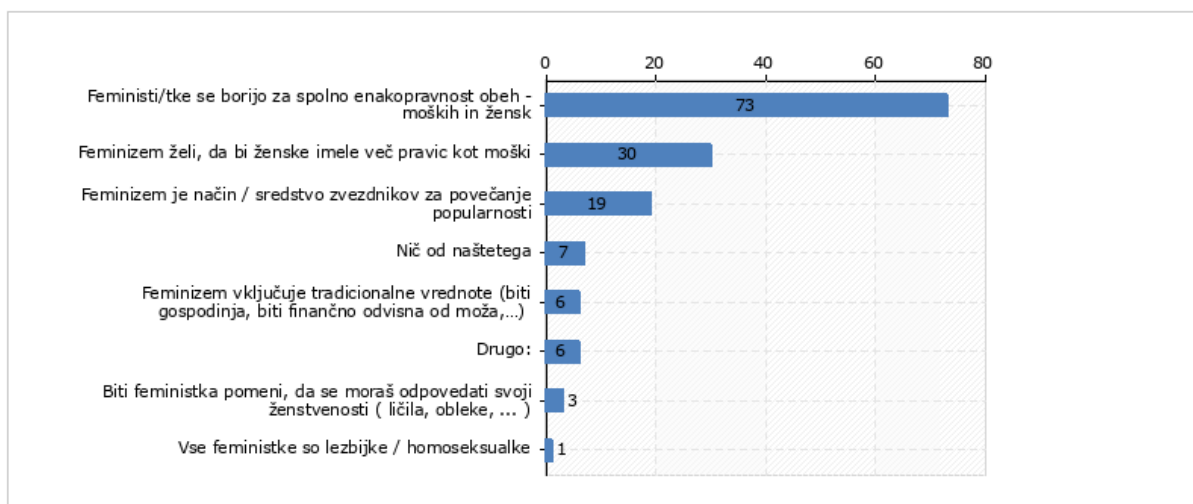
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 196 anketirank.

Izjava z največ glasov (78%) se glasi : Feministi/tke se borijo za spolno enakopravnost obeh moških in žensk. Naslednja najbolj zastopana izjava (21%) pravi, da je feminizem način/sredstvo zvezdnikov za povečanje popularnosti, na tretjem mestu (20%) pa je izjava, ki pravi, da feminizem želi, da bi ženske imele več pravic kot moški.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 102 anketirank.

Na prvem mestu (72%) je tako kot pri mlajši generaciji izjava, da se feministi/tke se borijo za spolno enakopravnost obeh moških in žensk, druga in tretja izjava pa sta ravno obratni.

Večinski del vseh treh generacij meni, da se feminizem bori za spolno enakopravnost obeh, moških in žensk, veliko jih ravno obratno meni, da feminizem želi, da bi ženske imele več pravic kot moški, strinjajo se tudi z izjavo, da je feminizem način/sredstvo zvezdnikov za povečanje popularnosti.

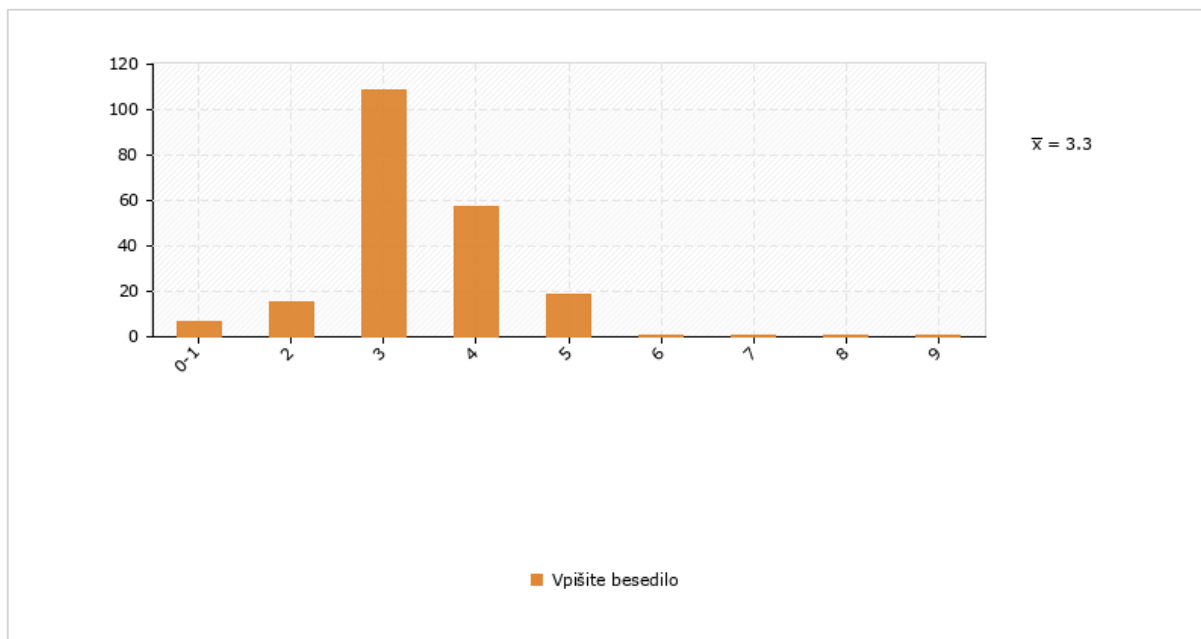
7.1.27 V kolikšni meri je vzgoja vplivala na to, kako danes vidite/dojemate svoj položaj in vlogo ženske v družbi? Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- ni vplivala, 5- povsem vplivala) (Q 5)

V naslednjem sklopu vprašanj sem želela opazovati morebitno korelacijo med vzgojo in religijo ter dojetjem svoje vloge v družbi, vrednote, pričakovanja do sebe, itd.

Že v hipotezah sem predpostavila, da obstajajo močne povezave med vzgojo, religijo ter stopnjo izobrazbe in dojetjem svoje vloge, kar pa je neposredno povezano z dojetjem in percepcijo spolne neenakosti in feminizma.

S prvim vprašanjem v tem sklopu sem želela ugotoviti, v kolikšni meri je vzgoja vplivala na to, kako danes anketiranke vidijo/dojemajo svoj položaj in vlogo ženske v družbi.

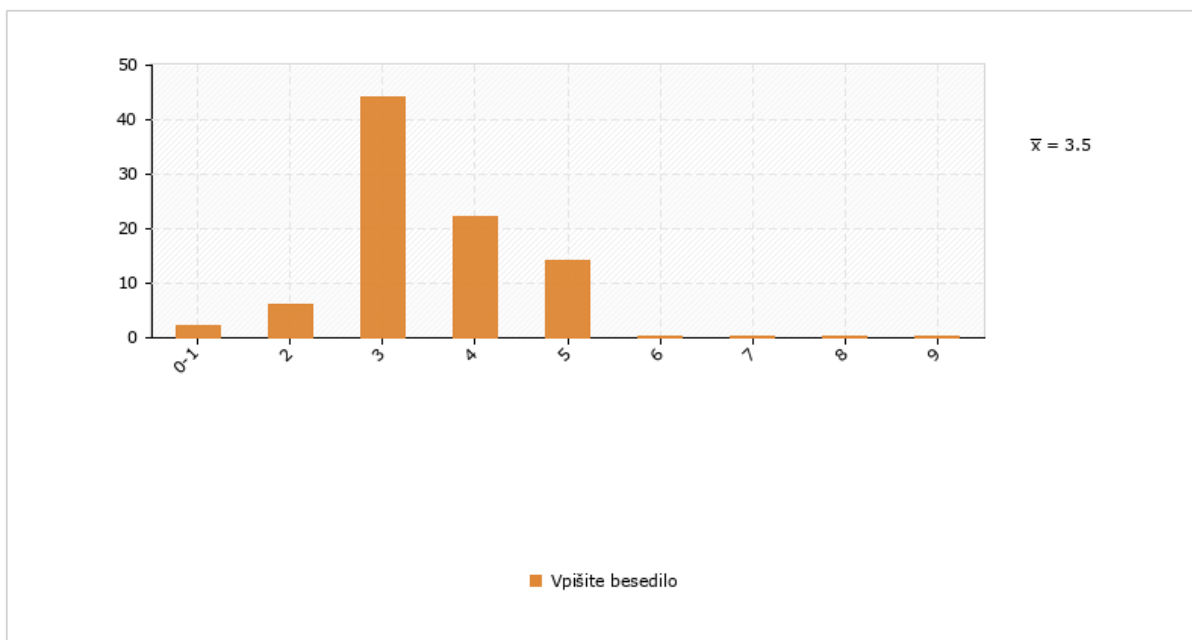
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 204 anketirank.

Večina (53%) meni, da je vzgoja srednje vplivala na to, kako danes dojemajo svoj položaj in vlogo, saj je povprečje 3.3.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 88 anketirank.

Rezultati so podobni mlajši generaciji. Največji delež žensk (50%) meni, da je vzgoja srednje vplivala na to, kako danes dojemajo svoj položaj in vlogo.

Pričakovala sem, da bodo anketiranke opazile večji vpliv vzgoje na dojetanje sebe, svojega položaja, vloge, itd. Menila sem, da vzgoja predstavlja večji vpliv.

Gaja Lukacs-Čufer poudarja, da sta vzgoja in okolica tekom odraščanja primarnega pomena pri dojetanju svoje vloge in položaja v družbi. Primer: ne gre samo zato, da si ženska ne upa/ne želi/ne zna biti uspešna poslovница. Če tekom svojega otroštva dovoljkrat sliši, da se ne spodobi biti glasna, da naj bo tiho, da to ni prostor za ženske, da ne rabi imeti zadnje besede, je preveč fantovska ali karkoli temu podobnega, bo to neizogibno vplivalo na njeno samozavest, ko bo potrebno povzdigniti glas, se postaviti zase in se boriti v poslovnem svetu.

Tudi dr. Darja Zaviršek trdi, da je najpomembnejša vzgoja v družini; če vidijo, da je mama avtonomna, samozavestna, zadovoljna; da so moški in ženski člani družine med seboj enakovredni...; sledi okolje vrtec in šola. Deklice kmalu slišijo, da »niso tako dobre za matematiko«, nato to same začnejo verjetni in ponavljati. Mediji, ki razkazujejo odvisne, podrejene ženske, ki so spolni objekt...

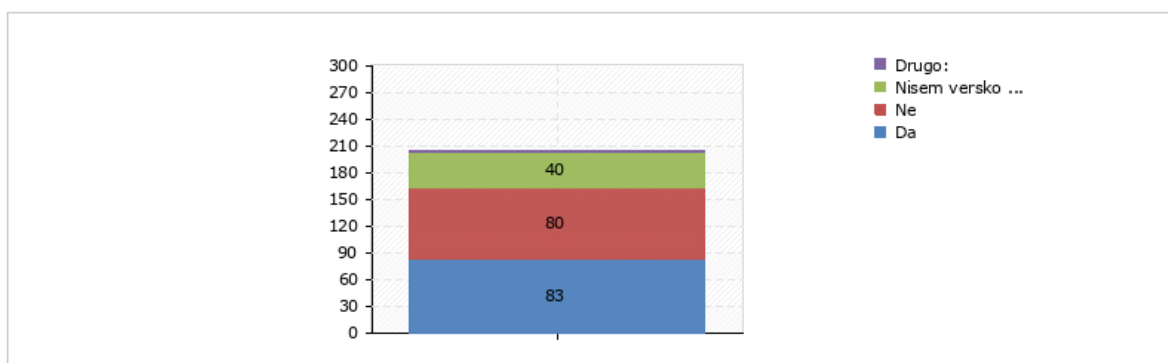
Njima se pridružuje tudi Alenka Rebula, ki pravi, da ima veliko vlogo izvorna družina, ki pogosto pričakuje odličnjakinjo, dobro športnico, samozavestno in priljubljeno dekle. To je obupen ideal. Potem se temu pridružijo še okolje, ki podpira tako sliko, in vse se nadgrajuje. Tako žensko srečamo čez nekaj desetletij, ko bo začela čutiti, da ne ve, kdo je, in da nikoli ni živela po svojih nagibih. Ženske so praviloma zelo zahtevne do sebe in to ni zdrav nagib in tudi naravno ni. To je privzgojen pritisk, odvisnost. Iskati odličnost je zdravo le, če smo v tem mirni, suvereni in ostajamo v svojih mejah.

7.1.28 Ali menite, da je verska vzgoja vplivala na to, kako danes dojemate sebe kot žensko (svoj položaj, pričakovanja do sebe, svojo vlogo, moč oziroma nemoč,...)? (Q 7)

S tem vprašanjem sem želela opazovati morebitno korelacijo med religijo in dojemanjem svoje vloge v družbi, vrednote, pričakovanja do sebe,...

Že v uvodu sem omenila in v hipotezah predpostavila, da obstaja močna povezava med versko opredelitvijo, ter dojemanjem svojega položaja, vloge ženske v družbi in posledično feminizma.

3. generacija :

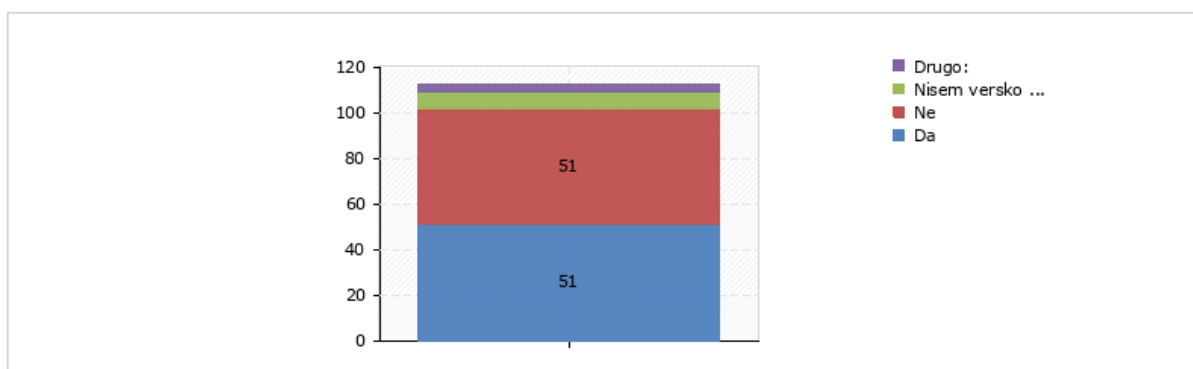

Na zastavljeno vprašanje so odgovorile 204 anketiranke.

Največji del (83 anketirank– 41%) meni, da je verska vzgoja vplivala na dojemanje sebe, 80 anketirank (39%) meni, da verska vzgoja na to ni vplivala, 40 anketirank (20%) pa ni versko vzgojenih.

Razlika med številom oseb, ki meni, da je verska vzgoja vplivala in številom, ki tega ne meni, je zelo majhna (razlika v 3 glasovih).

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 112 anketirank.

Podoben vzorec je prisoten tudi pri starejših generacijah. Število oseb, ki meni, da je verska vzgoja vplivala in število oseb, ki to zanika, je enako (46% - 46%). Le manjši del anketirank trdi, da ni versko vzgojenih.

Pod možnost »drugo« je pri vseh generacijah nekaj anketirank zapisalo, da je verska vzgoja delno vplivala na dožemanje svoje vloge.

Pri najmlajši generaciji sem pričakovala manjši delež oseb, ki trdi, da je verska vzgoja vplivala na to, kako danes dojemajo sebe kot žensko (svoj položaj, pričakovanja do sebe, svojo vlogo, moč oziroma nemoč,...), ter večji delež le teh pri starejših generacijah, saj sem predvidevala, da je imela verska vzgoja večji vpliv pri starejših generacijah.

Med odgovori, ki pojasnjujejo, kako je verska vzgoja vplivala na dožemanje svojega položaja in vloge ženske v družbi, se pojavljajo tako pozitivni učinki verske vzgoje (»bolj v polnosti razvijam svojo ženskost in lažje razumem moškost«, »osnovne vrednote v življenju mi je dala verska vzgoja«, »da se kot kristjanka počutim enakovredna moškim«, »verska vzgoja mi je v znamenju device Marije dala moč spoznanja, da smo tudi ženske pomembne«, »se zelo cenim in dobro počutim kot ženska«, ...), kot tudi negativni (»žena mora biti pokora možu«, »so nam pri verouku predstavljali reprodukcijo, kot glavno žensko nalogo, ki jo neizbežno mora izpolniti«, »da sem manj samozavestna kot bi lahko bila«,...).

Dr. Sonja Robnik pojasnjuje, da raziskav, ki bi preiskovala povezanost teh dveh komponent, ne pozna, je pa res, da religije povsod vplivajo na velik del družbenega življenja in tudi zagotovo vplivajo na dožemanje družbenih vlog žensk in moških.

Tudi Gaja Lukacs-Čufer trdi, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem. Pojasnjuje, da večina slovenskega prebivalstva prihaja iz katoliškega ozadja. Tudi, če morda nismo verni mi ali naši starši, pa so zagotovo naši stari starši. Četudi se ni prenesla vera v Boga, pa so se prenesle vrednote, ki niso le družinske, ampak so postale tudi družbene. Patriarhalna ureditev je močno zakoreninjena v družbenem dožemanju odnosov. Čeprav se pri mladih standardna podoba počasi opušča, se v dolgotrajnih partnerskih razmerjih navadno vzpostavi dinamika, ki so jo bili navajeni doma in so jo videli pri svojih starših/starih starših. Nekdo, ki je to stanje sprejel kot normalno oziroma »tako to pač je«, bo težko uvidel potrebo po spremembi. Ženska, ki hodi v službo, skrbi za otroke in celotno gospodinjstvo, bo težko temu pripisala vzrok svojega nezadovoljstva, če je enako počela njena babica, mama in vse njene prijateljice.

Dr. Darja Zaviršek meni, da povezava večinoma obstaja, predvsem če gre za zelo konzervativno religijsko vzgojo. Verske vzgoje se med seboj razlikujejo, nekatere so zelo liberalne; recimo, če primerjamo protestantizem s katolicizmom, je velika razlika glede odnosa do žensk. V Katoliški doktrini o družini jo moti, ker govori, da morajo biti otroci »pokorni« odraslim, če so pokorni se ne morejo upreti, če jih starši tepejo, zlorablajo...to je škodljivo. Če se ženske naučijo, da so manjvredne, ker je »Eva naredila izvirni greh«...potem

že ponotranjijo sporočilo, da so manjvredne. Gisela Bock, slavna nemška zgodovinarica, je v svoji čudoviti knjigi Ženske v evropski zgodovini (2000, založba cf) pokazala, da so se cerkveni pisci, pa tudi drugi vse do 18. stoletja spraševali, »ali je ženska sploh človek«....Religiozni pisci so žensko primerjali s kačo, zlom, grozljivimi bitji, ki so moškemu nevarni... Seveda je tako nastalo sovraštvo do žensk, se ohranjalo skozi evropsko zgodovino, se prenašalo iz roda v rod...

Sestra Irena Jurgec, ki ima zagotovo največ izkušenj in znanja o katoliški religiji, meni, da vera vpliva na to, kako sebe razumem kot žensko, kar je pomembno. Prva emancipacija žensk se začne z Jezusom. Znotraj slovenske cerkvene družbe, ki je še zelo tradicionalna, v smislu, da se še zelo drži nekih struktur, ki so preživete in niso prave, se kaže vpliv. Cerkev se z načeli današnjega feminizma ne more strinjati (LGBT smeri). Poudarja se to, da je ženska zaradi feminizma dobila zakon možnosti splava. Telo ženske je nedotakljivo, a otrokovo ne. Uniči se telo nedolžnega človeka, vendar tudi psihičnost mame. Vera bo do skrajnih stališč feminizma odklonilna. Do enakopravnosti, enakega dostojanstva, pa ne bo nikoli odklonilna.

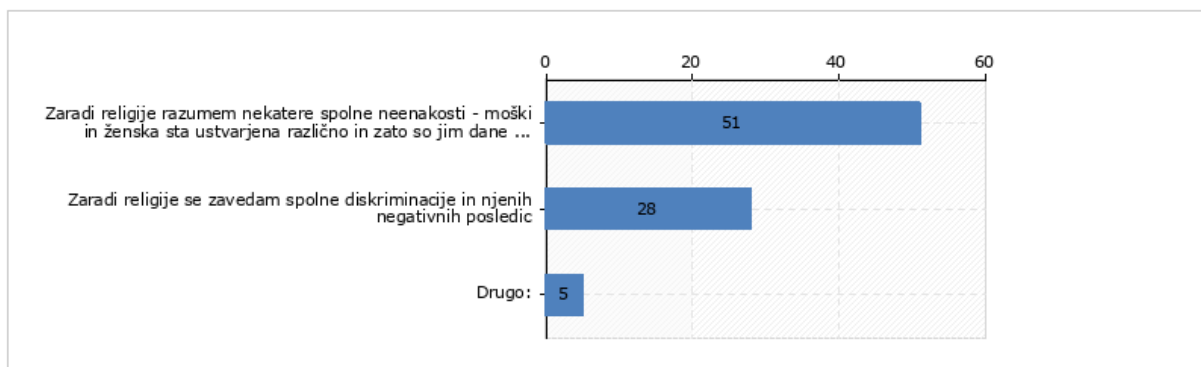
Alenka Rebula dodaja, da je imela katoliška vera zelo velik vpliv na kulturo in preko tega na vzgojo in odnose. Močno vpliva predvsem na to, da se ženske žrtvujejo za idealno sliko plemenite, dobre, potrpežljive žene. Skrbijo za starše in sorodnike, za otroke in moža, pozneje za vnuke in ostarele, svojih potreb pa ne čutijo. In vedno spet se jim zdi, da so naredile premalo. A zanimivo je, da je isti pojav mogoče opaziti pri nevernih ženskah. Gre torej bolj za kulturni kot za verski vzorec, le da si svoje dolžnosti verne ženske utemeljujejo drugače kot neverne.

Tudi Alena Puhar trdi, da taka zveza je. Poudariti je treba, da ni samo negativna, kot trdijo tisti, ki so ali se imajo za napredne in nosilce pozitivnih tendenc.

7.1.29 Kako je verska vzgoja vplivala na dožemanje svoje vloge in na vaše vrednote? (Q 9)

Z zastavljenim vprašanjem sem želela še natančneje raziskati, kakšen pogled imajo anketiranke na povezavo verske vzgoje (religije) in dožemanjem svoje vloge ter oblikovanjem vrednot.

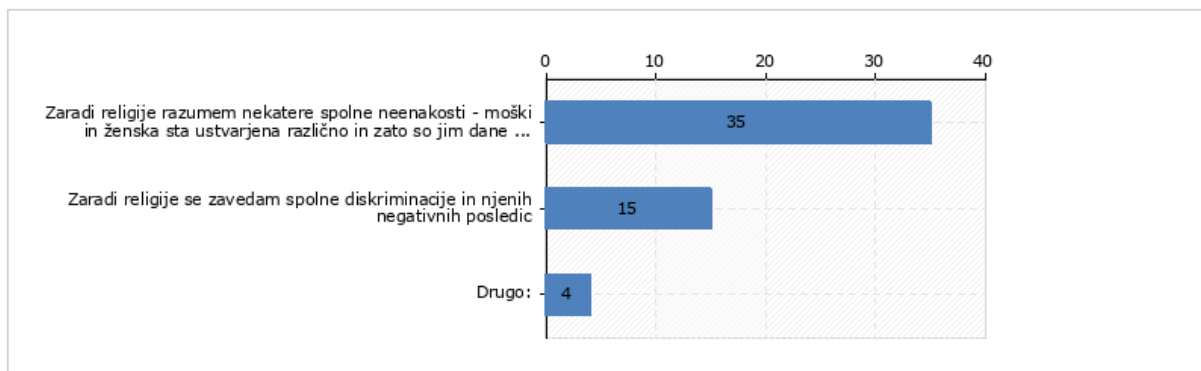
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 84 anketirank.

Na prvem mestu prevladuje mnenje z 51 glasovi (61%) : Zaradi religije razumem nekatere spolne neenakosti - moški in ženska sta ustvarjena različno in zato so jim dane različne vloge, naloge, pravice, na drugem mestu pa z 28 glasovi (33%) mnenje, da se zaradi religije zavedam spolne diskriminacije in njenih negativnih posledic.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 54 anketirank.

Razberemo lahko, da so rezultati enaki kot pri mlajši generaciji, večina (65%) vernih anketirank torej meni, da zaradi religije razumejo nekatere spolne neenakosti, moški in ženska sta ustvarjena različno in zato so jim dane različne vloge, naloge, pravice. 15 anketirank (28%) pa jih trdi, da se zaradi religije zavedajo spolne diskriminacije in njenih negativnih posledic).

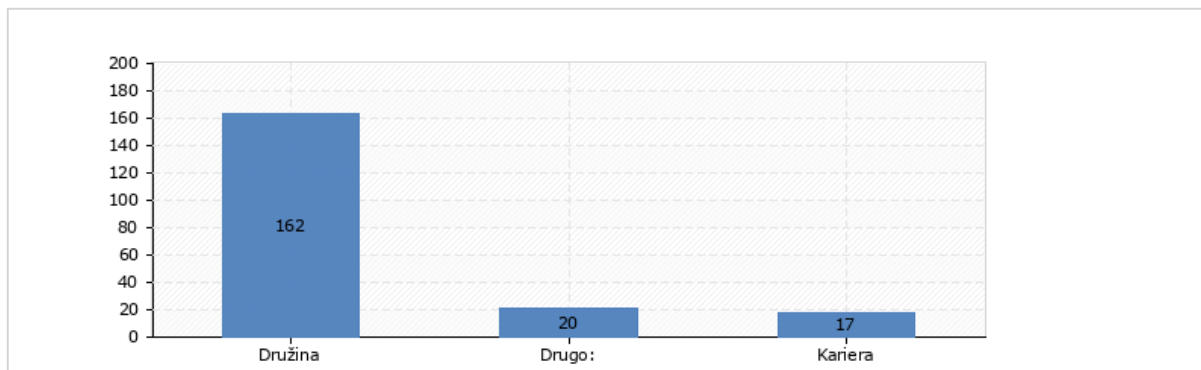
Rezultati so me presenetili, pri mlajši generaciji sem pričakovala bistveno večji delež oseb, ki meni da se zaradi religije zaveda spolne diskriminacije in njenih negativnih posledic. To sem predvidevala na predpostavki, da so mlajše generacije kritične do družbe, predvsem do Cerkve.

7.1.30 Izberite vrednoto, ki je za vas pomembnejša: (Q 10)

Veliko je govora o tem, da mora ženska izbrati med družino in kariero. Oboje zahteva 100% predanost, zato oboje ni možno.

Želela sem raziskati, ali bo prišlo do razlik v izbiri vrednot med generacijami, vprašanje sem zastavila tudi s pričakovanjem, da se bo mogoče pojavil vzorec ljudi, ki se bo »uprl« in izbral obe vrednoti.

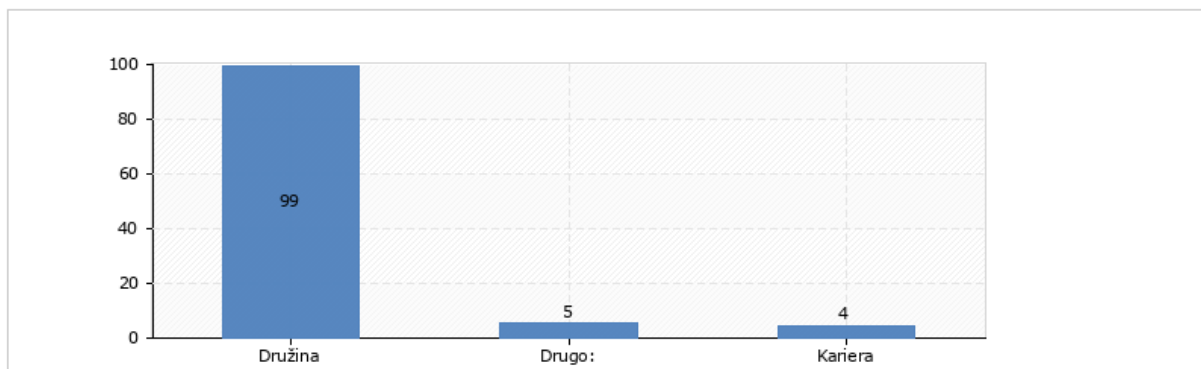
3. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 199 anketirank.

Večina (162 anketirank – 81%) je za pomembnejšo vrednoto izbrala družino, 17 (10%) jih je izbralo kariero, pod »drugo« se je največkrat, kot sem pričakovala, pojavil odgovor oboje.

1. in 2. generacija :

Na zastavljeno vprašanje je odgovorilo 108 anketirank.

Kot nam prikazuje graf, je večina (99 anketirank – 92%) za pomembnejšo vrednoto izbrala družino, le 5 (4%) jih je izbralo kariero in 4 drugo, izmed teh sta dve zapisali oboje – družina in kariera.

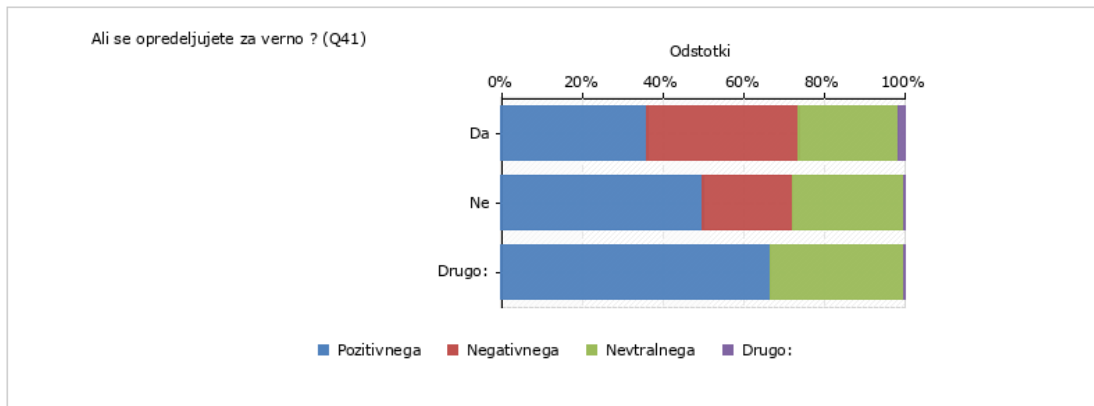
Rezultati so potrdili mojo hipotezo, ni prišlo do bistvenih razlik v izbiri vrednot med generacijami. Moja hipoteza je temeljila na razmišljanju, ki ga je tudi zapisala Gaja Lukacs-Čufer: vrednote se prenesejo in postanejo ne le družinske, ampak tudi družbene.

7.1.31 Povezava religijske opredelitve in stališča do feminizma

Kot sem že v samem uvodu omenila, sem se v svoji raziskovalni nalogi želela posebej osredotočiti na morebitno povezavo med religijo in stališčem do feminizma. To sem preverila z funkcijo, ki jo ponuja spletna aplikacija EnKlikAnketa; povezala sem dve spremenljivki – vprašanje št. 14 in vprašanje št. 39.

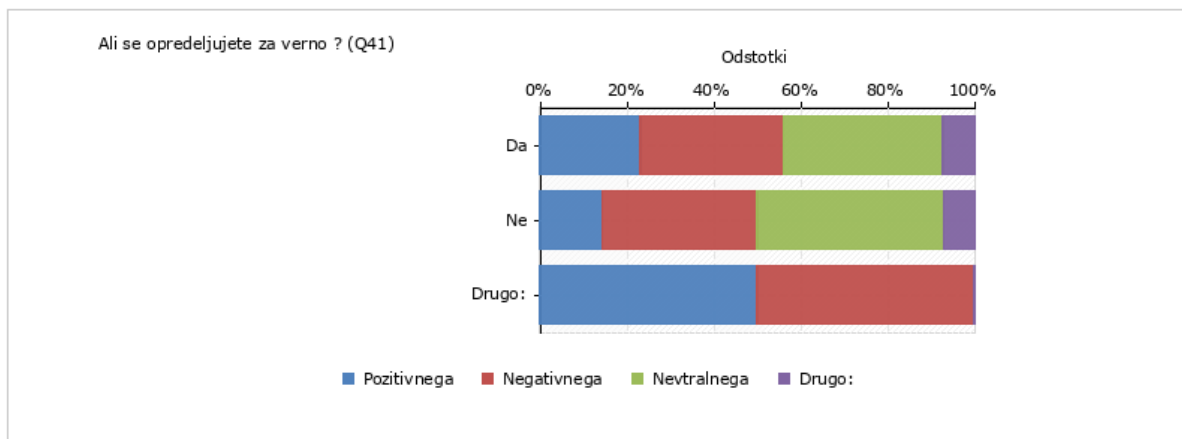
Ob besedi feminizem pomislim na nekaj : v povezavi z Ali se opredeljujete za verno

3. generacija :

Opazimo lahko, da ima večina oseb, ki se je opredelila za verno, bolj negativno naravnani pogled na feminizem, razlika je sicer minimalna (49 proti 47), pri večini oseb, ki pa se ni opredelila za verne, prevladuje pozitiven pogled.

1. in 2. generacija :

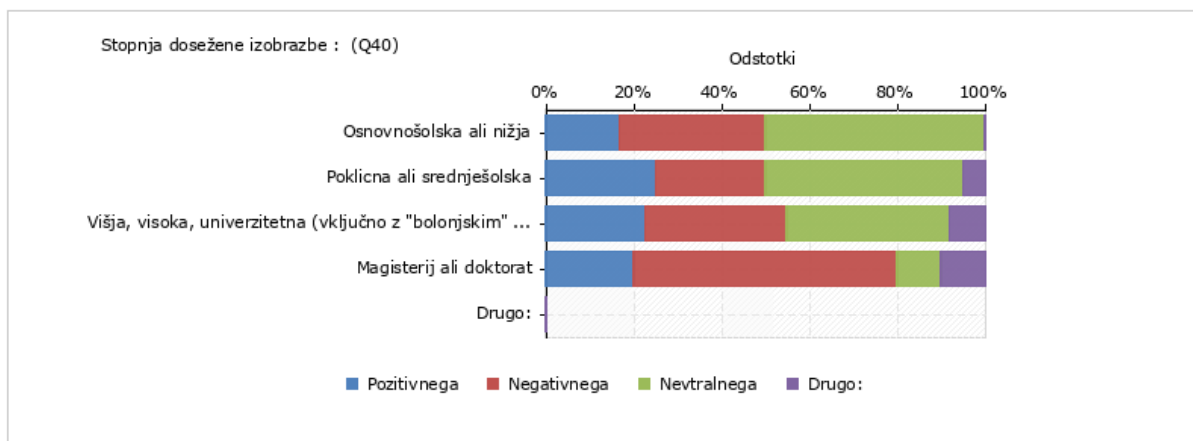
Smiselne povezave pri starejši generaciji med religijsko opredelitvijo in pogledom na feminizem ni.

Za bolj verodostojne rezultate bi zagotovo potrebovali večji vzorec ljudi.

7.1.32 Povezava dosežene stopnje izobrazbe in stališča do feminizma

V hipotezah sem predpostavila tudi morebitno korelacijo med doseženo stopnjo izobrazbe in stališčem do feminizma.

Za raziskovanje te povezave sem se odločila, da bom upoštevala samo starejšo generacijo, saj so tam prisotne vse stopnje izobrazbe.

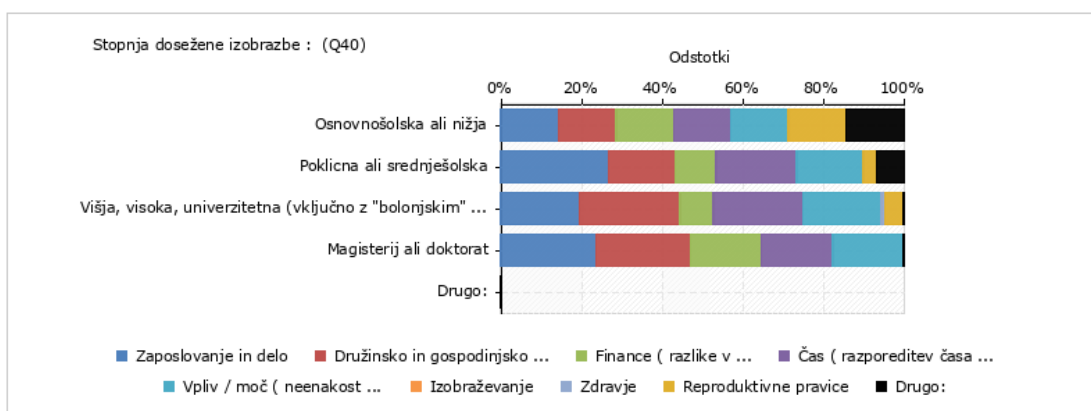

Smiselne povezave med doseženo stopnjo izobrazbe in pogledom na feminizem ni. V hipotezah sem zapisala, da ne pričakujem povezave v smislu, da imajo osebe z višjo stopnjo izobrazbe bolj pozitiven pogled na feminizem, temveč povezavo, ki je analizirana v naslednjem vprašanju. Iz zgornjega grafa lahko razberemo veliko število anketirank z magisterijem ali doktoratom, torej višjo izobrazbo, ki ima bolj negativno stališče do feminizma.

7.1.33 Povezava dosežene stopnje izobrazbe in zaznavanje področij spolne neenakosti

Tudi za raziskovanje povezave med doseženo stopnjo izobrazbe in stališčem do feminizma sem se odločila, da bom upoštevala samo starejšo generacijo, saj so tam prisotne vse stopnje izobrazbe.

V hipotezah sem predpostavila morebitno povezavo med doseženo stopnjo izobrazbe in zaznavanjem spolne neenakosti na različnih področjih, in sicer, da osebe z nižjo stopnjo izobrazbe neenakosti zaznavajo na določenih področjih (družina), osebe z višjo stopnjo pa na drugih področjih (vpliv in moč). Zato sem se odločila, da bom to povezavo tudi preverila pri analizi.

Kot nam graf prikazuje, smiselne povezave med doseženo stopnjo izobrazbe in zaznavanjem spolne neenakosti na določenih področjih ni. Opazimo pa lahko, da anketiranke z nižjo stopnjo izobrazbe (osnovnošolska) zaznavajo neenakost na področju izobraževanja.

Mogoče bi lahko domnevali, da zaradi tega niso dosegle višje stopnja izobrazbe, spolna neenakost na področju izobraževanja jih je odvrnila od nadaljnjega izobraževanja, vendar bi za to bila potrebna bolj poglobljena raziskava.

7.2 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAZOVANJA Z UDELEŽBO

Kot sem že v metodologiji omenila, sem opazovanje z udeležbo izvedla v dveh časovnih obdobjih.

Prvo opazovanje (priloga 4) sem začela 24. 12. 2020, ko sem v okviru postavljanja razrednih jaslic s sošolko izdelala 'kontroverzne' jaslice. Ideja je bila predstaviti Marijo kot normalno žensko, ki je bila deležna porodnih bolečin in Jezusovo rojstvo tako prikazati na nekoliko drugačen način. Marijo prikazati kot močno žensko, ki je morala roditi v ne ravno najprijetnejših razmerah.

Moj cilj je bil pridobiti mnenje in odzive razredne skupnosti in profesorjev na 'novost', nove jaslice, ki v ospredje postavljajo tudi dejanja Marije.

Že isti dan sem si začela beležiti zapise. Pričakovala sem veliko komentarjev in nestrinjanj z idejo.

24. decembra sem že opazila odzive, in sicer profesorja moškega spola, ki je svoje nestrinjanje prikazal z očitnim pogledom in nasmehom.

Po božičnih počitnicah sem nadaljevala z opazovanjem odzivov, profesorica je pozitiven odnos do jaslic pokazala z besedo 'fenomenalno'. Sledili so številni začudeni in ogorčeni pogledi sovrstnikov, posmeh, hihitanje.

Drugih odzivov nisem opazila in zabeležila. Pri opazovanju sta mi pomagali še dve sošolki, a kljub temu v razredu nisem morala biti prisotna ves čas, zato se zavedam, da so tudi rezultati pomanjkljivi. Zavedam se tudi, da veliko oseb svojega mnenja ni izrazilo na glas, večina komentarjev je bilo izrečenih v privatnih pogovorih, katerih priča nisem bila.

Rezultati, ki sicer niso bili tako bogati, kot sem upala, so potrdili mojo hipotezo; če se navežem na besede Nadje Furlan, zapisane v knjigi Manjkajoče rebro: » Vsaka novost večini ljudi predstavlja oviro, tujek in morda celo strah vzbujačo nevšečnost, ki bi lahko s svojo pojavnostjo "ogrozila" dotlej ustaljeno prakso.« (N. Furlan: Manjkajoče rebro, str.11)

Z drugim delom opazovanja sem začela 3. marca 2020, trajal je do 17.marca 2020. Na podlagi že obstoječe objave italijanskega izvora, ki je ozaveščala o nasilju nad ženskami, sem sama izdelala plakat (priloga 5), ga velikih dimenzij natisnila ter obesila v razred 4.b. Namen je bil enak; opazovati odzive sošolcev in sošolk ter profesorjev in profesorice na ozaveščanje o spolni neenakosti, v tem primeru nasilje. Namenoma sem izbrala »kričeče« barve in udarne besede, da bi v ljudeh vzbudila zanimanje. Tudi tokrat mi je pri zbiranju odzivov pomagala sošolka.

Rezultati so tudi tokrat razočarali, veliko ljudi me je vprašalo, kdo je plakat obesil, veliko sošolcev se je čudilo, sošolec je komentiral, da bi namesto patriarhat moralo pisati matriarhat, sklepam, da v šali. Nihče od profesorjev ni javno komentiral plakata.

Opazovanje z udeležbo lahko zaključim z ugotovitvijo, ki potrjuje hipotezo, da večina ljudi ne mara novosti, veliko ljudi je 'sitih' ozaveščanja o spolni diskriminaciji, zato tudi

ni bilo veliko pozitivnega odziva na plakat in jaslice. Samo predpostavim in sklepam lahko, da bi rezultati bili mogoče na drugih šolah – v drugačnih okoljih, drugačni.

8 ZAKLJUČEK

Glede na postavljene cilje lahko postavim sledeče sklepe :

1. Večina vseh anketirank meni, da je v slovenski družbi prisotna spolna neenakost. Mlajša generacija za nekaj odstotkov več kot starejša generacija. To ovrže mojo hipotezo, saj sem pričakovala, da bo velik del starejše generacije prepoznal neenakost kot posledico izkušenj, ki so jih nabrali.
2. Vse tri generacije zaznavajo največ neenake obravnave zaradi spola na področju družinskega in gospodinjskega dela (odgovornost za družino), v veliki meri je zastopano tudi področje zaposlovanja in dela. Najmlajša generacija na drugo mesto postavlja področje vpliva in moči, starejši generaciji pa področje časa (razporeditev časa porabljenega za nego družinskih članov, delo doma in prosti čas).
3. Če gledamo vse tri generacije kot celoto, večina meni, da dosežena spolna enakopravnost/enakost na družbeni ravni ne bi vplivala na njih osebno, kar potrjuje mojo hipotezo – spremembe na družbeni ravni se Slovenkam zdijo oddaljene. Kljub temu pa preseneča veliko število anketirank mlajše generacije, ki meni, da bi dosežena spolna enakopravnost na družbeni ravni vplivala na njih osebno.
4. Mlajša generacija razloge za neenako obravnavo na področju političnega odločanja in doseganju vodilnih položajev išče predvsem v družbi, prisotna je torej kritičnost družbe, medtem ko 1. in 2. generacija razloge vidita predvsem v preobremenjenosti z neplačanim gospodinjskim delom, na področju, kjer imata tudi več izkušenj. Moja hipoteza je delno ovržena.
5. Večina anketirank je doživela neenako obravnavo vsaj na enem področju, moja hipoteza je potrjena.
6. Vse generacije, mlajša, ki starše opazuje pri porazdelitvi časa, ter generacija mam in babic, menijo, da ženske/matere namenijo več časa gospodinjskim opravilom. Hipoteza je potrjena.
7. Starejši generaciji v večini nista bili deležni neenake obravnave na področju zaposlovanja in dela, medtem ko velika večina mlajše generacije le to v prihodnosti pričakuje. Hipoteza je potrjena.
8. Na področju izobraževanja anketiranke v večini niso bile deležne neenake obravnave. To področje eno izmed redkih, kjer je neenakosti na podlagi spola zelo malo. Hipoteza je potrjena.
9. Na področju percepcije feminizma in odnosa do njega prihaja do velikih razlik znotraj slovenske družbe in posledično tudi med anketirankami. Pri starejši generaciji prevladuje nevtralen pogled, na drugem mestu negativen in nato pozitiven. Pri mlajši generaciji je ravno obratno. Hipoteza je delno potrjena, saj

sem predvidevala pozitivnejši odnos mlajše generacije do feminizma, vendar sem napovedala izrazito negativen odnos starejših generacij.

10. Večina anketirank z menim, da je feminizem v današnji družbi napačno razumljen, za razlog prav tako v največji meri navajajo napačno interpretacijo v smislu radikalnih pogledov. Hipoteza je potrjena.
11. Povezava med starostjo in dojemanjem feminizma (pozitivno / negativno stališče) ter zaznavanju neenake obravnave glede na spol je prisotna. Večina mlajše generacije ima do feminizma pozitivnejši pogled, medtem ko ima večina starejše generacije nevtralen in na drugem mestu negativen pogled. Hipoteza je potrjena.
12. Večina anketirank 3. generacije, ki se so opredelili za verne, ima bolj negativen pogled na feminizem, razlika je sicer minimalna, pri večini oseb, ki pa se ni opredelila za verne, prevladuje pozitiven pogled. Pri starejši generaciji te povezave ni. Hipoteza je delno potrjena. Anketiranke same, so v mnenju, da je religijska vzgoja vplivala na njihovo dojetje svojega položaja in vloge, enakomerno razdeljene.
13. Povezava med stopnjo dosežene izobrazbe in dojemanjem feminizma (pozitivno / negativno stališče) ter zaznavanju neenake obravnave glede na spol ni prisotna. Hipoteza je ovržena.
14. Odziv šolske skupnosti na ozaveščanje o nasilju in na kontroverzne jaslice ni izstopal ne v pozitivno, ne v negativno smer, morda nekoliko bolj v negativno smer. Hipoteza je delno ovržena, saj sem pričakovala izrazito negativen odziv.
15. Kot je razvidno iz analize, so številni odgovori nekaterih strokovnjakinj potrdili nekatere hipoteze in rezultate.

Raziskovalna naloga ima veliko pomanjkljivosti, možna bi bila izboljšava, predvsem, če bi bil vzorec anketirank večji, predvsem najstarejše generacije. Da bi do takih rezultatov prišlo, bi mogoče morala uporabiti drugačno metodologijo, anketne vprašalnike bi morala že na začetku natisniti in osebno razdeliti najstarejši generaciji.

Presenetljivo je število oseb, ki ankete niso do konca rešile, zato bi mogoče le to morala skrajšati.

9 LITERATURA IN VIRI

- Bock, G. (2004). *Ženske v evropski zgodovini: od srednjega veka do danes*, Ljubljana: Založba/*cf
- Furlan, N. (2006). *Manjkajoče rebro*, Koper: Založba Annales
- Goleman, D. (2010). *Socialna inteligenca*, Ljubljana: Mladinska knjiga
- Haralambos, M. (1999). *Sociologija : teme in pogledi*, Ljubljana: DZS
- Jalušič, V. (1992). *Dokler se ne vmešajo ženske...*, Ljubljana: Krt
- European Institute for Gender Equality (2020). Pridobljeno s <https://eige.europa.eu/>
- Metina Lista, 2013. Seksizem in trpinčenje na delovnem mestu. URL: <https://metinalista.si/seksizem-in-trpincenje-na-delovnem-mestu/> (18.2.2020)
- Skupnost občin Slovenije, 2016. Enakost ali enakopravnost spolov?. URL: <https://skupnostobcin.si/2015/12/enakost-ali-enakopravnost-spolov/> (3.5.2020)
- Wikipedia. Alenka Puhar. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Alenka_Puhar (18.2.2020)
- Wikipedia. Alenka Rebula Tuta. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Alenka_Rebula_Tuta (18.2.2020)
- Wikipedia. Darja Zaviršek. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Darja_Zavir%C5%A1ek (18.2.2020)

10 PRILOGA 1

Percepcija problematike enakosti med spoloma in feminizma : 1. in 2. generacija

Kratko ime ankete: Enakosti med spoloma in
feminizem 1.,2. generacija

Dolgo ime ankete: Percepcija problematike enakosti
med spoloma in feminizma : 1. in 2. generacija

Število vprašanj: 41

Anketa je zaključena.

Aktivna od: 06.02.2020

Avtor: lucija.daolio

Dne: 27.01.2020

Opis:

Aktivna do: 06.05.2020

Spreminjal: lucija.daolio

Dne: 17.03.2020

Sem Lucija Daolio, dijakinja 4. letnika Škofijske gimnazije Vipava. V okviru tekmovanja mladih raziskovalcev pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom Percepcija problematike enakosti med spoloma in feminizma. Zelo bi bila hvaležna če bi si vzeli nekaj minut in rešili anketo do konca. Anketa traja približno 8 minut. Hvala. Prosimo, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

Q1 - V naši družini nameni/je namenil več časa gospodinjskim opravilom ter ukvarjanju z otroci oz. starostniki :

- Partner
- Jaz
- Oba enako
- Drugo:

Q2 - Več prostega časa je (bil) deležen :

- Partner
- Jaz
- Oba enako

Q3 - Ali je, po vaših izkušnjah, v današnji slovenski družbi prisotna neenaka obravnava zaradi spola ?

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (1) Q3 = [1, 3]

Q4 - Na katerem področju menite, da je v največji meri prisotna neenaka obravnava zaradi spola ?

Možnih je več odgovorov

- Zaposlovanje in delo
- Družinsko in gospodinjsko delo, odgovornost za družino
- Finance (razlike v sprejemanju pomembnih finančnih odločitev, dostop do financ,...)
- Čas (razporeditev časa porabljenega za nego družinskih članov, delo doma in prostega časa)
- Vpliv / moč (neenakost spolov na "položajih odločanja" - na političnem, gospodarskem in socialnem področju, vključenost v krajevne skupnosti,...)
- Izobraževanje
- Zdravje
- Reprodukativne pravice
- Drugo:

Q5 - V kolikšni meri je vzgoja vplivala na to, kako danes vidite/dojemate svoj položaj in vlogo ženske v družbi ? Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- ni vplivala, 5- povsem vplivala)

Q6 - Izberite odgovor, ki najbolj odraža vaše izkušnje in stališča.

- Menim, da imam kot ženska enake možnosti na večini pomembnih področij (zaposlovanje, izobraževanje, politika,...)
- Menim, da imam kot ženska nekoliko manjše možnosti na večini pomembnih področij (zaposlovanje, izobraževanje, politika,...)
- V družbi je še vedno prisotno veliko spolne neenakosti in spolne diskriminacije
- Prisotna je spolna neenakost, vendar ne toliko, da bi me motilo
- Drugo:

Q7 - Ali menite, da je verska vzgoja vplivala na to, kako danes dojemate sebe kot žensko (svoj položaj, pričakovanja do sebe, svojo vlogo, moč oziroma nemoč ...) ?

- Da
- Ne
- Nisem versko vzgojena
- Drugo:

IF (2) Q7 = [1] (Da)

Q8 - Da, in sicer tako da:

Ni obvezno

IF (3) Q7 = [1, 4]

Q9 - Kako je verska vzgoja vplivala na vaše dojetanje svoje vloge in na vaše vrednote ?

- Zaradi religije razumem nekatere spolne neenakosti - moški in ženska sta ustvarjena različno in zato so jim dane različne vloge, naloge, pravice, ...
- Zaradi religije se zavedam spolne diskriminacije in njenih negativnih posledic
- Drugo:

Q10 - Izberite vrednoto, ki je za vas pomembnejša:

- Družina
- Kariera
- Drugo:

Q11 - Ali je (bilo) v vaši družini kdaj prisotno kakršnokoli nasilje s strani katerega od moških članov družine na katerokoli žensko v družini ? (psihično nasilje npr.: žaljivke, poniževanje, nadzorovanje; fizično npr. : odrivanje, lasanje, tepenje ; spolno ; ekonomsko - onemogočanje dostopa do financ) ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q12 - Ali je (bilo) na vašem delovnem mestu nad vami ali nad katerokoli sodelavko s strani moškega sodelavca / nadrejenega kdaj prisotno katerokoli od prej naštetih vrst nasilja ?

- Da
- Ne
- Nisem še bila zaposlena (niti kot dijakinja / študentsko delo)
- Drugo:

Q13 - Ali ste bili pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q14 - Ob besedi FEMINIZEM pomislim na nekaj :

- Pozitivnega
- Negativnega
- Nevtralnega
- Drugo:

Q15 - V naši družini pomembne finančne odločitve sprejema/je sprejemal bolj :

- Partner
- Jaz
- Oba enako
- Drugo:

Q16 - Po načinu razmišljanja sem feministka. Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- se ne strinjam, 5- se povsem strinjam)

Q17 - Samo ženske so lahko feministke :

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (4) Q17 = [2] (Ne)

Q18 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (5) Q17 = [1] (Da)

Q19 - Da, saj :

Ni obvezno

Q20 - Feminizem škoduje moškim :

- Da
 Ne
 Drugo:

IF (6) Q20 = [2] (Ne)

Q21 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (7) Q20 = [1] (Da)

Q22 - Da, saj :

Ni obvezno

Q23 - Feminizem koristi samo ženskam :

- Da
 Ne
 Drugo:

IF (8) Q23 = [2] (Ne)

Q24 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (9) Q23 = [1] (Da)

Q25 - Da, saj :

Ni obvezno

Q26 - Ali menite, da je v današnji družbi feminizem napačno razumljen ?

Da

Ne

Drugo:

IF (10) Q26 = [2] (Ne)

Q27 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (11) Q26 = [1] (Da)

Q28 - Da, saj :

Ni obvezno

Q29 - Ali se strinjate s katero od naštetih izjav/mnenj o feminizmu ?

Možnih je več odgovorov

- Feminizem je način / sredstvo zvezdnikov za povečanje popularnosti
- Biti feministka pomeni, da se moraš odpovedati svoji ženstvenosti (ličila, obleke, ...)
- Feminizem vključuje tradicionalne vrednote (biti gospodinja, biti finančno odvisna od moža,...)
- Feminizem želi, da bi ženske imele več pravic kot moški
- Feministi/tke se borijo za spolno enakopravnost obeh - moških in žensk
- Vse feministke so lezbijke / homoseksualke
- Drugo:
- Nič od naštetega

Q30 - Menite, da bi dosežena spolna enakopravnost (na družbeni ravni) kakorkoli vplivala na vas osebno ?

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (12) Q30 = [2] (Ne)

Q31 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (13) Q30 = [1] (Da)

Q32 - Da, saj :

Ni obvezno

Q33 - Kateri so po vašem mnenju razlogi za nizko število žensk na vodstvenih položajih na delovnem mestu in razlogi za manjše vključevanje žensk v politiko?

Možnih je več odgovorov

- Ženske so odgovorne za družino, kariera naj ne bi bila njihova prioriteta
- Ženske niso enako kot moški usposobljene za opravljanje pomembnejših funkcij
- Ženske so preobremenjene z neplačanim gospodinjstvom, zato ne pristopajo k pomembnejšim funkcijam
- Družba ženskam onemogoča napredovanje in zasedanje pomembnejših funkcij
- Drugo:

Q34 - Ali ste že slišali za t.i. MENTAL LOAD/EMOTIONAL LABOUR ? – to je mentalna obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem.

- Da
- Ne
- Drugo:

Q35 - V naši družini večino opravil organizira/je organiziral in skrbi/je skrbel za izvršitev teh (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje, skrb za šolske obveznosti otrok, ...) ?

- Partner
- Jaz
- Oba enako
- Drugo:

Q36 - Ali je bila vaša izbira študija oziroma poklica posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q37 - Kdo bi po vašem mnenju moral biti odgovoren za katerokoli obliko kontracepcije ?

- Moški
- Ženska
- Oba enako
- Drugo:

Q38 - Ali ste bili v času izobraževanja v primerjavi s fanti kdaj deležni neenake obravnave s strani učiteljev? (da ste na primer v primerjavi s fanti dobili manj priložnosti, spodbud ali kakorkoli drugače) ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q39 - Starost :

Q40 - Stopnja dosežene izobrazbe :

- Osnovnošolska ali nižja
- Poklicna ali srednješolska
- Višja, visoka, univerzitetna (vključno z "bolonjskim" magisterijem)
- Magisterij ali doktorat
- Drugo:

Q41 - Ali se opredeljujete za verno ?

- Da
- Ne
- Drugo:

11 PRILOGA 2

Percepcija problematike enakosti med spoloma in feminizma : 3. generacija

Kratko ime ankete: Enakost med spoloma in feminizem

Dolgo ime ankete: Percepcija problematike enakosti med spoloma in feminizma : 3. generacija

Število vprašanj: 41

Anketa je zaključena.

Aktivna od: 06.02.2020

Avtor: lucija.daolio

Dne: 23.01.2020

Opis:

Aktivna do: 06.05.2020

Spreminjal: lucija.daolio

Dne: 17.03.2020

Sem Lucija Daolio, dijakinja 4. letnika Škofijske gimnazije Vipava. V okviru tekmovanja mladih raziskovalcev pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom Percepcija problematike enakosti med spoloma in feminizma. Zelo bi bila hvaležna če bi si vzeli nekaj minut in rešili anketo do konca. Anketa traja približno 8 minut. Hvala. Prosimo, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

Q1 - V naši družini nameni več časa gospodinjskim opravilom ter ukvarjanju z otroci oz. starostniki :

- Oče
- Mama
- Oba enako
- Drugo:

Q2 - Ali menite, da ima eden izmed vaših staršev več prostega časa ?

- Da, oče ima več prostega časa
- Da, mama ima več prostega časa
- Oba enako
- Drugo:

Q3 - Ali je, po vaših izkušnjah, v današnji slovenski družbi prisotna neenaka obravnava zaradi spola ?

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (1) Q3 = [1, 3]

Q4 - Na katerem področju menite, da je v največji meri prisotna neenaka obravnava zaradi spola ?

Možnih je več odgovorov

- Zaposlovanje in delo
- Družinsko in gospodinjsko delo, odgovornost za družino
- Finance (razlike v sprejemanju pomembnih finančnih odločitev, dostop do financ,...)
- Čas (razporeditev časa porabljenega za nego družinskih članov, delo doma in prostega časa)
- Vpliv / moč (neenakost spolov na "položajih odločanja" - na političnem, gospodarskem in socialnem področju, vključenost v krajevne skupnosti,...)
- Izobraževanje
- Zdravje
- Reprodukativne pravice
- Varnost doma in na delovnem mestu
- Drugo:

Q5 - V kolikšni meri je vzgoja vplivala na to, kako danes vidite/dojemate svoj položaj in vlogo ženske v družbi ? Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- ni vplivala, 5- povsem vplivala)

Q6 - Izberite odgovor, ki najbolj odraža vaše izkušnje in stališča.

- Menim, da imam kot ženska enake možnosti na večini pomembnih področij (zaposlovanje, izobraževanje, politika,...)
- Menim, da imam kot ženska nekoliko manjše možnosti na večini pomembnih področij (zaposlovanje, izobraževanje, politika,...)
- V družbi je še vedno prisotno veliko spolne neenakosti in spolne diskriminacije
- Prisotna je spolna neenakost, vendar ne toliko, da bi me motilo
- Drugo:

Q7 - Ali menite, da je verska vzgoja vplivala na to, kako danes dojemate sebe kot žensko (svoj položaj, pričakovanja do sebe, svojo vlogo, moč oziroma nemoč ...) ?

- Da
- Ne
- Nisem versko vzgojena
- Drugo:

IF (2) Q7 = [1] (Da)

Q8 - Da, in sicer tako da :

Ni obvezno

IF (3) Q7 = [1, 4]

Q9 - Kako je verska vzgoja vplivala na vaše dožemanje svoje vloge in na vaše vrednote ?

- Zaradi religije razumem nekatere spolne neenakosti - moški in ženska sta ustvarjena različno in zato so jim dane različne vloge, naloge, pravice, ...
- Zaradi religije se zavedam spolne diskriminacije in njenih negativnih posledic
- Drugo:

Q10 - Izberite vrednoto, ki je za vas pomembnejša:

- Družina
- Kariera
- Drugo:

Q11 - Ali je (bilo) v vaši družini kdaj prisotno kakršnokoli nasilje s strani katerega od moških članov

družine na katerokoli žensko v družini ? (psihično nasilje npr.: žaljivke, poniževanje, nadzorovanje; fizično npr. : odrivanje, lasanje, tepenje ; spolno ; ekonomsko - onemogočanje dostopa do financ) ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q12 - Ali je (bilo) na vašem delovnem mestu nad vami ali nad katerokoli sodelavko s strani moškega sodelavca / nadrejenega kdaj prisotno katerokoli od prej naštetih vrst nasilja ?

- Da
- Ne
- Nisem še bila zaposlena (niti kot dijakinja / študentsko delo)

Q13 - Ali pričakujete, da boste kot ženska pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu v primerjavi z moškimi kolegi kdaj deležni neenake obravnave samo zato, ker ste ženska ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q14 - Ob besedi FEMINIZEM pomislim na nekaj :

- Pozitivnega
- Negativnega
- Nevtralnega
- Drugo:

Q15 - V naši družini pomembne finančne odločitve sprejema bolj :

- Oče
- Mama
- Oba enako
- Drugo:

Q16 - Po načinu razmišljanja sem feministka. Izberite eno številko od 1 do 5 in ustrezno premaknite drsnik. (1- se ne strinjam, 5- se povsem strinjam)

Q17 - Samo ženske so lahko feministke :

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (4) Q17 = [2] (Ne)

Q18 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (5) Q17 = [1] (Da)

Q19 - Da, saj :

Ni obvezno

Q20 - Feminizem škoduje moškim :

Da

Ne

Drugo:

IF (6) Q20 = [2] (Ne)

Q21 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (7) Q20 = [1] (Da)

Q22 - Da, saj :

Ni obvezno

Q23 - Feminizem koristi samo ženskam :

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (8) Q23 = [2] (Ne)

Q24 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (9) Q23 = [1] (Da)

Q25 - Da, saj :

Ni obvezno

Q26 - Ali menite, da je v današnji družbi feminizem napačno razumljen ?

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (10) Q26 = [2] (Ne)

Q27 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (11) Q26 = [1] (Da)

Q28 - Da, saj :

Ni obvezno

Q29 - Ali se strinjate s katero od naštetih izjav/mnenj o feminizmu ?

Možnih je več odgovorov

- Feminizem je način / sredstvo zvezdnikov za povečanje popularnosti
- Biti feministka pomeni, da se moraš odpovedati svoji ženstvenosti (ličila, obleke, ...)
- Feminizem zavrača materinstvo in poroko
- Feminizem vključuje tradicionalne vrednote (biti gospodinja, biti finančno odvisna od moža,...)
- Feminizem želi, da bi ženske imele več pravic kot moški
- Feministi/tke se borijo za spolno enakopravnost obeh - moških in žensk
- Vse feministke so lezbijke / homoseksualke
- Drugo:
- Nič od naštetega

Q30 - Menite, da bi dosežena spolna enakopravnost (na družbeni ravni) kakorkoli vplivala na vas osebno ?

- Da
- Ne
- Drugo:

IF (12) Q30 = [2] (Ne)

Q31 - Ne, saj :

Ni obvezno

IF (13) Q30 = [1] (Da)

Q32 - Da, saj :

Ni obvezno

Q33 - Kateri so po vašem mnenju razlogi za nizko število žensk na vodstvenih položajih na delovnem mestu in razlogi za manjše vključevanje žensk v politiko?

Možnih je več odgovorov

- Ženske so odgovorne za družino, kariera naj ne bi bila njihova prioriteta
- Ženske niso enako kot moški usposobljene za opravljanje pomembnejših funkcij
- Ženske so preobremenjene z neplačanim gospodinjstvom, zato ne pristopajo k pomembnejšim funkcijam
- Družba ženskam onemogoča napredovanje in zasedanje pomembnejših funkcij
- Drugo:

Q34 - Ali ste že slišali za t.i. MENTAL LOAD/EMOTIONAL LABOUR ? – to je mentalna obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem.

- Da
- Ne
- Drugo:

Q35 - V naši družini večino opravil organizira in skrbi za izvršitev teh (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje, skrb za šolske obveznosti otrok, ...) ?

- Oče
- Mama
- Oba enako
- Drugo:

Q36 - Ali je bila vaša izbira študija oziroma poklica posledica družbenih pričakovanj povezanih s spolom?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q37 - Kdo bi po vašem mnenju moral biti odgovoren za katerokoli obliko kontracepcije ?

- Moški
- Ženska
- Oba
- Drugo:

Q38 - Ali ste bili v času izobraževanja v primerjavi s fanti kdaj deležni neenake obravnave s strani učiteljev? (Da ste na primer v primerjavi s fanti dobili manj priložnosti, spodbud ali kakorkoli drugače) ?

- Da
- Ne
- Drugo:

Q39 - Starost :

Q40 - Stopnja dosežene izobrazbe :

- Osnovnošolska ali nižja
- Poklicna ali srednješolska
- Višja, visoka, univerzitetna (vključno z "bolonjskim" magisterijem)
- Magisterij ali doktorat
- Drugo:

Q41 - Ali se opredeljujete za verno ?

- Da
- Ne
- Drugo:

12 PRILOGA 3

12.1 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 1

Vprašani : **dr. Sonja Robnik** (telefonski pogovor, 17. marec 2020)

1. Ali menite, da je v današnji (slovenski) družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol?

Seveda. Ne samo v slovenski, ampak pravzaprav v vseh družbah po svetu. Nobena država še ni dosegla enakosti spolov. Tudi recimo države, kot so Islandija, ki je po merjenju indeksa, ki ga meri svetovni gospodarski forum, na prvem mestu, še ni tam, če lahko temu tako rečem, enako velja za Norveško, Švedsko, Finsko in vse ostale države, ki že dolga leta kotirajo visoko, ampak praktično še nobena država ni dosegla enakosti spolov.

2. Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?

Če začnem kar z mesti političnega odločanja; uravnotežena zastopanost pomeni najmanj 40% vsakega spola. To je nek standard, ki ga je že pred leti postavil svet Evrope in ga imamo tudi v naši zakonodaji zapisanega in se v praktično tem trenutku na nobeni ravni političnega odločanja ne moremo pohvaliti, da smo dosegli uravnoteženo zastopanost. V državnem zboru imamo 24% izvoljenih poslank, mislim, da je v zadnji vladi enak delež žensk v vladi : štiri od sedemnajstih, do sedaj smo imeli 14 vlad, pa je samo eno vlado vodila ženska. Enako velja recimo za državni svet. Tam so od 40 mest samo 4% svetnic, tudi na lokalni ravni imamo samo 10% županj, tretjino mestnih občinskih svetnic; skratka – na mestih političnega odločanja nas čaka še veliko dela. Potem drugo področje je trg dela. Tam je tradicionalno nižja stopnja zaposlenosti žensk v primerjavi z moškimi, je pa res , če se primerjamo s povprečjem EU, smo na teh področjih 'praviloma v 'boljši kondiciji'. Ženske v primerjavi z moškimi delajo s krajšim delovnim časom, v Sloveniji sicer ta razlika ni tako zelo velika, ampak počasi narašča, zlasti delež žensk, ki delajo s krajšim delovnim časom (trenutno je okrog 14%, pri moških je okrog 6%), vsaka tretja Evropejka dela s skrajšanim delovnim časom, tam je veliko bolj drastično. Ženske imajo tudi višjo stopnjo brezposelnosti, plačna vrzel obstaja v vseh državah, po Sloveniji narašča. Nismo več najboljši na tem področju, nekaj let -nekaj merjenj nazaj smo bili država z najnižjo plačno vrzeljo, takrat je bila na 3.2 % točki, zdaj je 8.7% - na ravni, kjer je bila pred krizo leta 2008. Je pa še vedno skoraj enkrat nižja kot v povprečju EU. Potem so tukaj mesta gospodarskega odločanja; tudi tukaj smo, kar se tiče največjih gospodarskih družb, nekoliko nad EU povprečjem, ampak zelo malo, še vedno pa je tukaj področje,

kjer so moški večinsko zastopani, pa naj govorimo o mestih predsednic / predsednikov uprav, članic/članov nadzornih svetov, članov/članic uprav, predstavništva zaposlenih, delavski direktorji in direktorice...tukaj ne moremo govoriti o uravnoveženi zastopanosti. Potem je tukaj področje izobraževanja. To je pa eno in edino področje, kjer se je trend obrnil; kjer so bile ženske še 25 let nazaj v povprečju nekoliko slabše izobražene kot moški, smo zdaj tako kot v večini ostalih EU držav ženske bolj izobražene in smo že presegle to mejo uravnovežene zastopanosti, zlasti govorimo o diplomatkah/diplomantih 1. bolonjske stopnje, 2. bolonjske stopnje, kjer je žensk že preko 60%. Tukaj bo treba v drugo smer obrniti. Je pa res, da tudi tukaj še vedno poteka obstaja vertikalna segregacija; če pogledamo področje znanosti, ali pa če pogledamo samo področje zaposlitvene stopnje po univerzah, pa vidimo, da je žensk višje kot gremo po hierarhični lestvici manj, recimo med dekanijami, rednimi profesoricami jih je nesorazmerno veliko manj v primerjavi z deležem žensk, ki končajo doktorat. Potem je tukaj seveda področje nasilja nad ženskami, tudi tukaj so ženske bolj izpostavljene.

3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju?

Moje mnenje je seveda pozitivno, drugače ne bi delala na tem področju, je pa res, da je veliko nerazumevanja, da se ne zavedamo, da brez naših prednic, ki so velikokrat tvegale tudi svoja življenja, se izpostavile zato, da so dobile neke pravice, danes se midve verjetno ne bi pogovarjali po telefonu, ker bi bili gospodinji. Tukaj nas čaka še veliko dela za to, da bi ta vrata k tradicionalizmu nekoliko omejili, da ne bomo končale za štedilnikom, brez možnosti izobraževanj, brez možnosti dela, brez ekonomske neodvisnosti itd.

4. Ali menite, da je feminizem v današnji (slovenski) družbi narobe razumljen?

Absolutno, sama veliko predavam o teh temah med lokalnimi skupnostmi, fakultetami in na splošno v javnosti in pravzaprav tudi po 25 letih se sama predavanja začnejo z razjasnjevanjem osnovnih terminov; kaj enakost spolov je, kaj ni, zato ker je to zelo nerazumljen termin, ker ljudje mislijo, da enakost spolov pomeni, da smo ženske in moški isti, da ženske prevzamemo moške družbene vloge, da moški prevzamejo ženske družbene vloge, da bo potem en cel mišmaš, ker ne bomo vedeli, kaj, kje in kako, skratka, porušil se bo ustaljen družbeni red in tega je ljudi strah. Če pa najprej razčistimo, kaj enakost spolov je in kaj ni, potem pa imamo veliko manj težav z argumentiranjem, zakaj je enakost spolov tako pomembna. Ljudje nekako ne razumejo, da enakost ne pomeni, da bomo moški in ženske postali isti, ampak, da to pomeni, da so naše pravice, odgovornosti, priložnosti, da ni vse odvisno od tega, ali se rodimo kot ženska ali kot moški. Tukaj nas čaka še veliko dela z razjasnjevanjem teh temeljnih pojmov.

5. Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?

Absolutno, če samo pogledamo statistične podatke, ki sem jih prej naštel, vidimo, da enakosti spolov še nismo dosegli, kar pa pomeni, da nas čaka še veliko dela, da bo družba egalitarna v vseh pogledih.

6. Na katerih področjih v naši družbi je spolna enakost (enakopravnost) po vašem mnenju že dosežena?

Na nobenem področju še nismo dosegli niti uravnotežene zastopanosti niti enakosti po ostalih kriterijih.

7. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

Na vseh področjih. Slovenija sodi med države, ki že od zgodnjih 90. letu uporablja strategijo tako imenovanega "gender mainstreaming" - to je integracija načela enakosti spolov v politiki in ukrepih, to pomeni, da bi morali biti vsi ukrepi, vse aktivnosti, bodisi na lokalni, bodisi na nacionalni ravni, načrtovani tako, da vključujejo vidik spola. To pomeni, da se za vsako stvar pogleda, kaj nek ukrep pomeni za ženske in kaj za moške. Če dam en plastičen primer: vsake toliko časa se v javnosti pojavi ideja, da prvi dan dopusta za nego in varstvo bolnega družinskega člana/članice ne bi bil plačan. To je tak ukrep, ki je na videz povsem nevtralen. Na videz prizadene celo populacijo enako, ko pa mi pogledamo statistične podatke, vidimo, da so ženske tiste, ki izrabijo 80% dni za nego bolnih družinskih članov in članic, potem pa vidimo, da tak ukrep nesorazmerno prizadene ženske in zato je treba za vse ukrepe presoditi, kaj pomenijo za ženske in kaj za moške .

8. Kakšna je v naši družbi situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitvev in odgovornosti znotraj družine?

Enakopravnost imamo doseženo. Enakopravnost pomeni enakost pred zakonom. V Sloveniji imamo zelo dobro, zgledno zakonodajo. Enakost, ki pa pomeni, kako smo zastopani, kako si razdelimo delo,.. tukaj pa nas čaka še veliko dela. Je pa res, da se na področju družine kaže napredek, če pogledamo recimo v zadnjih 25 letih, če pogledamo čisto osnovne podatke - prisotnost očeta ob rojstvu otroka se nam zvišuje. 25 let nazaj je bilo to še nekaj zelo eksotičnega, danes je to popolnoma normalno. Je pa res, da to tudi kažejo ne samo vsakdanje prakse, ampak tudi statistični podatki, da ženske še vedno opravimo levji delež neplačanega dela, to je družinsko delo, skrbstveno delo, za otroke, za bolne, za ostarele družinske člane in članice. Tukaj bo pa treba še kar nekaj ukrepov in ozaveščanja, da se bodo te stvari spremenile.

9. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej družinski »project management«) Je ta vidik neenakosti med spoloma

problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Seveda je. Mi smo leta 2012 naredili eno nacionalno reprezentativno raziskavo enakosti spolov v družinskem življenju in partnerskih odnosih in tam smo raziskovali tudi ta vidik. Pokazalo se je, kar je bilo nekako pričakovano, glede na delovanje naše družbe, da so ženske veliko bolj obremenjene z razmišljanjem o nakupu šolskih potrebščin za otroke, o nakupu igrač, razmišljanjem o nakupu oblačil, o vpisu otrok v tečaje, v športne dejavnosti, za organizacijo družinskega časa, do tega, da so bile bolj obremenjene z varstvom otrok v nujnih primerih itd.

10. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma?

Preveč. Vsako nasilje, ki ga ženske doživljajo, je odveč in preveč. Imamo eno zelo podrobno nacionalno preiskavo, zdaj je stara že 10 let. Takrat smo bili mi še urad za enake možnosti in smo jo naročili, za nas sta jo izvedli Fakulteta za socialno delo in Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti in takrat se je pokazalo, da je približno polovica žensk, ne samo v zadnjih 12 mesecih, ampak tudi kadarkoli od dopolnjenega 15. leta, doživela psihično nasilje, potem je sledilo fizično nasilje, tega je doživela približno četrtnina žensk od dopolnjenega 15. leta, premoženjsko oziroma ekonomsko nasilje, omejevanje gibanja in pa tudi spolno nasilje. Če pa pogledamo eno in edino primerljivo EU raziskavo na tem področju (2012), ki jo je naredila FRA – agencija za temeljne človekove pravice, tam smo pa približno enaki, kar se tiče primerjave z EU, ampak se je pokazalo, ko so ljudi vprašali, če so v svojem prijateljskem, družinskem ali delovnem okolju zasledili primer nasilja v zasebni sferi, da je skoraj 40% - skoraj dve petini ljudi - to zasledilo v družinskem krogu. Skratka, nasilje je vseprisoten pojav.

11. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Tukaj govorimo predvsem o spolnem nadlegovanju. Tukaj je tudi FRA v raziskavi, ki sem jo prej omenila, spraševala o spolnem nadlegovanju. Pokazalo se je, da je od dopolnjenega 15. leta starosti v Sloveniji 44% žensk doživelo spolno nadlegovanje. Smo precej pod povprečjem EU. Takrat je bilo v EU z 28 državami (še VB) povprečje 55% in kar je bilo pri raziskavi zanimivo, da so imele države, kot je Švedska, Danska, Nizozemska, tega pojava 75% in več, na drugi strani tehtnice pa smo imeli države kot so Bolgarija, Romunija, Poljska itd., kjer pa je bilo tega pojava okrog 30%. Nasilje moramo vedno pogledati v nekem družbenem kontekstu, to ne pomeni, da je spolnega nadlegovanja na Švedskem več, kot v Bolgariji, kjer je razlika štirikratnik, ampak to samo pomeni, da v družbah, ki so bolj ozaveščene, kjer je več podpore žrtvam, bodo žrtve tudi lažje spregovorile in nasilje prepoznale.

12. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

Po raziskavah je najpogostejše psihično nasilje, sledi pa običajno fizično.

13. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Gotovo prav ta neenaka porazdelitev družbene moči in pa tudi socializacija v toksično moškost.

14. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v naši družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

15. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

Predvsem verjetno mediji, mediji imajo zelo pomembni vlogo pri ustvarjanju oziroma poglobljanju nekih spolnih stereotipov, potem socializacija, prav gotovo tudi vseh proces vzgoje in izobraževanja, koliko so te vsebine prisotne, na kakšen način so prisotne in pa tudi prepričanje, velikokrat, če nekdo nima lastne izkušnje, meni, da nek problem ne obstaja.

16. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Neke raziskave s tega področja, ki bi preiskovala povezanost teh dveh komponent, jaz osebno ne poznam, lahko pa rečemo, da religije povsod vplivajo na velik del družbenega življenja in tudi zagotovo vplivajo na dojetje družbenih vlog žensk in moških.

17. Ali bi želeli še kaj dodati?

Veliko sreče pri pisanju raziskovalne naloge!

12.2 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT.2

Vprašani : **Gaja Lukacs-Čufer** (po elektronski pošti dne 4. marec 2020)

1. **Ali menite, da je v današnji (slovenski) družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol?**

Da.

2. **Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?**

Ta neenakost se pojavlja na marsikaterem področju. Če pogledamo vzgojo otrok, še vedno vejajo stereotipa prepričanja, ki se prenašajo na mlajšo generacijo. Tudi, če je družina dovolj zavedna, da teh prepričanj ne nosi več, se v življenje otrok prikradejo iz družbe. Govorim seveda predvsem o prepričanjih o izgledu in vedenju idealne deklice. V kasnejši dobi se kaže predvsem pri odnosu do spolnosti in kariernih odločitvah. Za žensko se pričakuje, da ne bo sodelovala pri kakršnihkoli »promiskuitetnih« vedenjih, kot je žuranje in seks. V kolikor pride do zlorabe, posilstva ali tudi manj nasilnega »catcall-anja« je predpostavljeno, da so ženske to same hotele ali izzvale s svojim vedenjem/oblačenjem. Zelo kmalu po končani srednji šoli/diplomi se pojavi pričakovanje, da si bo poiskala resnega partnerja, se ustalila in predvsem imela otroke. Za moške ta starost pride veliko kasneje in če družina zavzame drugo mesto pri odnosu do kariere, je pri moških to veliko manj grajano. V obdobju odraščanja se tudi pojavi razlikovanje med »moškimi in ženskimi poklici«. Kljub trudu, da bi te mite izpodbili, lahko za primer navedem, da je v prvem letniku elektrotehniške fakultete pod 5% žensk. V naravoslovnih znanostih in vseh višjih stopnjah izobrazbe (MA, DR) prevladujejo moški. Dandanes se akademičarke še vedno borijo, da bi njihov glas bil slišan. Pogost pojav je, da opuščajo svojo ženstvenost zavoljo lažjega akademskega udejstvovanja. Da jih profesorji in kolegi »jemljejo bolj resno«. Vse ostale pa tvegajo neenakopravno obravnavo in zbadanje. Namreč še vedno velja prepričanje, da lepa/urejena/seksi ženska ne more biti tudi pametna. Problem pa se pojavlja v tem, da bodo take izjave pogosto zanikane, v kolikor bi bili posamezniki soočeni s svojim delovanjem ali izjavami. Se pravi neenakosti v obravnavi se pojavljajo že v odraščanju, pri spolnosti in kazanju v družbi, izbiri poklica in nadaljnjem delu predvsem na položajih in kjer za enkrat še prevladujejo moški. Na žalost so ta mišljenja globoko zakoreninjena v našo družbo in se izvajalci dejansko ne zavedajo škode, ki jo povzročajo. Še eno področje pa je seveda družina. Še vedno je od ženske pričakovano, da bo izbrala družino pred kariero oziroma, da si jo mora želeti. S tisto, ki si družine ne želi, je nekaj narobe –

ampak to je že problematika zase. V odnosu do otroka je pričakovano, da bo zanj skrbela ženska in dober primer tega je, da še vedno zelo malo moških koristi očetovski dopust. Vendar pa so tudi kasneje po navadi matere tiste, ki jemljejo bolniške in skrbijo za večino gospodinjskih opravil. In to velja tudi za gospodinjstva, kjer ženska služi več od svojega partnerja.

Neenakost je zakoreninjena v fundamentalnem dojemanju ženske v odnosu do moškega. Vloga ženske v družbi in partnerstvu je že vnaprej določena. Hodi v šolo, bodi pridna in delavna, izobrazi se, zaposli se, pridno delaj, poroči se, bodi lepa in pametna (ampak ne preveč, da se mož ne bo počutil ogroženega), poskrbi za otroke, hišo in moža. Bodi srečna, saj si mati in žena, kaj pa bi si lahko še želela?

3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju?

Feministični gibanje je v zadnjih sto letih drastično spremenilo našo družbo in izrazito izboljšalo pozicijo ženske v družbi. Namreč prav letos je stota obletnica splošne ženske pravice na slovenskem. Od takrat je feminizem imel več valov, vsak je imel svoje cilje in na svoj način pripomogel k izboljšanju naše situacije. Danes končno dobiva bolj splošno podporo in lahko bi celo rekli, da je deležen popularizacije. Načeloma je to dobra stvar, vendar se pojavlja problem, da se posamezniki označujejo za pripadnike feminizma, brez da bi zares razumeli, kaj to pomeni ali da bi svoje vedenje/prepričanja v skladu s tem tudi vrednotili. Moje mnenje je, da je feministično gibanje še vedno nujno, vendar se mora prilagoditi potrebam časa in okolja. Situacija Evropejk je zagotovo veliko boljša od preostalega sveta vendar smo še zelo daleč od zadovoljivega stanja.

4. Ali menite, da je feminizem v današnji (slovenski) družbi narobe razumljen?

Feministično gibanje pri nas je izredno fragmentirano. Posamične skupine ga vidijo na različne načine in postavljajo različne prioritete cilje. Zaradi odsotnosti skupnega cilja (kot je npr. bila volilna pravica) je gibanje nekoordinirano in vsi, ki naj bi bili »ciljna skupina« gibanja in čigar mišljenje naj bi spremenili, v resnici ne dojame celotne slike. Ker zahteve niso jasne, je tudi odziv množic medel. Ogmno je ljudi, ki imajo feministična prepričanja, vendar se temu izogibajo, saj se bojijo negativne stigme. Feministke so grde, glasne, nasilne lezbijke in vsi moški, ki se z njimi strinjajo, so podrejene copate. Ta stavek je morda zelo redko še dejansko izrečen, vendar ostaja prisoten kot ideja pri ljudeh, ki feminizma ne razumejo. Torej, feminizem je pogosto razumljen narobe oziroma sploh ni razumljen. To pa je posledica pomanjkanja informacij in negativne stigme.

5. Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?

Feministična gibanja so brez dvoma še potrebna ravno zaradi neenakosti in stigme, ki sem jih opisala.

6. Na katerih področjih v naši družbi je spolna enakost (enakopravnost) po vašem mnenju že dosežena?

Moški in ženska sta enaka pred zakonom. Imata enake ustavne in človekove pravice.

Sta enakopravna do trenutka človeškega faktorja tj., kjer je odločitev bolj ali manj prepuščena subjektivni odločitvi (sodnice, profesorice, šefice itd.).

7. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

Se pravi, razmere bi se lahko izboljšale na vseh področjih, ki so bila označena kot neenaka in na nivoju družbene mentalitete je tega še zelo veliko. Najtežje je narediti refleksijo lastnega življenja in oceniti, kje smo podlegli zastarelim prepričanjem in družbenim normam. Še toliko bolj, ko gre za problematiko, ki posameznikom ni blizu, ni zares razumljiva ali jasna. Ta »kako« je tisti, ki si ga zastavljajo vse feministične aktivistke. Predvsem gre za iskanje najbolj učinkovitega načina za ozaveščanje ljudi in spreminjanje kolektivne zavesti. V večini se posega po protestih, seminarjih in druženjih. Predvsem je pomembno, da se o tem govori in razreši vse nejasnosti. V tem kontekstu popularizacija gibanju ne škodi, saj vsaj delno vzpodbuja ljudi k razmišljanju in pogovarjanju.

8. Kakšna je v naši družbi situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitvev in odgovornosti znotraj družine?

V eni besedi bi rekla *slaba*.

9. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej družinski »project management«) Da.

10. Je ta vidik neenakosti med spoloma problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Ker je stanje v Sloveniji vseeno veliko boljše kot drugod po svetu (ne soočamo se npr. z feminicidi, poročanje deklet z njihovimi posiljevalci...), bi rekla, da je to eden izmed naših glavnih problemov. Poleg težav na delavnem mestu je glavni problem ravno domneva, da je ženska gospodinja. Fantov se ne uči pospravljati, čistiti, kuhati, likati itd., do deklet pa se družba obnaša kot, da smo se rodile s kuhalnico v levi roki, likalnikom v desni in krpo za prah med zobmi...

11. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma ?

Veliko in preveč.

»Po ocenah Svetovne banke je za ženske med 15-im in 44-im letom bolj verjetno, da so žrtve posilstva ali nasilja doma, kot pa da dobijo raka, imajo prometno nesrečo, so žrtve vojne in malarije.« (<http://www.unaslovenia.org/ozn/zenske>)

12. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Še več kot doma. Neprimernega vedenja s strani strank ali sodelavcev je bila zagotovo deležna vsaka ženska tekom svojega življenja. Ni pomembno, kako ozaveščena, ponosna, podučena... vse se znajdemo v takih situacijah in primeren odziv je pogosto nejasen. Seveda stopnje neprimernosti in nasilja zelo variirajo, vendar je problem predvsem v tem, da moški pogosto mislijo, da niso prestopili nobene meje.

13. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

Rekla bi, da psihično. Je najlažje izvedljivo, najlažje se ga prikrije s stavki, kot so: saj sem se samo hecal, ne razumeš, kaj kompliciraš, nisem nič slabega mislil ipd. Gre za izredno subtilno obliko nasilja, kjer bo morda ženska dejanje hitro odmisli in verjela, da se je ni dotaknilo, vendar pa bo naslednjič dvakrat pomislila, kaj bo oblekla ali kako se bo obnašala.

14. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Družba, ki to dopušča. Tako vedenje pogosto ni kaznovano. Tudi ženske zaradi različnih razlogov zlorabe ne prijavijo. Prepričanje, da »se to tako pač dela« in prenašanje vedenja v druge generacije. Želja bo nadvladi, nadzoru. Ideja, da mora »moški biti moški«, karkoli naj bi že to pomenilo. In ker je to precej abstraktna izjava, si jo vsak interpretira po svoje s svojo obliko vedenja, ki na različne načine zatira ali oškoduje žensko.

15. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v naši družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

Primarnega pomena sta vzgoja in okolica tekom odraščanja. Če podam precej banalen primer: ne gre samo zato, da si ženska ne upa/ne želi/ne zna biti uspešna poslovница. Če tekom svojega otroštva dovoljkrat sliši, da se ne spodobi biti glasna, da naj bo tiho, da to ni prostor za ženske, da ne rabi imeti zadnje besede, je preveč fantovska ali karkoli temu podobnega že, bo to neizogibno vplivalo na njeno samozavest, ko bo potrebno povzdigniti glas, se postaviti zase in se boriti v poslovnem svetu.

16. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

V prvi vrsti je pomembno njegovo razumevanje. Ljudje se bojijo tistega, česar ne razumejo. Še posebej, če gre za obliko aktivizma, ki je v medijih pogosto napihnjen. Kot sem že omenila, obstaja več ločenih skupin, ki po svoje dojemajo glavne cilje feminizma in se glede na to tudi različno lotevajo aktivizma. Logična posledica je, da se ne morejo vsi strinjati z vsemi pristopi. Zaradi česar so lahko posameznice, ki niso del gibanja, bolj zadržane, ga ne razumejo in se posledično z njim ne poistovetijo. Čeprav je primarna ideja feminizma, da bi izboljšal celotno pozicijo ženske v družbi in dosegel enakopravnost moškemu, se marsikatera ženska ne dojema za feministko, predvsem zaradi pomanjkanja informacij in negativne stigme. Eno najpogostejših škodljivih prepričanj je, da feministke zahtevamo podreditev moških, kar je popolnoma absurdno. Gre pa za prepričanje, ki je prav tako nastalo iz strahu in pomanjkanja razumevanja. Na žalost pa večinoma ljudje nimajo nagona, da bi prisluhnili in se o nerazumljenih stvareh izobrazili, ampak jih raje odrinejo na stran in jih zasmehujejo.

17. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Absolutno. Večina slovenskega prebivalstva prihaja iz katoliškega ozadja. Tudi, če morda nismo verni mi ali naši starši, pa so zagotovo naši stari starši. Četudi se ni prenesla vera v Boga, pa so se prenesle vrednote, ki niso le družinske, ampak so postale tudi družbene. Patriarhalna ureditev je močno zakoreninjena v družbenem dojetju odnosov. Čeprav se pri mladih standardna podoba počasi opušča, se v dolgotrajnih

partnerskih razmerjih navadno vzpostavi dinamika, ki so je bili navajeni doma in so jo videli pri svojih starših/starih starših. Nekdo, ki je to stanje sprejel kot normalno oziroma »tako to pač je«, bo težko uvidel potrebo po spremembi. Ženska, ki hodi v službo, skrbi za otroke in celotno gospodinjstvo, bo težko temu pripisala vzrok svojega nezadovoljstva, če je enako počela njena babica, mama in vse njene prijateljice.

18. Ali bi želeli še kaj dodati?

Kot sem že večkrat omenila, je glavni izziv feminizma danes na našem območju predvsem pomanjkanje informacij in razumevanja pri ljudeh, ki s feminizmom niso v stiku. Redko imamo priložnost nagovoriti skupine (predvsem mladih), ki o tej tematiki morda samo še niso razmišljali. Čeprav podpora feminizma narašča v urbanih okoljih in med mladimi, žal temu ni povsod tako. Zato mi je v veliko veselje, da se take teme odpira tudi v okoljih, kjer prevladuje konservativni pogled, saj tam pogovora najbolj primanjkuje. Ženske se moramo pričeti zavedati, da imamo moč, imamo izbiro in lahko drugače.

12.3 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 3

Vprašani : **dr. Darja Zaviršek** (po elektronski pošti dne 3. marec 2020)

- 1. Ali menite, da je v današnji (slovenski) družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol?**

Da.

- 2. Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?**

Na vseh področjih, ki ste jih našteali. Ženske po zadnjih podatkih zaslužijo 8% manj na istih delovnih mestih kot moški. Temu rečemo plačna vrzel. Posledično imajo manjše pokojnine, temu rečemo pokojninska vrzel, ki je 24% v škodo žensk (torej ženske imajo v povprečju 24% manjšo pokojnino). Nasilja je veliko, vsaka druga ženska v SLO je od 15. leta starosti naprej doživela vsaj eno obliko nasilja (nacionalna raziskava 2010). itd.

- 3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju?**

Imamo več valov feminističnega gibanja; začne se konec 19. stoletja kot boj za žensko volilno pravico; sledi boj za pravice do ločitve; do civilne poroke; do telesa; reproduktivnih pravic; proti nasilju; danes proti spolnem nadlegovanju. Je izjemno pomembno.

- 4. Ali menite, da je feminizem v današnji (slovenski) družbi narobe razumljen?**

Morda, pri mnogih; menijo, da gre za nasilne ženske, ki ne marajo moških. V resnici je lahko feminist vsak, ki meni, da mora biti enakost med spoloma.

- 5. Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?**

Nujno potrebna.

- 6. Na katerih področjih v naši družbi je spolna enakost (enakopravnost) po vašem mnenju že dosežena?**

Boljše je, kot je bilo pred 100 leti in pred 50 leti, a nikjer ni enakost res dosežena. Poglejte, kako se razdelijo dekleta in fantje, ko se odločajo za študij; imamo feminizirane družboslovne študije in maskulinizirane naravoslovne študije. Dečke se vzgaja tako, da so večinoma samozavestnejši; deklice so manj samozavestne. Morda je najbolj dosežena enakost na področju šolanja, večinoma se deklice šolajo enako kot dečki; šolanje jim je praviloma dostopno enako.

7. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

Izjemen problem je nasilje. Zgodbe iz spletne strani #Jaztudi vse povedo. Spolne zlorabe; spolno nadlegovanje, fizično nasilje. Potrebna je sprememba na intelektualni/racionalni/kognitivni ravni in na čustveni. To pomeni, da morajo ljudje dojeti, da to ni v redu in morajo to tudi občutiti, da ni v redu. Potrebujemo nove zakone (načelo »ja, je ja«), njihovo uvedbo v prakso in nove odnose med ženskami in moškimi.

8. Kakšna je v naši družbi situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitev in odgovornosti znotraj družine?

Ženske opravijo večino gospodinjskega dela. Moški so začeli bolj sodelovati pri skrbi za otroke. Vseeno, opravijo ženske večino gospodinjskega in skrbstvenega dela.

9. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej družinski »project management«) Je ta vidik neenakosti med spoloma problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Tega izraza nisem poznala; bolj govorim o CARE WORK, skrbstveno delo žensk. Seveda je vse to skrbstveno delo, ki ga ženske opravljajo kot nekaj samoumevnega; včasih so bili ljudje prepričani, da delajo ženske to zaradi svoje »narave«. Tako so opravičevali dejstvo, da so bile ženske samoumevno obremenjene z delom za katerega niso dobile plačila niti priznanja. LABOUR OF LOVE, delo iz ljubezni. A brez plačila, nagrade, priznanja.

10. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma?

Zelo veliko; kot sem dejala, vsaka druga ženska...(raziskava iz leta 2010; raziskava POND 2015; FRA2012; itd.)

11. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Veliko, zagotovo, a o tem nimamo podatkov. O spolnem nadlegovanju se je začelo govoriti več kot v preteklosti. A problem je, da bolj ko je ženska odvisna; bolj ko potrebuje določeno delovno mesto/slужbo, več je pripravljena »potrpeti«, biti tiho....

12. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

V raziskavi 2010, ki je bila nacionalna, je bilo največ psihičnega (46%), sledilo je fizično (23%) in nato spolno nasilje. A pri spolnem bi bila številka večja, če bi spraševali tudi

za zlorabe v otroštvu. Bilo pa je vprašanje, od 15. leta naprej (okoli 6%). #jztudi dokazuje, da je spolnega nasilja ogromno. A je najbolj tabuizirano. Materialno nasilje med starimi...

13. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Patriarhalno prepričanje, da so moški večvredni in da se jim morajo ženske podrediti; da jih lahko dominirajo. In obenem mnogo ženske misli enako, verjamejo, da so moški bolj pametni in da morajo oni odločati. Oboji torej ponavljajo patriarhalni vzorec neenakosti.

14. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v naši družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

Najpomembnejša je vzgoja v družini; če vidijo, da je mama avtonomna, samozavestna, zadovoljna; da so moški in ženski člani družine med seboj enakovredni...; sledi okolje vrtec in šola. Deklice kmalu slišijo, da »niso tako dobre za matematiko«, nato to same začnejo verjetni in ponavljati. Mediji, ki razkazujejo odvisne, podrejene ženske, ki so spolni objekt...

15. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

Hm, to se težko opiše na splošno. Imamo toliko feminizmov, kolikor je žensk. Vsaka ženska lahko sama definira, kaj je zanjo feminizem. Morda je za eno feminizem, da se sama odloči, kaj bo šla študirat; ali na sploh, da se avtonomno odloči o pomembnih življenjskih odločitvah; ali da v ženskih skupinah najde več poguma; samozavesti; da razume, od kod zatiranje žensk...

16. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Ja, mislim, da večinoma obstaja, predvsem če gre za zelo konzervativno religijsko vzgojo. Verske vzgoje se med seboj razlikujejo, nekatere so zelo liberalne; recimo če primerjamo protestantizem s katolicizmom, je velika razlika glede odnosa do žensk. V Katoliški doktrini o družini me moti, ker govori, da morajo biti otroci »pokorni« odraslim, če so pokorni, se ne morejo upreti, če jih starši tepejo, zlorablajo...to je škodljivo. Če se ženske naučijo, da so manjvredne, ker je »Eva naredila izvirni greh«...potem že ponotranjijo sporočilo, da so manjvredne. Gisela Bock, slavna nemška zgodovinarica, je v svoji čudoviti knjigi Ženske v evropski zgodovini (2000, založba cf) pokazala, da so se cerkveni pisci, pa tudi drugi vse do 18. stoletja spraševali, »ali je ženska sploh človek«....Religiozni pisci so žensko primerjali s kačo, zlom, grozljivimi bitji, ki so moškemu nevarni... Seveda je tako nastalo sovraštvo do žensk, se ohranjalo skozi evropsko zgodovino, se prenašalo iz roda v rod...

Ali bi želeli še kaj dodati? Veliko uspeha pri pisanju naloge in sploh vse dobro pri

iskanju svoje enakovredne poti v družbi, kjer ženske še vedno niso enake. In odlično na maturi!

12.4 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 4

Vprašani : s. Irena Jurgec (pogovor v živo dne 11. marec 2020)

1. Ali menite, da je v današnji (slovenski) družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol?

Je prisotna neenakost.

2. Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?

Pri medčloveških osebnih odnosih-nasilje(nad ženskami oz. šibkejšim spolom, nad otroci, tudi nad moškimi) odvisno od pozicije. Glede na spol pa več nad ženskami in otroci. Prisotno je prikrito nasilje nad dečki v osnovnih šolah/vrtcih: zaradi neustrezne vzgoje fantov, ne upošteva se njihove narave, vzgaja se jih kot deklice. Na drugih področjih so prisotna drugačna merila: delovno področje, kar se tiče zaposlovanja (od ženske se pričakuje drugo kot od moškega), za finančno neenakost ne bi rekla, glede tega je Slovenija zelo dobra (izenačena spola), razlike pridejo mimo zakona. Ženska ne zasluži enako kot moški(odštete bolniške,...) to ne pomeni neenakost med spoloma-razlika zaradi drugih stvari.

3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju?

Feminizem, kot pojem, bi prej opozorila na to, kaj se je dogajalo prej v družbi- ženski redovi so se že pred raznimi ženskimi gibanji in feminizmom zavzemali za enakopravnost in enakovrednost žensk. Kar je bil feminizem pred 100 (150) leti, danes to več ni. Takrat se je bojeval za enakopravnost na različnih področjih (zaposlovanje, finance, socialnost, izobrazba, udejstvovanje v družbi). Danes se feministična gibanja zavzemajo za enakost oz. brisanje spolnih razlik. Kot biokemik in kot naravoslovka ne morem temu pritrditi, to je zame zgrešeno. Poudarila bi, da so vsi veliki 'izmi', kot so fašizem, nacizem, komunizem, začeli s tem, da hočejo neko enakost, dvignili nekoga, ki je poteptan, na račun tega, da so drugega poteptali. To vidim danes tudi v feminizmu. Torej, moj nazor gledanja feminizma je, da se z njim ne strinjam. V osnovi se ne morem poistovetiti, priznam določene stvari, ki so se v zgodovini zgodile, ne vidim pa nekega napredka, vidim pa korak nazaj za družbo. Zdi se mi zelo pomembno, da se govori znotraj feminizma proti nasilju, kot npr. Gibanje 8. marec proti spolnem nasilju. Kar se pa tiče brisanja spolov, ki v feminizmu dobiva vedno večjo moč oz. je produkt dela veje feminizma- LGBT sfera, ne morem pritrditi, ker se s tem uničuje človeško naravo. S strani naravoslovke lahko rečem, da, če mi date dve človeški celici, dva kromosoma ločim ženskega oz. moškega in tega ne moremo zbrisati. Če bomo to uničili, uničimo človeka. Imamo različne sindrome (klinefelterjev sindrom, robertsonov,...), kjer se nepravilno formirajo kromosomi in taki sindromi ne preživijo. Izhajam iz znanosti in temu absolutno ne morem pritrditi,

ker vsako enačenje je korak nazaj. Biodiverziteta, raznolikost je korak naprej. Različnost pa ni pogoj, da je nekdo več, nekdo pa manj, ker če ne spoštujemo bakterij, ne moremo spoštovati niti človeka. Kot verna se strinjam z enakopravnostjo, ne pa enakostjo (1 ni enako ena-ženska ni enako moški, krompir ni enako korenje). Če bi bili enaki, bi nas Bog ustvaril po kalupu- bili bi roboti, bili bi obsojeni na propad. Zame feminizem nima perspektive v tem segmentu. Z njim se ne strinjam.

4. Ali menite, da je feminizem v današnji (slovenski) družbi narobe razumljen?

Ni narobe razumljen (glede enakih možnosti, enakopravnosti, ...), je upoštevan. Spet se vrnem na brisanje razlik med spoloma, ki je zelo prefinjeno izražen/predstavljen. Npr. Na FDV-ju unisex wc-ji. Bojim se, da feminizem v Sloveniji sploh ni razumljen, v smislu, kaj vse prinaša.

5. Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?

Ja, so potrebna. Feminizem izhaja iz opredelitve ženske, če bi hotelo biti za enakost med spoloma, bi se moralo preimenovali. Pomembna so, da se vzdržujejo enakovrednost/pravnost in enake možnosti. Pomembna so gibanja, kot so 8. marec glede posilstev. Pomembna so za uveljavljanje enakih možnosti tako za ženske kot za moške. Priznam, da so v preteklosti veliko dosegla. Zdi pa se mi pomembno, da je oseba ovrednotena po objektivnih merilih in ne subjektivnih, kot je spol. Kar so dosegla ženska gibanja, je zelo pomembno, ta gibanja morajo obstajati, da se ženske lahko združujemo z ženskami. Morajo pa biti tudi moška gibanja, med enim in drugimi mora biti spoštovanje. Tukaj bi omenila našo ustanoviteljico, zdi se mi zelo pomembno, ker je rekla, da verjame v to, da ženska lahko bolje razume žensko (ne vedno, je potreben tudi moški in medsebojno sodelovanje). Leta 1865 je bila prva, ki je 10 let bojevala boj z ministri v Vatikanu, ker je do takrat veljalo, da je vrhovni predstojnik, ki vodi katerikoli ženski red moški (škof, duhovnik). Ona se je temu uprla in postala vrhovna predstojnica redu. Bila je na robu izobčenja, na koncu je zmagala. Po naši zmagi so si vsi ženski redovi izbrali enako pot. To je ena stvar, ki bi jo kot redovnica dodala. To je model tudi za drugo. Naša karizma (šolskih sester) je trud, da omogočimo vsakemu človeku tako okolje, da pride do osebnega stika z Gospodom. Odločile smo se za vzgojo. V tistih časih dekleta niso imele neke možnosti za izobrazbo. Me smo zasnovale šolo za kmečke in nižje meščanske sloje. Nismo hotele poudariti le izobrazbe, temveč tudi celotno vzgojo dekletom, da bodo nekoč žene. Naša predstojnica je poudarjala: zakaj dati celotno izobrazbo dekletu? 'Da bo nekoč postala žena in mati in imela svoj nazor, ter ne bo celotno preživetje baziralo na moškem'. Torej, zdi se mi, da so ženska gibanja pomembna, da ženska žensko krepi in bogati. Vodim tudi ženske duhovne vaje, kjer se ženske zberemo enkrat na leto in se po žensko pogovorimo.

6. Na katerih področjih v naši družbi je spolna enakost (enakopravnost) po vašem

mnenju že dosežena?

Težko bi v slovenski družbi našla neko zapostavljanje, tukaj lahko izpostavim predvsem Cerkev, kot hierarhično strukturo. Tukaj je gotovo marsikaj za narediti. Npr. Papež Frančišek se zelo zavzema za to. Nato pa so segmenti: pravno, formalno, sociološko, strukturno ni razlik, razlike se dogajajo znotraj vsakega segmenta. Npr. kot študentka sem bila od 1. letnika vključena v raziskovalno skupino, ki je bila predvsem moška. Če sem primerjala, kar je bilo zahtevano od mene in od mojega kolega, je bilo od mene veliko več zahtevano. Ker ženske v nekaterih segmentih drugače delujemo kot moški. Tukaj nehote vidiš razlike, profesor je videl, da sem delovna in mi 'naložil' veliko več dela kot kolegu. Menim, da ta zapostavljenost ne izhaja toliko iz spola, ampak kako se izoblikujejo vzvodi moči: kdor ima več moči, vodi. Če sem na poziciji in nisem suverena, me lahko kdorkoli uniči. Tako delajo tudi ženske voditeljice s podrejenimi, ne glede na spol. To je vezano na samospoštovanje in samozavest. Znotraj 'show-businessa' lahko tudi opazimo nekakšno zapostavljanje. Predvsem pop kultura, zabavništvo. Znotraj same kulture (glasba, umetniki) ni tak problem, kot pri pisateljstvu, dirigentstvu.

7. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

Že odgovorjeno v prejšnjih.

8. Kakšna je v naši družbi situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitvev in odgovornosti znotraj družine?

Menim, da je vezano na tradicijo. Posameznemu spolu nekaj bolj leži, nekaj manj, to je dejstvo. Skozi zgodovino se je izoblikovalo, da so ženske bolj stabilne in da jim je lažje opraviti gospodinjska opravila. To ne pomeni, da niso zmožne težjih (fizičnih) opravil, znanstveno dokazano je, da se v moških možganih nalaga več železa v obliki magnetida. So določene stvari, ki usmerjajo: progesteron, estrogen. Različni smo, da bi se bogatili, ne da bi drug drugega žalostili. Torej meni se ne zdi, da je porazdelitev dela neenaka, zdi se mi, da je to stvar dogovora. Če rečemo, da se ženski nalaga več dela, je to zato, ker same ne znamo reči ne, mislimo, da moramo vse narediti. Vključiti moramo tudi dejstvo, koliko privabimo moškega v porazdelitev dela. Upoštevati moram tudi že prej omenjeno (nehote) nasilje. Če dečka ne pravilno vzgojimo in ni alfa moški, bo postal mevža, v tem smislu, da ne bo videl smisla dela in vse delo prepustil ženski. Tukaj gre za vprašanje dopuščanja različnosti izven mojih nazorov. Tudi obratno (žena šofira in mož se jezi). Gre se za zrelost.

9. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej

družinski »project management«) Je ta vidik neenakosti med spoloma problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Ne. Če gledamo zahodno družbo (razvito družbo), ženske mislimo, da moramo to narediti, nam je to bolj naravno. Čim je ženska mati, bo takoj poskrbela za otroka, ker ima v sebi materinski čut. Tudi moški/oče bo zavaroval otroka, vendar na drugačen način. Vračam se na dialog znotraj družine. Podobno imamo tudi med sestrami: porazdelitev dela med vsemi. Za pričakovanja, da je to bolj žensko delo, se mora vsaka ženska sama vprašati. Raziskovanje ni potrebno, edino v luči, kako zgodovina vpliva na nas.

10. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma?

Če bi začeli znotraj hiš raziskovati, bi prišli do alarmantnih podatkov. Tukaj lahko opazimo tudi, kaj se je zgodilo znotraj Cerkve. Tukaj bi bilo potrebno delati na spoštovanju samega sebe in drugih. Menim, da je znotraj domov največ spolnega, fizičnega in psihičnega nasilja. Spolnega nasilja je največ moški nad žensko, enako velja za fizično. Za psihično nasilje pa ženske veliko bolj zlorablajo moške kot moški ženske. Moški bo udaril, ker je to njegova narava. Ženske morajo znati reči ne, oz. ja. Debata o tem se je odprla, vendar še zdaleč ni prišla v stanje spoštovanja.

11. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Na delovnem mestu ne vidim samega nasilja moških nad ženskami, temveč nadrejeni-podrejeni. Nasilje je tukaj vezano na pohlep, da je čim več profita.

12. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)? Najmanj je ekonomskega nasilja-imamo zakone.

13. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Že odgovorjeno v prejšnjih vprašanjih.

14. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v naši družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

Ženski problem je ta, da želimo vse, a hkrati ne gre. Npr. želimo biti tradicionalne a hkrati moderne. Ne moramo biti popolne, ker ne gre. Potrebna je odločitev za eno ali drugo, oboje je enakovredno. Lahko si hkrati mama in imaš službo, a nekaj ne bo popolno. Tukaj smo ujetnice, ker hočemo vse. To je problem tudi današnje družbe. Ne da se imeti vsega, potrebno se je odločiti se za eno, kar ti je pomembno.

15. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

To, kar so izkusile v otroštvu/življenju, kakšna je bila vzgoja. Če so bile zatirane, bodo s tem drugače pristopale kot če ne bi bile. Nato znanje, ki ga imajo do gibanja, predvsem pa lastno stališče.

16. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Močno vera ne vpliva, vendar vpliva na to, kako sebe razumem kot žensko, kar je pomembno. Prva emancipacija žensk se začne z Jezusom. Znotraj slovenske cerkvene družbe, ki je še zelo tradicionalna, v smislu, da se še zelo drži nekih struktur, ki so preživete in niso prave, se kaže vpliv. Vplival je tudi komunizem, ki je feminizem pobral pod sebe- feminizem se ni moral kot tak sam razvijati. Cerkev se z načeli današnjega feminizma ne more strinjati- LGBT. Poudarja se to, da je ženska zaradi feminizma dobila zakon možnosti splava. Moje telo je nedotakljivo, a otrokovo je. Uniči se telo nedolžnega človeka, vendar tudi psihičnost mame. Vera bo do skrajnih stališč feminizma odklonilna. Do enakopravnosti, enakega dostojanstva pa ne bo nikoli odklonilna.

17. V knjigi Manjkajoče rebro sem prebrala misel, da "vsaka novost večini ljudi predstavlja oviro, tujek in morda celo strah vzbujajočo nevšečnost, ki bi lahko s svojo pojavnostjo "ogrozila" dotlej ustaljeno prakso. " podobno tudi feministična teologija mnoge navdaja z občutkom nezaupanja, strahu in vnaprejšnjega zavračanja. Kaj menite o povedanem? Se strinjate? Bi to lahko bil razlog za nenaklonjenost številnih vernih do feminizma?

Kot članica mednarodne organizacije vidiš, kaj je dobro in kaj ne. Včasih so bile v veri stvari skregane z verskim naukom, ki je pomemben. To ne more biti. Strah vzbujajoče je pri ljudeh, ki niso naredili koraka naprej.

18. Cerkev in Sveto pismo (primer Pavel) ohranjata mit moškega prvenstva in ženske podrejenosti, ki obvladuje popularno kulturo. "Primarna funkcija mita je, da podpira obstoječi družbeni red. Mit podaja in ohranja družbene vrednote, časti tradicijo. Ali mislite, da to drži? Pavel je pisal v skladu s časom v katerem je živel. Bi morali Sveto pismo "preurediti"? Modernizirati?

Ne, Svetega pisma ne bi smeli preurediti, ker je Pavel pisal s časom, v katerem je živel, ko je bilo logično, da morajo biti žene pokorne možem. Navodilo je namenjeno tudi moškim : možje ljubite svoje možje. Pokorščina kot poslušnost je pa potrebna za žensko, ker ženska preveč rada govori. Mož pa premalo izkaže ljubezni. Torej, tukaj je globoka teološka resnica, vendar napačno razlagana.

12.5 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 5

Vprašani : **Alenka Rebula** (po elektronski pošti dne 17. marec 2020)

1. Ali menite, da je v današnji družbi, v zamejstvu prisotna neenaka obravnava glede na spol?

Največja neenakost poteka na psihološki ravni, v odnosih, v tem, kako ženska in moški gledata nase in drug na drugega. Dejstvo, da je na odgovornih mestih precej žensk, še ne pove veliko. Ženske so županje, ravnateljice, vodje podjetij in bank, toda na splošno še vedno ni dovolj občutenja lastne vrednosti. Povprečno si moški dovolijo več, si bolj si upajo uporabljati denar zase, slediti svojim zanimanjem, razpolagati s svojim časom, manj se zanimajo za vzgojo otrok in so statistično bolj nasilni. Mlajša generacija je že delno drugačna.

2. Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?

K zgornjemu odgovoru lahko dodam, da sem pri svojih dijakinjah, ki so bile pred maturo, pogosto opažala, da bolj zadržujejo svoje ambicije kot fantje, da se torej naravnavajo na družinske potrebe, na fantove težave ali želje ... Če so bili starši v težavah, so dekleta navadno čutila, da morajo pomagati in na primer niso odšle študirat daleč, kot so želele. To oziranje ne potrebe drugih je bilo veliko bolj očitno pri dekletih kot pri fantih. Tiste, ki so potem kaj več dosegle, so to zmogle, ker so imele podporo ali zelo močan značaj. Vse pa so mi pripovedovale, da se počutijo manj svobodne kot fantje in da se bojijo nasilja. Zvečer se na cesti niso počutile varne in tudi vsakdanje izkušnje na avtobusih so govorile o tem, da na žensko moški svet še vedno pogosto gleda kot na plen.

3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju?

Feminizem je kompleksno gibanje z dolgo zgodovino in je bilo nujno, saj so bile ženske zelo zapostavljene, na primer brez volilne pravice in za preživetje odvisne od očeta ter pozneje moža. Državni zakoni so žensko grobo zapostavljali. Nihče se ne bi postavil zanje, ko se ne bi povezale in nastopile skupaj. Čut za to, da je žensko vprašanje nerešeno, je nujno potreben. Toda prav bi bilo, da to vprašanje neha biti žensko vprašanje in postane vprašanje pravične družbe.

Ženski in moški svet naj bi imela skupen cilj in ta cilj je pravična družbe brez tako hudih neenakosti, kot jih vidimo danes. Žensko vprašanje ni ločeno od splošne krivičnosti in teptanja človekovih pravic. Ne vidim nobene potrebe, da bi izključevale

moške in določale izključno ženska področja, saj na primer nasilja ne moremo rešiti, če se za to ne bodo odločno in trajnostno zavzeli moški sami. Potrebna je nova raven odnosov v skupnem prizadevanju za humanost.

4. Ali menite, da je feminizem v današnji družbi narobe razumljen?

Po moje je uporaba tega pojma danes nekoliko zavajajoča, ker ni vedno jasno, kaj kdo misli s tem izrazom. Emancipacija žensk ni le sad ženskih gibanj, je tudi sad demokratičnega razvoja in napredka. Morali smo se celostno razviti, da so najprej moški in potem še ženske prišli do osnovnih pravic, do izobrazbe, socialne varnosti, samoodločanja. Tega marsikje v svetu še ni. Težko poimenujemo kot feminizem, torej s skupnim izrazom, ki je nastal že davno, tako raznolika gibanja in angažiranost za pravice žensk, kot jih danes vidimo. Ne moremo dati pod skupno streho feminizma žensk, ki zagovarjajo nasilje kot obliko boja za ženske pravice, in tistih, ki to odločno odklanjajo. S tem izgubimo občutek za pomembne razlike. Tako na primer pogosto ženske zelo aktivno sodelujejo v mirovniških in okoljskih gibanjih, kjer želijo dati vrednost svojim specifičnim potrebam, v društvih proti nasilju nad žensko, v organizacijah raznih verskih skupnosti za interno demokratizacijo. Potem pa imamo ženske, ki napredujejo v vojski, postanejo visoke oficirke, znajo upravljati bombnik, gredo v bitko in se počutijo, da je to napredek za ženski svet. Prisotnost žensk je lahko zelo bojovita ali izrazito mirovniška. Poleg tega se postavlja vprašanje, kateri dosežki bi lahko bili dosežki feminizma. Ali lahko ženski, ki je prišla na oblast in zagovarja pomen ženske v svetu, pri tem pa je poteptala druge, ženske ali moške, rečemo, da je feministka?

5. Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?

Potrebno je delati za mir in pravičnost, ker brez tega vse ostalo ne najde prostora, Nasilna in krivična drža, polna revščine in družbenih neenakosti, dokazano slabša položaj žensk. Šele pravična in demokratična ureditev omogoča, da lahko moški in ženski svet gradita odnos, da resnica pride na dan, da se učita spoštovanja. Odnos med moškim in žensko je celota, ki zajema tudi otroke in starejše in vse to vpliva na kakovost ženskega življenja. Verjamem v kulturo miru in dostojanstva obeh spolov, ki ga lahko dosežeta le skupaj, če zastavita svoje sile. To se mi zdi danes potrebno: sestaviti celostno sliko človeka, ki je moški in ženska, in odkloniti divji kapitalizem, ki uničuje oba in je huda oblika nasilja. Pogosto se tudi ženske same spremenijo v zatiralne like, ker je to cena, ki jo plačajo ta socialni dvig.

6. Na katerih področjih je spolna enakost (enakopravnost) po vašem mnenju že dosežena?

Na najvišje položaje v svetu so se prebile sicer številne posameznice, a večinoma ženske težko uveljavljajo svoj doprinos. Svetovne statistike še vedno kažejo na hudo neenakost v dostopu do blaginje, izobrazbe in osebne svobode. Najhuje je v vojni, ko

ženske postanejo blago za sovražno izživiljanje, kot se danes dogaja v Afriki. Nižji je sloj, ki mu ženska pripada, bolj je to izrazito. Ženske so manj plačane, njihov organizem trpi, ker je preobremenjen, nasilje je razširjeno. Ko pridejo do moči, navadno ne morejo ali ne znajo uveljaviti drugačnega modela vladanja, ampak prevzamejo moškega. Tako da je vprašanje, če je to, da so zdaj mnoge visoko, napredek za ženski svet in podpora za ženske pravice. Včasih gre le za to, da so si ljudje (moški in ženske), ki hočejo premoč, porazdelili položaje. V tem primeru je čisto vseeno, katerega spola je oseba, ki izkorišča druge, podpira napadalno vojno ali gonjo proti manjšinam, beguncem in ranljivim skupinam.

7. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

Povedala bom nekaj o tem, kar vidim v svoji okolici. Največ je potrebno narediti na osebni ravni, v občutenju in spoštovanju sebe. Ženske se premalo zavedajo, kaj si res želijo, kaj občutijo, kdo v resnici so. To pa rojeva nejasnost, nemoč, podrejanje in s tem dajemo prostor objesti, nasilju in izkoriščanju. Ženske so preveč usmerjene v to, kako ugajati, kako izpolniti pričakovanja, kako biti odlične, da bodo dosegle priznanje, brez katerega se zdijo sebi ničeve. Nespoštovanje sebe pogosto ni vidno, ker je nezavedno, skrito. Potem pa se v svoji neuresničenosti vržejo v nakupovanje in manjvredno zapravljanje časa ter pozabijo na svoje sanje. Ne jemljejo se resno.

8. Kakšna je v zamejstvu situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitev in odgovornosti znotraj družine?

To je zelo odvisno od generacij in od ozaveščenosti. Po eni strani je zamejstvo še zelo tradicionalno, tako na primer sem v vseh letih poučevanja le izjemoma videvala očete na roditeljskih sestankih ali pri pediatru z otrokom ali v trgovini. Zdaj to vidim pogosteje in pri mlajših parih. Obremenjenost mladih mater pa se mi pogosto zdi nespremenjena glede na vse, kar sem doživljala jaz pred tridesetimi leti. Nimam pa podatkov, teh raziskav ni, to so le vtisi iz mojih let na šoli, iz pogovorov z dijakinjami in dijaki, iz opazovanja mojih tržaških znancev in sorodnikov.

9. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej družinski »project management«) Je ta vidik neenakosti med spoloma problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Seveda, to je eden od koristnih pristopov, da raziščemo dejansko stanje. Drugačna urejenost domačega življenja je zelo pomembna, a ni dovolj. Poznam namreč družine, kjer je skrb za družino zgledno porazdeljena, a odnosi so hladni in vsi trpijo za pomanjkanjem čustvene bližine. Urejeni so, a ne ljubljene. Porazdelitev čustvenih in organizacijskih bremen je zelo pomembna, potreben pa je tudi razvit občutek za poslušnost med družinskimi člani, drugače je vse to podobno upravljanju podjetja brez

duše. Tudi to sem že videla.

10. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma?

Za Italijo vem, da ga je veliko. Vsak tretji dan moški ubije žensko, v veliko večini primerov je to partner. Veliko je pretepanja, ustrahovanja, kratenja svobode, skratka ženskega trpljenja. Tudi moškega trpljenja je seveda veliko, saj nasilni moški ni ne ljubljen ne prost in ne doživlja svojega dostojanstva, za razliko od ženske to obrne navzven in išče, kdo je kriv.

11. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

Najbolj pogosto je spolno, ker skoraj vsaka ženska prej ali slej doživi spolni napad, poniževalne predloge in se počuti obravnavana kot predmet. To je družbeni pojav in statistično dokazano dejstvo. Ženske so vedno bolj izobražene in zaposlene, kar nekoč niso bile, pa se vendar ne počutijo dovolj močne in samozavestne. Vsekakor je spolno nasilje in domače nasilje razširjeno tudi med ženskami na visokih položajih, ki so ekonomsko samostojne ali celo zelo premožne in imajo za partnerje visoko izobražene moške. Zato se mi zdi to osnova zadeva, kjer se pokaže, koliko je res družba napredovala. A tudi to, da mora mati samohranilke opravljati dve službi, da lahko preživi, je nasilje. Gre za veliko različnih ravni, ki jih je težko primerjati, a učinek je podoben: ženska ne more zares zaživeti, ampak se le bori za preživetje. .

12. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Razlogi so kulturni (toleranca za ta pojav, nasilje kot normalnost), socialni in osebni, kot sem povedala zgoraj. Začne se zelo zgodaj, ko deklice in dečki odraščajo skupaj in se ne spoznavajo zares v svoji drugačnosti, ne naučijo se dialoga in niso se sposobni podpirati med seboj. Marsikatera ženska pozneje s svojo skrito ranljivostjo pritegne partnerja, ki začuti, da mu ženska ne bo kos. Seveda ni kriva za to, da on začuti prosto pot. Tudi družinska zgodba prispeva svoje, ker se nasilje praviloma prenaša naprej. Dekleta bi potrebovala veliko izkušenj in samozavedanje o tem, kaj v resnici mislijo o sebi in kako se spoštovati in videti svojo vrednost. Fantje bi potrebovali izkušnjo, kako biti močan na spoštljiv način, kak pristopiti do deklet in dobiti odziv, ki si ga želijo. Družina naj ne bi bila edini vir izkušenj. A katera šola to omogoča, kje se mladi tega učijo, če doma vlada nasilje?

13. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

Veliko vlogo ima izvorna družina, ki pogosto pričakuje odličnjakinjo, dobro športnico, samozavestno in priljubljeno dekle. To je obupen ideal. Potem se temu pridružijo še okolje, ki podpira tako sliko, in vse se nadgrajuje. Tako žensko srečamo čez nekaj desetletij, ko bo začela čutiti, da ne ve, kdo je, in da nikoli ni živela po svojih nagibih. Ženske so praviloma zelo zahtevne do sebe in to ni zdrav nagib in tudi naravno ni. To je privzgojen pritisk, odvisnost. Iskati odličnost je zdravo le, če smo v tem mirni, suvereni in ostajamo v svojih mejah.

14. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

Dekleta, s katerimi sem delala v svojem poklicu, so imele zadržke do feminizma, bile pa so polne jeze na moške ... To je čudna nedoslednost. Kam torej usmerijo svojo kritičnost? Pogosto v nerganje in zafrkavanje fantov, ki niso taki, ki bi morali biti ... namesto v resno zavzetost za enakopravnost, za realno samostojnost v vsakdanjem življenju. Dekleta ne poznajo ženske zgodovine, premalo vedo o tem, kaj je prava svoboda in suverenost. Brez tega nimajo prave predstave o vsem, kar je oblikovale njihove prednice in kar še nosijo v sebi. Zato težko dojamejo, da niso svobodne in da se je potrebno dostojanstva učiti. Zato težko podpirajo druge ženske, a tudi do moških nimajo odnosa, ki bi jim pomagal k blagostanju. Zelo važna je tudi vloga matere. Pogosto sem videla, da so mlade ženske zelo napadalne do mame, ki naj bi živela podrejeno in ubogo življenje, ki se jim upira in jih straši kot možna prihodnost. Matere ne znajo vedno biti vzgled suverene in uspešne ženskosti, izbir in veselja do življenja.

15. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Katoliška vera je imela zelo velik vpliv na kulturo in preko tega na vzgojo in odnose. Močno vpliva predvsem na to, da se ženske žrtvujejo za idealno sliko plemenite, dobre, potrpežljive žene. Skrbijo za starše in sorodnike, za otroke in moža, pozneje za vnuke in ostarele, svojih potreb pa ne čutijo. In vedno spet se jim zdi, da so naredile premalo. Poznam veliko takih vernih žensk, čeprav ne razpolagam s statistikami. A zanimivo je, da sem opazila isti pojav pri nevernih ženskah. Gre torej bolj za kulturni kot za verski vzorec, le da si svoje dolžnosti verne ženske utemeljujejo drugače kot neverne.

16. Ali bi želeli še kaj dodati?

Veselilo bi me, ko bi šole skrbele za dialog med spoloma. Vse se začne v otroštvu in mladosti. Boj za ženske pravice ne bi bil več potreben, ko bi skrbeli za to. Nasilje in zatiranje se rodi zato, ker med žensko in moškim ni stika že med odraščanjem. Zrasla bosta na dveh bregovih, namesto da bi si podala roke in šla skupaj v svet ljubezni in razumevanja. Zakaj nadaljevati s tem, ko bi lahko preprečili toliko trpljenja?

12.6 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 6

Vprašani : **Alenka Puhar** (po elektronski pošti dne 18. marec 2020)

1. Ali menite, da je v današnji (slovenski) družbi prisotna neenaka obravnava glede na spol?

Seveda je še veliko neenakosti. Ker je o tem mogoče govoriti samo primerjalno, bi dostavila, da se je položaj žensk v zadnjem stoletju zelo izboljšal, a da še precej manjka do zglednega.

2. Če da, na katerih področjih se najbolj kaže (zaposlovanje, finance, prosti čas, doseganje vodilnih položajev v družbi oziroma družbena moč, izobraževanje in izbira poklica, nasilje, karkoli drugega...)?

Kaže se vsepovsod, seveda je tam, kjer so zadeve merljive, to lažje pokazati/dokazati. Recimo pri plačah ali pri vodilnih položajih v gospodarstvu.

3. Kakšno je vaše mnenje o feminističnem gibanju? Ali menite, da je feminizem v današnji (slovenski) družbi narobe razumljen? Ali so feministična gibanja danes sploh še potrebna?

S feminizmom je – kot še z marsičem – težava pri definiranju. Tisto, kar se izenačuje s feminizmom danes, je precej drugačno od tistega pred četrto ali pol stoletja – ali celo več. Recimo: pred 80 leti je Vida Tomšič izredno negativno ocenjevala »meščanski feminizem«. Slab glas se je ohranil dolga desetletja in bil je zelo živ v sedemdesetih in osemdesetih letih, ko so mlade ženske v Jugoslaviji začele odkrivati zahodno, predvsem ameriško feministično gibanje, se pravi predvsem zanimivo literaturo. Negativni odzivi na to so močno drugačni od današnjih in imajo drug pomen, če jih izrekajo moški.

K temu še lahko dodam, da gibanje MeToo jasno kaže, kako zelo je feministično gibanje potrebno in koliko lahko doseže.

4. Na katerih področjih v naši družbi je spolna enakost (enakopravnost) po vašem mnenju že dosežena? Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

In kaj sploh so »področja«? To mi je seglo v misel pred par meseci, ko sem brala neko mednarodno, v svetovnem merilu opravljeno raziskavo o položaju žensk. Eden od kriterijev je bil tudi takšen, da sem obstala: Dostop do telefona! Sodobni Evropejki ne pride niti na misel, da bi bilo imeti telefon lahko problem, da bi lahko moški ženskam prepovedovali, omejevali, kontrolirali, s kom govorijo, kaj... Ker vem, da je tovrstna svoboda mnogim ženskam po svetu zares nedostopna, me veseli, da se najdejo raziskovalke, ki so to opazile in se jim zdi to važno. In pomislile še na kaj drugega kot na klasična področja, naštetna pod 2. točko. Zdi se mi, da bi se tudi znotraj našega,

razvitega sveta našlo kaj, za kar je potreben dodaten posluš. Ena teh potez je povezana z avtomobili. S padcem komunizma in prehodom v demokracijo se je pri nas sprostilo trgovanje, tudi z avtomobili in zelo veliko žensk si je začelo kupovati avtomobile. Seveda so hkrati tudi delale šoferske izpite. Pri ocenjevanju tranzicije se na področju vzhodne in centralne Evrope pogosto jamra nad potrošništvom, nato se jamra nad številom žensk v politiki, na vodilnih položajih itd. Ne opazi se velike svobode, ki so jo ženske pridobile s tem, da si lahko kupijo avto, se vozijo, kamor hočejo, tako v službe kot za razvedrilo in so tudi v tem pogledu neodvisne, zlasti pa ne več odvisne od svojih mož in fantov. In da opozorim na še eno manj materialno potezo, ki je v Sloveniji zelo izrazita: Imamo tretjo univerzo (un. za tretje življenjsko obdobje). V njej izrazito prevladujejo ženske – kot študentke in kot predavateljice. Nisem zaznala, da bi se ta izrazita želja po izobraževanju, odpiranju obzorja, po ustvarjalnosti kdaj omenjala v klasičnih obravnavah o položaju žensk – danes in tukaj.

5. Kje bi se razmere še lahko izboljšale in če, kako?

/

6. Kakšna je v naši družbi situacija glede spolne enakosti (enakopravnosti) in glede enake porazdelitve zadolžitvev in odgovornosti znotraj družine?

Mislím, da se je nekdanje hudo neravnovesje močno popravilo. Zelo veliko očetov se precej več ukvarja z otroki kot nekoč in zelo veliko jih opravlja posle, ki jih nekoč niso.

7. Ali ste že slišali za tako imenovan MENTAL LOAD/ EMOTIONAL LABOUR (gre za mentalno obremenitev oz. neplačano organizacijsko delo povezano z družinskim življenjem (naročanje otrok k zdravniku, pisanje seznama za nakupovanje – torej družinski »project management«) Je ta vidik neenakosti med spoloma problematičen oziroma vreden pozornosti pri raziskovanju spolne neenakosti?

Ne, za tovrstni mental load še nisem slišala, a tega področja ne spremljam prav posebno. Ali je ta vidik pomemben? Je, vendar z omejitvijo... Skrb za druge je pri ženskah bolj izrazita poteza identitete kot pri moških, tako je vsaj moje mnenje. To je včasih huda obremenitev, vendar pa tudi zelo pozitivna izkušnja.

8. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma? Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Mislím, da tega nasilja ni zelo veliko. Sodeč po mednarodnih raziskavah – recimo Global Peace Index - živimo v varni, mirni družbi, sodimo redno med deset, dvanajst najbolj mirnih držav na svetu. Vendar je vsak trpinčen otrok, vsaka pretepana ženska preveč.

9. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

Ne vem.

10. Kaj vse vpliva na to, kako ženske danes v naši družbi dojemajo svojo vlogo oziroma kakšna pričakovanja imajo do sebe?

Kaj vse? Vsa nakopičena dediščina je v nas.

11. Kaj vpliva na to, kako ženske doživljajo feminizem, feministično gibanje?

Osebne izkušnje, svobodna izmenjava kritičnih mnenj o sočasnem dogajanju in o preteklem.

12. Ali menite, da obstaja (močna) povezava med (katoliško) religijsko vzgojo in tem, kako odrasle ženske doživljajo svojo vlogo ter kakšen pogled imajo na feminizem?

Jasno, taka zveza je. Rada bi pa poudarila, da ni samo negativna, kot trdijo tisti, ki so ali se imajo za napredne in nosilce pozitivnih tendenc. Ravno kar berem Anatomijo neke morale, zgodbo Milovana Djilasa, ki je sredi petdesetih let povzročila tak pretres v jugoslovanski družbi. Ob njej tudi spremno besedo Tomaža Ivešiča. Izredno poučno branje.

13. Ali bi želeli še kaj dodati?

Dodala bi, da živimo v času prave poplave informacij. Ker tako množično prihajajo predvsem iz zahodnega, razvitega sveta, smo pod njihovim močnim vplivom. Zaradi tega nastaja vtis, da so vsi negativni pojavi doma tam – drugje pa jih tako rekoč ni. Zadnji obsežni članki, ki sem jih na to temo brala, so povezani s spovedjo Billa Clintona, z Monico Levinsky itd itd. Podobna afera v slovenskem/jugoslovanskem svetu bi bila in je bila nepojmljiva. Ali res mislite, da zato, ker so bili možje na položajih tako krepotni in angelski?

12.7 ANKETNI VPRAŠALNIK ODPRTEGA TIPA ŠT. 7

Vprašani : **Nataša Prelesnik Korošic** (telefonski pogovor dne 18. marec 2020)

1. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami doma?

Statistični podatki so različni, eni so s strani policije, recimo koliko je prijav nasilja v družini na leto in to ,po podatkih policije, jih je okrog 1600 na leto. Inštitut RS za socialno varstvo zbira statistične podatke, koliko žensk, žrtev nasilja in otrok se letno zateče recimo v varne hiše. Podatki o letu 2018 govorijo, da je bilo v tistem letu v varnih hišah 825 žensk in otrok.

Pred leti je potekala akcija ozaveščanja javnosti, kjer je bil slogan , da 'vsaka sedma pade po stopnicah '.

2. Koliko je v naši družbi nasilja nad ženskami na delovnem mestu?

Ne bi vedela, nimam informacij. Na nas se ne obračajo v zvezi z nasiljem na delovnem mestu.

3. Katero nasilje je nad ženskami najbolj pogosto (spolno, psihično, fizično, ekonomsko)?

Po naših izkušnjah – iz varne hiše so prav vse ženske bile deležne psihičnega nasilja, fizično nasilje se spreminja, recimo okrog 80-90% so ga deležne tiste, ki so se umaknile k nam. Približno podobno je z ekonomskim nasiljem, medtem ko je spolno nasilje tisto nasilje, o katerem ženske najtežje spregovorijo, tako da ga najmanj zabeležimo, mislim pa, da ni pravi odraz, koliko tega nasilja dejansko je. Psihično nasilje je res najbolj pogosto, ga pa ženske precej pozno prepoznajo, hitro prepoznajo fizično nasilje, ekonomsko nasilje tudi slabo poznajo, kaj vse spada pod to. Tudi zanemarjanje otrok težje prepoznajo. Psihično nasilje je dolgotrajno, vključuje poniževanje, grožnje, pusti trajne posledice. Ne da se pa primerjati, katero nasilje je hujše.

4. Kaj je po vašem mnenju glavni vzrok za nasilje nad ženskami?

Naše stališče je, da ne gre za osebni problem ali problem znotraj ene družine, ampak da so osnovni razlogi še vedno družbeni razlogi : neenakost moči, podrejenost žensk, kulturna pogojenost podrejenosti žensk, zgodovinsko,...

Je pa res, da se na te razloge dodajo še osebni razlogi. V osnovi pa mi to še vedno smatramo kot družbeni problem in ne kot problem ene posameznice, enega posameznika ali ene družbe.

13 PRILOGA 4

VIRUS

imenovan

patriarhat

Vsaki nekaj
sekund je na
svetu pretepena
vsaj ena ženska

Prehranjujemo ga tisti, ki molčimo

